

■ „RE”VITALIZÁCIÓS_ÉPÍTÉSZET

kutatási projekt

JÁRMŰGYÁR, BUDAPEST – RÁKOSPALOTA
MINTATERÜLET

„RE” Komplex specializáció kurzus
Építész MSc évfolyam
2024/2025 tanév
ősz félév

■ „RE”VITALIZÁCIÓS ÉPÍTÉSZET

kutatási projekt

JÁRMŰGYÁR, BUDAPEST-RÁKOSPALOTA MINTATERÜLET

A k„RE”atív ipar építészeti kísérletei
és kutatási eredményei

A Járműgyár bejárata – az Ybl építészhallgatóival

„RE”VITALIZÁCIÓS ÉPÍTÉSZET – k„RE”atív ipar
Járműgyár, Budapest–Rákospalota mintaterület

Támogató: Nemzeti Kulturális Alap

Nemzeti
Kulturális
Alap

© Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar, 2026

Kiadja:

Jármű Zrt. Budapest
Járműszerelvényt Gyártó Zrt.
dr. Forgács József vezérigazgató
1151 Budapest, Fő út 63.

és az

Óbudai Egyetem
Építéstudományi Kar
Prof. Dr. Anthony John Gall PhD dékán
1146 Budapest, Thököly út 74.

JÁRMŰSZERELVÉNYT GYÁRTÓ
ZÁRTKÖRŰEN MŰKÖDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

**Óbudai
Egyetem**
YBL MIKLÓS
ÉPÍTÉSTUDOMÁNYI KAR

Szerkesztette: László Tamás okl. építészmérnök, városépítési, -gazdasági szakmérnök
címzetes egyetemi docens, ÓE YMÉK

Társszerkesztők: Prof. Dr. Csontos Györgyi DLA, egyetemi tanár
Dr. Benárd Aurél DLA, egyetemi docens
Prof. Dr. Ferencz Marcel DLA egyetemi tanár
Rácz Zsombor BSc, egyetemi hallgató

Csoportképek: dr. Rozmann Viktor PhD egyetemi adjunktus

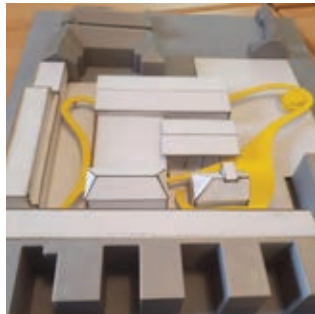
Borítógrafika, layout: Te-Art-Rum Bt.
1158 Budapest, Bezsilla Nándor utca 50.

ISBN 978-963-449-428-7

Nyomta és kötötte: Keskeny és Társai Nyomdaipari Kft.
1158 Budapest, Rákospalotai határút 6.

■ 00_TARTALOMJEGYZÉK

01_„RE”vitalizációs_építészeti.....	4
02_Ipari_örökség_„RE”vitalizációja.....	14
03_Bejárás.....	24
04_Bevezető.....	26
05_Oktatási_program.....	29
06_A_tervezési_program.....	40
07_Inspirációk.....	45
08_Előadások.....	48
09_Ipari_Örökség_Tanműhely.....	52
10_A_tizenkét_team_tervei	56
11_Tanári_értékelések.....	106
12_Környezettervezés.....	116
13_Formatervezés.....	120
14_Prezentációk.....	125
15_Ajánlások_a_Jármű_Zrt_és_az_Önkormányzat_száma.....	131

■ 01_„RE”VITALIZÁCIÓS_ÉPÍTÉSZET

az ökológiai gondolkodás és a fenntarthatóság jegyében

Alapfogalmak – a 4 RE*

Az elején tisztázzuk azon fogalmakat, amelyek a minket körülvevő táj, a települések, az épületek megújításának, tartós fennmaradásának komplex programját határozzák meg. Ezek segítségével egyensúlyi állapotot, társadalmi-gazdasági optimumot hozhatunk létre az ökológiai gondolkodás jegyében, a távlatos fenntarthatóság érdekében.

- RE-konstrukció – *„Valaminek az eredeti állapotba való visszaállítása, újjáépítése, vagy egy korábbi állapot, forma, struktúra újbóli létrehozása.”*

Az épületek és építmények szerkezeteinek megújítását jelenti. Ez lehet részleges, a szerkezeteknek csak egy részére vonatkozó (pl. homlokzatfelújítás, hőszigetelés, nyílászárócseré), és lehet komplex, minden szerkezetre kiterjedő RE-konstrukció. Ez a művelet több, mint a rendszeres karbantartás (Tervszerű Megelőző Karbantartás), akkor válik szükségessé, amikor az épületeink erkölcsi és fizikai avulása, az egyes szerkezetek elhasználódása a napi használatot zavarja. A RE-konstrukciót értelmezhetjük egy település, vagy egy településrész alkotóelemeinek (közterületek, zöldfelületek, infrastruktúra, stb.) tervszerű komplex megújítására is.

- RE-habilitáció – *„Leggyakrabban az orvosi rehabilitációra gondolunk, ami a betegségek vagy sérülések után a mozgásképesség vagy más képességek helyreállítását jelenti. Célja az életminőség javítása és a teljesítmény fokozása. A fogalom tágabb értelemben*

is használatos: egy városrész, vagy egy régi épület felújítására is mondhatjuk, hogy RE-habilitáció.

A RE-habilitáció nem véletlenül indul ki az egészség helyreállításából, jellegénél fogva az épületeink és környezetük az előbbinél jelentősebb erkölcsi és fizikai avulása követeli a RE-habilitációs eszközök alkalmazását. Ilyen pl. lakóépületek esetén a homlokzat és a tetőszint felújítása fokozott hőszigeteléssel; nyílászárók cseréje hő- és hangszigeteléssel, résszellőzőkkel; a lépcsőházak és földszint átalakítása, új funkciók megjelenése; megújuló energiák közös hasznosítása stb. Ugyanez vonatkozik a lakóépületek környezetének megújítására is: pl. a lakóépületekhez közparkrészek használati csatlakoztatása, új, elsősorban közösségi funkciók megjelenésével; átmeneti zónák létrehozásával a magán és a közösségi szféra között (félmagán és félközösségi szféra létrehozása), parkolóépítés; parkok, közterek megújítása.

- RE-vitalizáció – *„A szó jelentése: újjáélesztés, megújítás, új életre keltés. Az építészetben például egy leromlott, régi városrész felújítására, átépítésére használják a kifejezést. A revitalizáció, vagy renaturálás a leromlott élőhelyek, természeti képződmények újra élővé, természetessé alakítását jelenti.”*

A RE-vitalizáció szükségessége esetén az adott épület, intézmény, környezet erkölcsi és fizikai avulása olyan mértékű, hogy az eredeti funkció, rendeltetés tarthatatlanná válik, a szlömösödés a helyet rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná teszi.

* A 4 RE a „Budapesti lakótelepek hosszútávú fejlesztése” című tanulmányból kivonat – szerző: László Tamás, 2019.

Így jönnek létre például az ún. „rozsdaovezetek” ipari létesítmények, telephelyek átfogó leromlása révén. Az ebből adódó szennyezett és minden szempontból elavult környezet az adott helyet átfogó, gyökeres, RE-vitalizációs jellegű beavatkozások nélkül élehetlenné teszi. Jellegénél fogva nagyobb területre, környezetre terjed ki, hatása így válhat tartóssá és fenntarthatóvá.

- RE-generáció – „A szó jelentése: visszatérés az eredeti állapothoz, vagyis az elhasznált, sérült, vagy elveszett részek újjáépítése, megújulása, helyreállítása. Ez a fogalom számos területen megjelenik, mint például a biológiában, orvostudományban és a műszaki területeken is.”

A RE-generáció az építészetben elsődlegesen a műemlékvédelemben releváns, de az utóbbi időben újabb jelentéstartalmakkal egészül ki. A RE-generatív építészet nagy figyelmet fordít a lokalitásra. A RE-generatív tervezés komplex választ adhat a klímaválságra, a biológiai sokféleség csökkenésére, az erőforrások kimerülésére. Az építészet, a mezőgazdaság és a helyi ökoszisztémák metszéspontjában a rugalmas, önellátó mezőgazdasági gyakorlatok új modelljei jelennek meg. Ezek a projektek nem nagyszabású ipari rendszerek, hanem kisléptékű építészeti beavatkozások, amelyek olyan tereket hoznak létre, amelyek elősegítik a fenntartható művelést, miközben tiszteletben tartják a környezeti ritmusokat, a helyi anyagokat és a közösségi tudást. A RE-generációs tervezés a slow food (lassú étkezés a gyors étermekkel szemben) mintájára a slow architecture (lassú építészet) elveit dolgozza ki, ülteti át a gyakorlatba. Ez a szemlélet nagy figyelmet fordít a fenntarthatóságra (kiemelten az önfenntartásra), a folyamatos szerkezeti és funkcionális megújulásra már a tervezés szintjén. (Megjegyzés: a RE-generációnak van egy szociológiai, közösségi megközelítése is, ez

az adott közösségen belül az előregedés megállítása, a generációs lánc helyreállítása, ami nem csupán a szociológia, közösségfejlesztés eszköztárával érhető el, hanem ennek építészeti, településfejlesztési vetülete is van. Csak néhány szempont: pl. lakásfejlesztés területén: tudatos fiatalítás a lakásstruktúrában – fiatalok számára induló/röptető lakások létesítése, nagycsaládok letelepítése egyfelől; idősek otthona fejlesztés másfelől; az ifjúság számára speciális befogadó intézmények létesítése; a sport és rekreációs lehetőségek bővítése programfejlesztéssel együtt; a nagyobb családok számára speciális intézményfejlesztés; a szociális intézményhálózat és eszközpark fejlesztése.)

A 4 RE és az ökológia kapcsolata

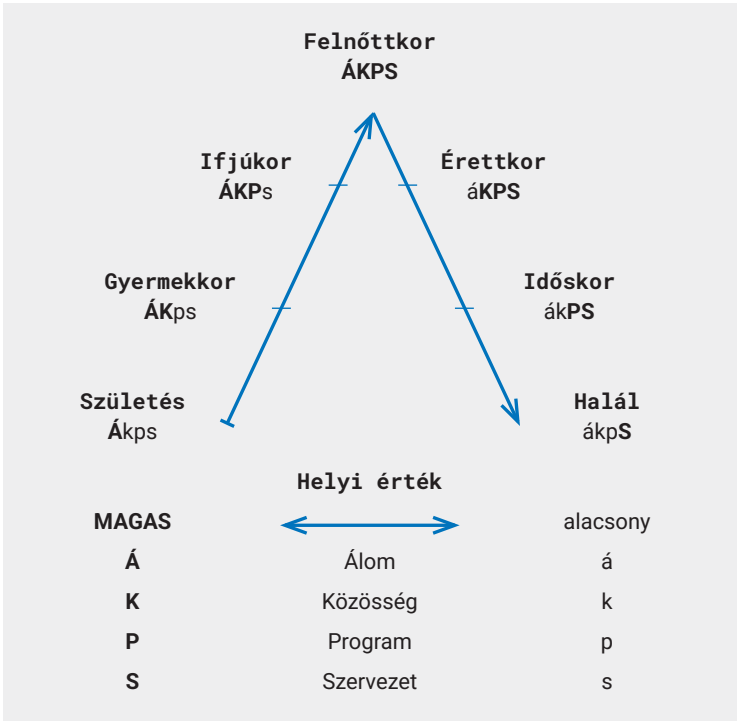
Az ökológia három szegmense: a táji/természeti, a települési és a társadalmi ökológia szinergikus együttműködésében biztosítja a fenntarthatóságot. A RE-konstrukció esetében elsődlegesen a települési ökológia szempontjai érvényesülhetnek, azok is csak korlátozottan, hiszen a RE-konstrukció a legtöbb esetben egy-egy épületre, épületegyüttesre vonatkozik. A RE-habilitáció eszköztára szélesebb, de az ökológia három szegmense a legtöbb esetben nincsen egyensúlyban egymással. A RE-vitalizáció célkitűzése kell legyen a három szegmens kiegyensúlyozott és szinergikus kölcsönhatásban való figyelembe vétele. Jelen tanulmány a RE-vitalizáció eszközrendszerével foglalkozik. A RE-vitalizáció magába foglalja a RE-konstrukciós és RE-habilitációs törekvéseket is, így módon ez egy épület, épületegyüttes, városrész megújítás legmagasabb szintje. Lényege a táj/természet, az épített környezet, a településen élő közösségek (az ökológia három eleme) komplex, szinergikus együttműködése, az innováció, a paradigmaváltás az adottságok – a hagyomány – mély megértésével és figyelembe

vételével. A RE-vitalizáció interdiszciplína: az építészet, a szakági tervezés, a tájépítész, a szociológia, a közösségfejlesztés, az ökológia, az agrokultúra, az éghajlat, az energetika fontos szerepet játszik.

A romlás hátterében a közösségek válsága áll

A szlömösödés, az épületek és környezetük erkölcsi és fizikai avulása mibenlétének – a romlás negatív spiráljának – megértéséhez a közösség életciklusai törvényszerűségeinek segítségével juthatunk. Egy épület, ipartelep, városrész megszületése alapvetően közösségi aktus, prosperálása, leromlása is szorosan összefügg az adott közösség, a helyi társadalom életével. Törvényszerűen következik be az előregedés, a kiüresedés, a gondozatlanság fokozódása, a termelő létesítmények esetén a versenyképesség vészes csökkenése, a gyártott termék iránti kereslet megszűnése, a logisztikai lehetőségek beszűkülése stb. A háttérben minden esetben a működtető, fenntartó közösségek válsága áll.

A közösségeket négy alapvető jegy határozza meg: az első az azt létrehozó **ÁLOM**, elképzelés, terv, amely életet lehel bele, mozgásban tartja. A második magának a **KÖZÖSSÉG**-nek a tagjai létszámukban, mennyiségükben és minőségükben, gyarapodásukban, vagy csökkenésükben. A harmadik az adott közösség **PROGRAM**-jai: a legegyszerűbb baráti összejövetelektől kezdve a lokálpatrióta városszépítésen, netán takarításon át a nagyszabású fejlesztési projektekig. A negyedik jellemző az adott közösség **SZERVEZET**-e: a hierarchia-nélküliségtől a differenciált és strukturált nagy szervezetekig. Az egyes jellemzők intenzitása (magas: Á, K, P, S ill. alacsony: á, k, p, s) alapján állapíthatjuk meg a közösségek természetes életciklusait, amit számtalan, a saját életünkben is megtapasztalt példák, történetek igazolnak.

Egy közösség életszakaszai*

A közösség **születése**kor még csak néhány emberben megfogant intenzív álom, egy lelkesítő, de néha pontosan még csak nem is körvonalazott terv indítja be a közösséggé válást (ezt hívjuk az „első szeretet”-nek), a közösség szinte még nem is létezik, néhány főből áll, programok még csak elképzelés szinten, szervezet még csírájában sincs (születés = **Á**, k, p, s). A közösség **gyermekkora** idején az álom tovább erősödik az egyre konkrétabbá válásával, a terv részletezettségével, a közösség elkezd növekedni az erősödő álom hatására, még csak beindulnak a szűkkörű programok, a közösség tagjai mind ismerik egymást, úgy érzik, hogy szervezetre nincsen szükség (gyermekkor = **Á**, **K**, p, s). Az **ifjúkor** idején az álmot viszi az „ifjúság” lendülete, a közösség terebélyesedik, a belső kohézió erős, a programok egyre

* A Házasság Hétvége lelkeségi mozgalom eszmei alapvetése szerint – szerző: László Tamás, 2003.

jobbak, népesebbek, hatékonyabbak, viszont a szervezet csak némi munkamegosztásban formálódik, a közösség tagjai még mindig úgy érzik, hogy hierarchiára nincsen szükség (ifjúkor = **Á, K, P, s**). A **felnőttkorban** a közösség mindegyik jegye „zeniten” van: az álom erős, a közösség tagjai új és új elemekkel gazdagítják, a közösség jelentős létszámú, minőségben, tagozódásban egyaránt, tagjai sokféle vonzó programon vesznek részt, a szervezet kiépült, konszenzus alapján hierarchikus vezetés jött létre, amely hatékonyan szolgálja a közösség életét (felnőttkor = **Á, K, P, S**). Az **érett korban** az álom ereje csökken (ez a hanyatlás első jele), a közösség még mindig növekszik (a „tömegvonzás” még hat), sok, színvonalas, jól szervezett programokat tart, a szervezet mind erősebb és kiteljesedettebb (érett kor = **á, K, P, S**). Az **időskorban** tovább csökken az álom ereje (reggelente el kell gondolkodnunk azon, hogy miért is csináljuk, miért vagyunk a közösségben?), a közösség létszáma elkezd csökkenni (többen hagyják el a közösséget, vagy válnak passzívvá, mint ahányan belépnek), de még mindig sokféle program van („a határidőnaplóban a programok előjegyzése hosszú távra szól”), a szervezet is őrzi a „fénykorhoz” tartozó differenciáltságot és kiépítettséget („elkezdik építeni a székházat”) (időskor = **á, k, P, S**). A **halál állapota**, amikor az álom már megszűnt, a közösséget néhányan még „emlékként” őrzik, a programok lassan elfogynak, megszűnnek, érdektelenség híján elmaradnak, de még ott van a szervezet, ami viszont már csak egy üres csigahéj (ekkor teszik fel a székházban a réz névtáblákat) (halál = **á, k, p, S**).

Az előzőekben vázolt életciklus szinte „természeti törvény”, ha nem figyelünk a jelekre, üzembiztosan bekövetkezik minden kedvezőtlen lépés a felnőttkor után. Feltehető a kérdés: hogy kerülhető el a hanyatlás, a közösség életerejének gyengülése? Mint jeleztük, a negatív spirál a közösséget életre hívó álom

gyengülésével kezdődik. Kézenfekvő tehát az álom megvizsgálása: érvényes-e még a kezdeti álom, mi magunk hogyan változtunk, ami miatt a kezdeti álom intenzitása, ereje megkopott, az új álmat képesek vagyunk-e közösen újrafogalmazni? Meg kell vizsgálni természetesen a közösség tagságát is, van-e generációváltás, jönnek-e energikus, tetterre kész fiatalok, meg tudjuk-e őket szólítani a közösség kezdeti, illetve a módosult álmaival, van-e helyük, lehetőségeik a közösségben? A programokat is időszerű lehet a megváltozott közösség igényeihez igazítani és a szervezet megújulását, megújítását is szem előtt kell tartani.

RE-vitalizáció = új ÁLOM és KÖZÖSSÉG-i megújulás

A következőkben konkrét példákon keresztül villantjuk fel a településfejlesztési és az építészeti revitalizáció eszközrendszerét, válaszait a kihívásokra. A RE-vitalizáció lényege az új ÁLOM megfogalmazásában rejlik, ami KÖZÖSSÉG-i megújulást is jelent. Erre egy nagyon inspiráló szép példa a „High Line” létrehozása New Yorkban, Manhattan nyugati felén.

„High Line” – Manhattan, New York

Az 1934-ben átadott High Line-on tehervagonok szállítottak árut a környék raktár- és gyárpéleteibe. A vonalat úgy alakították ki, hogy a vagonok egyenesen az épületeken keresztül haladjanak át. 1960-tól kezdődött a magasvasút hanyatlása, a közúti teherfuvarozás terjedésével egyre kevésbé volt szükség rá. 1980-ra teljesen megszűnt a forgalom rajta, felmerült a vonal teljes felszámolása, lebontása. A High Line-t ezután gyakorlatilag egy évtizedre magára hagyták, miközben a természet a szerkezetet elkezdte visszahódítani. Amikor a város polgármestere 1999-ben aláírta a rendeletet a vasútvonal teljes lebontására, magánszemélyek létrehozták a *Friends of*

the High Line / High Line Barátai civil szervezetet, hogy megőrizték és újrahasznosítsák az egyedi szerkezetet. A civil kezdeményezés támogatásra lelt és több éves egyeztetések, ötletverseny, tervpályázat (a park kialakítására kiírt pályázatra 36 országból 720 terv érkezett!), tervkészítés után 2009-ben megnyitották a *High Line* első szakaszát, majd 2011-ben és 2014-ben újabb szakaszok átadásával a városi park 2,3 km hosszúvá vált. A tervezés lehetőségét a James Corner Field Operations tájépítész iroda; Diller Scofidio + Renfro dizájn stúdió (ők tervezték az Északi Járműjavító területére tervezett Közlekedési Múzeumot Budapesten); valamint a növénylista összeállítását Piet Oudolf kapta. Az építész tervező iroda szerint a projekt sikerét főleg annak köszönheti, hogy a felhagyott vasút újratervezésében az építészet helyett a tájépítészet, a természet kapta a főszerepet. A tervezés során kiemelt figyelmet szenteltek a fenntarthatóság elveinek, szárazságtűrő, alacsony fenntartási igényű, honos fajok alkalmazását preferálták. Az „égi park” helyet ad kortárs művészeti alkotásoknak, sétánk során számos elgondolkodtató, meghökkentő alkotással találkozhatunk. Az újjáépítéskor az épületekbe rejtett alagutakat különböző módon hasznosították. Az egyik ilyen állomáson étkező-udvar működik, a másik, művészeti alkotóműhelyként és galériaként szolgál. A High Line Barátai programokat szervez a területen, részben magára vállalta a működtetés és fenntartás feladatát is.

„High Line” – Manhattan, New York

Városméretű RE-vitalizációs törekvések

A táj RE-vitalizációja

A monokultúras – nagyüzemi – mezőgazdálkodás tönkre teszi a tájat, ezzel szemben az ökológiai gazdálkodás olyan mezőgazdasági módszer, amelynek célja, hogy természetes anyagok és eljárások felhasználásával állítson elő élelmiszereket. Ez azt jelenti, hogy az ökológiai gazdálkodásnak általában korlátozott környezeti hatása van, mivel ösztönzi az energia és a természeti erőforrások felelősségteljes felhasználását; a biodiverzitás, a regionális ökológiai egyensúly megőrzését; a talaj termőképességének javítását; a vízminőség fenntartását. Ezekkel a módszerekkel a város és vidék kapcsolatát újra lehet éleszteni, az ún.

Közösség által támogatott mezőgazdaság

Rövid Ellátási Láncok (REL) erősítésével, a közvetlen kiskereskedelem, a fogyasztói és a termelői közösségek közvetlen összekapcsolásával, ilyen pl. az ún. Közösség Által Támogatott Mezőgazdaság. Ezek olyan lokalizációs programok, amelyek fenntarthatóbbá, olcsóbbá és egészségesebbé teszik az életet.

Melbourne – közösség által támogatott biodiverzitási programok

VÁROSI ERDŐALAP, MELBOURNE
(URBAN FOREST FUND)

A Városi Erdőalap rugalmas kereteket biztosít a közösség által támogatott biodiverzitási kezdeményezésekhez: új zöldterületeket, faültetést, biodiverzitási projekteket, zöldtetőket és függőleges zöldítést, valamint vízerzékeny várostervezési projekteket támogat, a pályázatokat pedig zöldítési szakértőkből és közösségi tagokból álló testület értékeli. A város közterület zöldítési programja egyszerre több szinten működik. Melbourne-ben közterületek 60 hektáros területet foglalnak el, további 150 hektárnyi területtel a falakon, ami hatalmas potenciált jelent a zöld infrastruktúra számára. A finanszírozási modell olyan projekteket támogat, amelyek megduplázzák hatásukat azáltal,

Városi Erdőalap, Melbourne

hogy a közösségi beruházásokat a városi erőforrásokkal párosítják, így biztosítva a tartós zöld örökséget, miközben a tulajdonjog az ott élők kezében marad. A melbourne-i kezdeményezés az egyedi nagyprojektek helyett kis léptékű beavatkozásokat támogat. Idővel az egyes intézkedések átfogó ökológiai folyosókká egyesülnek, amelyek a biodiverzitást és a társadalmi kohéziót támogatják. A hagyományos tájépítészet gyakran előre meg-

határozott léptékekben működik – parkokban, utcaképekben és fejlesztési területeken. A közösség által vezetett biodiverzitási kezdeményezések azonban az úgynevezett „adaptív aggregáció” révén működnek – kis beavatkozások révén, amelyek a helyi ismeretek és a változó körülmények alapján halmozódnak és fejlődnek.

Sanghaj városfejlesztési keretrendszere

Sanghaj stratégiai váltást hajtott végre városfejlesztési megközelítésében: a terjeszkedésről a belterjes fejlesztésre tért át. Az emberközpontú város koncepciója vezérli Sanghajt. A városépítést a pusztai fizikai térszevonástól a funkcionális minőség optimalizálására, a térbeli revitalizálásra és a lakóövezetek ellenálló képességének növelésére célzó átfogó törekvéssé emelte. Ez az átalakulás nemcsak az erőforrás-korlátokra adott válaszként, hanem a városfejlesztési elvek tudatos megközelítéseként is megfogalmazódik. Alapvető javaslata a következő: a földhasználat szigorú ellenőrzésének keretében hogyan lehet felszabadítani a fejlesztési potenciált a meglévő terek revitalizálásán keresztül. Sanghaj városépítészetének kulcsa a felújítás és korszerűsítés szisztematikus, holisztikus és hosszú távú jellegében rejlik. Ez azt jelenti, hogy a városmegújítás nem formális átalakítás „a megújulás kedvéért”. Ehelyett racionális ítéleteket

A régi városrész megújítása, Sanghaj

Folyópart revitalizációja, Sanghaj

és óvatos beavatkozásokat foglal magában a térbeli erőforrások elosztásában, valamint a hosszú távú aktiválásban és működtetésben.

Ez az elv egyrészt a történelmi negyedek „régii állapotának helyreállítására” irányuló óvatos beavatkozásban nyilvánul meg, új életet lehelve az ipari örökségbe a „régii és az új együttélésének” stratégiáján keresztül; a kulturális projekteknek nagy jelentőséget tulajdonítanak; a „15 perces közösségi életkör” jegyében végzett mikrorenovációk révén aktiválják a környéket, lehetővé téve a kulturális szolgáltatások, az ökológiai hálózatok és az emberek megélhetési szükségleteinek integrálását az utcák és síkátorok szövetébe. A kereskedelmi revitalizáció a városrehabilitáció jelentős eleme, átalakuláson ment keresztül egy élményalapú modell felé a meglévő épületek különféle típusaival való mély integráció révén. Fontos feladat a város vízparti területeinek revitalizálása is.

A városi közösségek válsága jelenlétvesztéshez vezet

_Válasz: a városi párbeszéd és jelenlét építészeti eszközökkel

LOGROÑO, SPANYOLORSZÁG

Minden év júniusában a spanyol Logroño városa az építészeti párbeszéd terévé alakul, megnyitva utcáit, tereit, folyópartjait és közlekedési szigeteit az ideiglenes építmények előtt, amelyek újraértelmezik a városok életét. A **polisz** ősi értelmében arra hívja a polgárokat, az építészeket és az intézményeket, hogy újraértékeljék, mit jelenthet a köztér. A 24 beavatkozás spekulatív javaslatokat kínál a városi életre vonatkozóan, amelyek feltárják, mi hiányzik, mi lehetséges, és mit kell megkérdőjelezni. Ideiglenes medence egy szökőkút felett, fürdőház egy körforgalomban, vagy közös étkezés egy főútvonalon nem csupán térbeli gesztusok – politikai kijelentések, amelyek azt kérdezik, hogyan lehetne a városi infrastruktúrát az ellenőrzéstől a gondoskodás felé, a hatékonyságtól a találkozás felé terelni. Így a fesztivál nemcsak a város tükörképévé, hanem átalakulásának eszközévé is válik.

Városi fürdőzés egy szökőkút helyén, Logrono

A motorizáció dominanciája élehetlenné tette a köztereket

A motorizáció egyeduralgoddá válásával a városaink közterei, úthálózata folyamatosan „infarktusközei” állapotban vannak, egész naposak a dugók. Aki teheti, kiköltözik a városkörnyékre, viszont a munkahelyek és a szolgáltatások a városban maradnak, emiatt a for-

galmi terhelés elviselhetetlen szintre jut. Ez ellen a nagyon leegyszerűsített folyamat ellenében számos RE-vitalizációs jellegű elgondolás, program született.

A bevált koncepció, amelyre városfejlesztési stratégiát alapoztak

KOPPENHÁGA, DÁNIA

A dán főváros iránti érdeklődést minden bizonnyal nemcsak a természeti, építészeti és más kulturális értékek gerjesztik, hanem talán az is, hogy Koppenhága egy sor világranglista élmezőnyében szerepel. Mindez jórészt egy Jan Gehl nevű építésznek, várostervezőnek köszönhető – Élhető városok című könyve magyarul is olvasható –, az ő munkássága nyomán született meg Koppenhága városfejlesztési programja, aminek révén a város négy évtized alatt autócentrikusból kerékpáros- és gyalogoscentrikussá vált. Az infrastruktúra-fejlesztés volumenét talán jól jellemzi, hogy csak az utóbbi tíz év alatt 12 új gyalogos és kerékpáros híd épült a csatornákkal szabdaltnak városban, a szemléletet pedig például az, hogy a közlekedési lámpák a bicikliseknek kedvező ritmusra vannak beállítva. Ennek köszönhető, hogy a kerékpárral közlekedők aránya az 1970. évi 10 százalékról mostanra 62 százalékra nőtt.

„Az élhető város” (Cities for People) Jan Gehl dán építész és várostervező munkásságának kulcsfogalma. A könyv és a Gehl által képviselt elmélet a városi életminőség javítására helyezi a hangsúlyt, különös tekintettel a gyalogosok és a kerékpárosok igényeire. Gehl szerint a városoknak az embereket kell szolgálniuk, nem pedig az autókat. Gehl a városi térrel szemben támasztott 12 minőségi kritérium alapján vizsgálja a hely minőségének és értékének alakulását. Az Élhető város köz-

tereinek 12 minőségi kritériuma: leülési, megállási lehetőségek biztosítása; funkcionális sokszínűség; humán zóna, emberi léptékű terek; érzékekre ható design; lehetőség a beszélgetésre; közlekedési biztonság a közlekedés minden szereplője számára; védelem a bűnözés ellen, biztonságérzet; jó kapcsolatok; felismerhető, szerethető helyi identitás; a köztereken a tartós tartózkodáshoz kedvező mikroklíma; fejlett gyalogos infrastruktúra.

Superblocks program

BARCELONA, SPANYOLORSZÁG

Barcelona régóta úttörő példa az innovatív várostervezésben, különösen a lakosok jólétét előtérbe helyező környezet megteremtésében. A Superblocks program ezen erőfeszítések élvonalában áll, egy innovatív kezdeményezés a városi utcák újrahasznosítására, a forgalom csökkentésére, a gyalogos közlekedés javítására és a zöld-

felületek növelésére. A kezdeményezés sikeresen átalakítja az egyes városrészeket gyalogosan is járható, élénkebb közterekké. A Superblockok célja, hogy a forgalmat csak a legszükségesebb járművekre korlátozzák, a város nagy részét felszabadítva a lakosság és a gyalogosok számára. Ezeket az újonnan rekultivált területeket gyalogosbarát utcákká alakítják át szélesebb járdákkal, parkokkal és kerékpárutakkal, ösztönözve a fizikai aktivitást és a társas interakciót. A zaj- és légszennyezés csökkenése, valamint a zöldterületek növekedése nyugodtabb és támogatóbb környezetet teremt a lakosok számára. Tanulmányok kimutatták, hogy ezek a változások a stressz, a szorongás és a társadalmi elszigeteltség csökkentésével javítják a mentális egészséget. Ahogy más városok is hasonló stratégiákat alkalmaznak a környéktervezésben, a barcelonai Superblockok sikertörténete erőteljes példát mutat a mentális egészség és a társadalmi kapcsolatok előmozdítására.

A klimatikus viszonyok megváltozása, energetikai kihívások

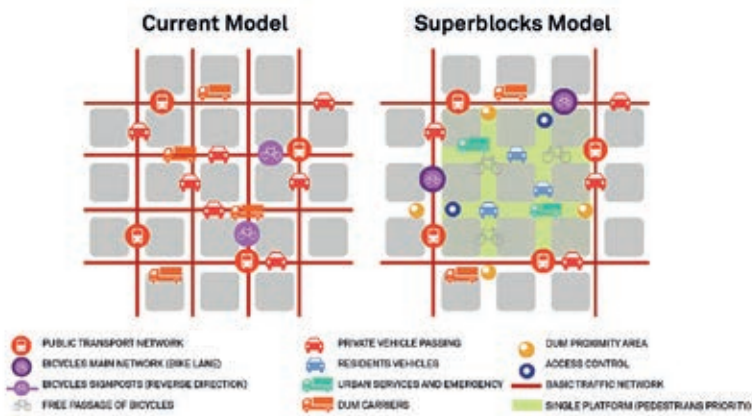
A szélsőséges hőség kezelése

A szélsőséges klíma, mindenekelőtt a hőség kezelése többet igényel, mint rövid távú intézkedéseket. Hosszútávú stratégiákra van szükség, a várostervezés, az infrastruktúra és a közterek újragondolására a hőnek való kitettség enyhítése és a rugalmasság növelése érdekében, revitalizációs jelleggel. Ilyen eszközök például: a városszintű árnyékolási rendszerek kiépítése – fásítással összefüggő ökológiai folyosók létrehozása; a vizek fokozott jelenléte a települések életében; városi, hűtött menedékek létesítése.

A növekvő városi hőstresszre válaszul Antwerpen ket-tős stratégiát dolgozott ki, amely a hosszú távú zöldítést a Cool Spot-ok, azaz a hőhullámok idején azonnali enyhülést nyújtó kis, árnyékos helyek létrehozásával párosítja. Minden Cool Spot legalább 200 m²-es, több mint 80%-os lombkorona-borítással rendelkezik, és fákat, burkolatlan felületeket, ülőhelyeket és ivóvízhez való hozzáférést ötvöz.

Az egyre súlyosbodó hőhullámokkal szembesülve Valencia klímamenedék hálózatot fejlesztett ki, ezek nyilvánosan hozzáférhető terek, amelyek hőkomfortot, ivóvizet és alapvető kényelmi szolgáltatásokat kínálnak a rendkívüli hőség idején. A 2022-ben indított kezdeményezés könyvtárakat, szociális központokat és más középületeket alakít át biztonságos, hűvös környezetté, amely a veszélyeztetett lakosságot támogatja.

A növekvő hőmérséklettel és a városi hősziget-hatással szembesülve Toulouse 2023-ban elindította átfogó Toulouse + Fraiche tervét. A stratégia 30 kísérleti intézkedést ötvöz, amelyek célja az azonnali enyhülés, miközben megalapozzák a hosszú távú átalakulást. A terv

A Superblocks modell

Superblock street berendezés – a burkolatok is orientálnak

magában foglalja az árnyékoló szerkezeteket, a kiterjedt faültetést és a közterek újratervezését. Az árnyékoló prototípusokat, a vászonpergoláktól az andalúz ihletésű árnyékolóvitorlákon át a felfújható mobil árnyékolókig, köztereken és utcákon tesztelik, hogy azonosítsák a leghatékonyabb megoldásokat a szélesebb körű elterjedés érdekében. Ugyanakkor a város prioritásként kezeli a városi zöldítést, és 2030-ra több mint százezer fa ültetését tervezi, különös tekintettel az óvodákra, iskolákra és gondozóintézményekre a veszélyeztetett csoportok védelme érdekében.

A 2024-es párizsi olimpia előtt indított Swimmable Cities Alliance (Úszható Városok Szövetsége) egy globális mozgalmat épít, hogy a városi vízi utakat tiszta, hozzáférhető és úszásra alkalmas területekké tegye vissza. A szövetség, amely több mint 100 aláíró szervezettel rendelkezik 59 városban és 22 országban, az úszáshoz való jogot a városi egészség, a környezet helyreállítása és a társadalmi egyenlőség szimbólumaként népszerűsíti. Egy adaptív stratégiát mutatnak be, amely segíti a városokat a lehűlésben, enyhíti a károkat és javítja az életminőséget a forróbb, hosszabb nyarak idején.

A tetők zöldítése, Den Bell tér, Antwerpen

A folyók, csatornák és kikötők fürdővíz-előírásoknak való megfelelésének helyreállítása új, az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodó közösségi tereket hoz létre, ahol a lakosok menedéket találhatnak a városi hőszigetek előtt.

(A felhagyott ipari területekkel, az ún. barnamezős területekkel a következő, a 02_IPARI_ÖRÖKSÉG_REVITALIZÁCIÓJA című tanulmány foglalkozik.)

_Városméretű hulladékhő hasznosítási rendszer

GRAND GREEN – OSAKA, JAPÁN

Úttörő dekarbonizációs fejlesztés: egy terület energia-potenciáljának maximalizálása

A nagyszabású fejlesztési projekt az egykori teherpálya-udvar területén valósította meg Japán első nagyméretű víztartó réteg hőenergia-tároló rendszerét (tervező: Nikken Sekkei). Ez a rendszer a hűtőberendezések nyári hulladékhőjét 45–55 méterrel a föld alatti kavicsrétegben tárolja; ezt aztán télen fűtésre használják. Ezzel szemben a télen keletkező hulladékhőt nyári hűtésre hasznosítják. Ez a megközelítés teljes mértékben kihasználja a terület geológiáját, a magas talajvízszintet és a vastag kavicsrétegeket az energiahatékonyság optimalizálása érdekében. A hulladékhő újrahasznosításával a rendszer nemcsak az energiafogyasztást csökkenti, hanem a légkörbe kibocsátott hősugárzás korlátozásával enyhíti a hőszigetek hatását is. Ezenkívül egy csatornahő-hasznosító rendszert is integráltak a park létesítményeinek melegvíz-termelésére, amely a South Park és az North Park között a járda alatt keletre és nyugatra futó földalatti infrastruktúrát használja.

A park északi és déli részén a kapcsolt energiatermelőrendszerek, valamint a távfűtés és -hűtés együttes irányítása révén lehetőség van külső energiaforrásokhoz való csatlakozásra és az energiafüggetlenség fenntartására vészhelyzetek esetén. A Grand Green – Osaka átfogó célja a szén-dioxid-kibocsátás 35%-os csökkentése, ami 9700 hektárnyi erdő (az Umekita Park területének kb. 2100-szorosa) szén-dioxid-elnyelésének felel meg. Ez Japán első vegyes funkciójú fejlesztése, beleértve a városi parkokat is.

A tanulmányt az *ArchDaily* anyagai alapján összeállította:
László Tamás

■ 02_IPARI_ÖRÖKSÉG_„RE”VITALIZÁCIÓJA

Tanulmány

Tervek a posztindusztriális örökség átalakítására

Észak-Amerika és Nyugat-Európa hajdani ipari területein a múlt iparának nyomai mélyen gyökereznek: a tájban rozsdásodó malmok, a csendes városképet megvilágító kémények, az egykor virágzó gazdaságok csontvázai. Évtizedek óta ezek a helyszínek a hanyatlást jelképezik egy, a természetet és a társadalmat is kizsákmányoló korszak maradványain keresztül, amely ugyanakkor formálta a környezetet és a helyi identitást is. A kármentesítés kihívásai gyakran technikai, környezeti és kulturális szempontokat is magukban foglalnak, amelyek kreativitást, precizitást és nagyfokú érzékenységet igényelnek.

A posztindusztriális tájak nem üresek. Térben és kulturálisan rétegzettek: anyagilag összetettek, kulturálisan terheltek és ökológiailag sérültek. Termékeny talajt jelentenek az új tervezési formák számára is, amelyek a helyreállításban, nem pedig a törlődésben gyökereznek. Ezekben az összefüggésekben a térbeli stratégiák többféle formában is támogatják a regenerációt, beleértve az örökség tiszteletben tartását, az ökoszisztémák helyreállítását, a közösségi élet elősegítését és az elfeledett struktúrák új, termékeny jövőhöz való igazítását.

Itt játszik kritikus szerepet a tájépítészet és a térbeli tervezés. Ez az esszé többféle megközelítést vizsgál, amelyek újraértelmezik a posztindusztriális helyszíneket: az ökológiai kármentesítés, a városrész méretű revitalizáció, az örökség megőrzése, a részvételen alapuló kulturális programozás, az adaptív újrafelhasználás és a posztindusztriális sajátos formatervezése.

Ahelyett, hogy ezeket a hajdani ipari tájakat teherként tekintenék, mindegyik stratégia közös eszközként tekint rájuk, amelyek képesek újra összekapcsolni az embereket a hellyel, az emlékezetet a tájjal/természettel, a tervezést pedig a társadalmi gondoskodással.

Ruhr-vidék

Ökológiai kármentesítés: károsodott tájak rekultivációja

Az ipari tevékenység többet hagy maga után, mint pusztán építményeket. A szennyezett talajok, a megzavart vízrendszerek és a leromlott élőhelyek gyakran meghatározzák a posztindusztriális tájképet, még akkor is, ha ezek a károk rejtve maradnak. Az ökológiai kármentesítés eltér a hagyományos megközelítésektől, amelyek az eltávolítást vagy a visszaszorítást helyezik előtérbe. Az élő rendszereket, például a növényeket, a mikrobákat, a talajt és a hidrológiát aktív résztvevőként vonják be a helyreállítási folyamatba. Az olyan technikákon keresztül, mint a fitoremediáció (környezetbarát technológia, mely a szennyezett talajok, vizek és üledékek tisztításának olyan módszere, amely növények, gombák, baktériumok segítségével tisztítják az ipari környezetet) és a mesterséges vizes élőhelyek támogatják az időbeli gyógyulást.

Sok nagyipari helyszínen az ökológiai helyreállítás válik az elsődleges tervezési feladattá. Az ipari tájban tervezett ösvények követhetik a vízfolyásokat, az ültetési minták tükrözhetik a szennyezett zónákat, és az évszakos változások a térbeli élmény részévé válnak. A károk eltüntetése helyett ezek a tervek láthatóvá és olvashatóvá teszik azokat, lehetővé téve a helyreállítás folyamatát a nyilvánosság előtt.

Ezek a tájak hosszútávú elkötelezettséget igényelnek. A kármentesítés nem azonnali, és a siker a folyamatos gondozástól függ. Mégis, ha türelemmel és kreativitással bánunk velük, ezek a helyszínek a rugalmasság és a megújulás erőteljes megnyilvánulásaiá válhatnak.

A nagy kiterjedésű ipari területeket elnyeli a városok fejlődése

Globális trend az, hogy a korábbi ipari területeket elnyeli a városok terjeszkedése, és alkalmazkodniuk kell új városi környezetükhöz. A nagyvárosok újragondolják, hogyan lehet az ipari struktúrákat komplex módon, REvitalizációs eszközökkel átalakítani. Az elszigeteltté, zárványszerűvé váló ipari parkokból virágzó városrészek létesülnek, szoros kapcsolatban a környezetükkel.

GATE M West Bund Álomközpont

HUANGPU FOLYÓPART, SANGHAJ
(MVRDV)

A GATE M West Bund Dream Center egy korábbi, egész Ázsia legnagyobb cementgyárát alakította át kulturális és szabadidős negyeddé. A terv egy koherens városi épületegyüttest hoz létre különböző időszakokból származó épületekből, a meglévő szerkezeteket újrhasznosítva a szén-dioxid-kibocsátás minimalizálása érdekében, és összetéveszthetetlen identitást teremtve élénk narancssárga közlekedési elemeivel. A vásárlási, étkezési, ivási, gördeszkázási, sziklamászási, kiállítások és rendezvények látogatási, vagy egyszerűen a folyóparton való pihenési lehetőségeket kínáló terület máris díjnyertes és népszerű úti céllá vált Sanghaj lakosai és látogatói számára egyaránt.

A 2010-es Sanghaji Világkiállítás katalizátorként hatott a városra a gyár áthelyezésére, valamint a város ezen részén található egyéb ipari funkciókra, és arra, hogy a Huangpu folyó partját elérhetővé tegyék a városlakók számára. Az MVRDV átalakítása előtt a területen két nagyon különböző épületegyüttes állt: néhány nagy ipari építmény emlékeztetett a terület ipari történelmére, míg a köztes terekben egy korábbi, fejlesztési kísérlet befejezetlen építményei álltak.

„A kezdetektől fogva egyértelmű volt, hogy sok érték maradt a már meglévő épületekben; nem akartunk lebontani dolgokat csak azért, mert egyszerűbb lenne, mert az több szén-dioxidot, több hulladékot jelentene” – mondja Jacob van Rijs, az MVRDV alapító partnere. „A kihívás az volt, hogy ezeket a darabokat összehozzuk, és egyetlen területként működtessük, mert kínos párosítást alkotnak. Az újabb épületek háttérként szolgálnak, hogy az ipari óriások felkiáltójelek lehessenek, izgalmas funkciókkal, amelyek kihasználják különleges szerkezeti jellemzőiket.”

A megmaradt ipari silók és gyárépületek alkotják az új övezet fókuszpontjait. Ezek a nyers, monumentális betonszerkezetek egyértelmű történelmi és identitásérzetet keltenek, amit a külsejükhöz hozzáadott élénk narancssárga lépcsők és liftaknak még feltűnőbbé tesznek. Az alsó szinten a hatalmas M Factory épület ad otthont a Bloomarketnek, amely egy élelmiszerpiacot és egy fine dining élményt ötvöz, míg a felső emelet, amely egy egykori futószalagból létrehozott narancssárga lépcsőn keresztül közelíthető meg, egy nagy, oszlopmentes kulturális térnek ad otthont, amely kiállításokra és konferenciák-

Gate M West Bund Álomközpont a Huangpu folyó partján, Sanghaj

ra, divatbemutatókra és színpadi előadásokra is alkalmas. Eközben a nagy silóépületet belülről sziklamászó központtá alakították át, kívülről narancssárga útvonalakkal, amelyek a tetőn lévő kilátóplatformokra hívják az embereket.

Örökségvédelem: ipari romok mint kulturális javak

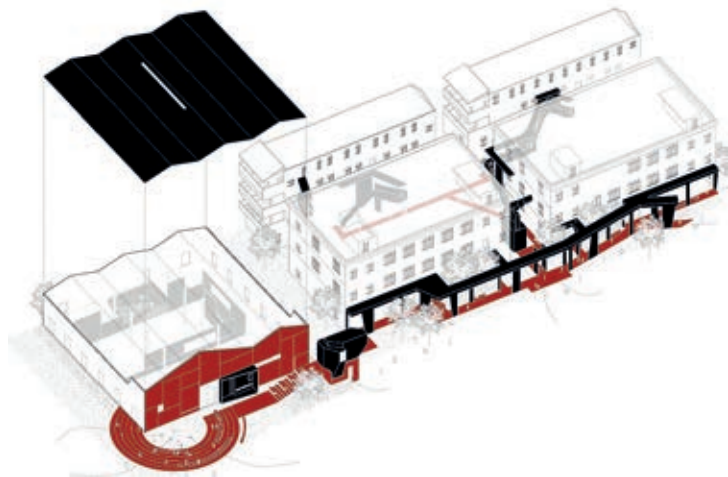
Az ipar által formált területeken a termelés maradványai továbbra is jelen vannak és láthatók. A gabona- és egyéb tárolósilók, az olvasztó kemencék és az acélvázak még mindig meghatározzák a városképeket, még akkor is, ha az őket fenntartó gazdasági, társadalmi rendszerek már nem léteznek. Ezen struktúrák megőrzése többet jelent az anyagok stabilizálásánál; azt jelenti, hogy a kulturális és térbeli szövet részének tekintjük őket.

Ezek a maradványok tudást hordoznak. Feltárják, hogyan szervezték a közösségek a teret, hogyan használták az anyagokat, és hogyan formálta a munka a mindennapi életet. Időjárástól megviselt és monumen-
tális formáik csendes méltóságra tettek szert. Ahelyett, hogy elavultnak tekintenék őket, az emlékezet és a folytonosság horgonyaiként fogalmazhatók meg újra.

Az ipari örökséggel foglalkozó tervezők gyakran szembesülnek a megőrzés és az adaptáció egyensúlya megteremtésének kihívásával. Egyes projektek az épületeket kontrollált pusztulás állapotában hagyják, lehetővé téve az idő múlásának láthatóvá tételét. Mások új funkciókat szőnek a régi vázakba, kéményeket alakítanak át kilátókká, vagy rakodórampákat alakítanak át közösségi helyekké. Ezek a beavatkozások nem a múlt lemásolását célozzák, hanem azt, hogy egy fejlődő történet részévé tegyék.

Az ipari örökség átalakítása: tervezési stratégiák új kulturális hangulat megteremtéséhez

A régi ipari épületek átalakításának egyik legvonzóbb aspektusa a történelmi és a kortárs ötvözésének lehetősége. Az eredeti szerkezet integritásának

A Sencsen Pinshan Sculptural Art Cerative Park axonometriája

Nemzeti táncközpont belső, Koppenhága (Mikkelsen Arkitekter)

megőrzése a modern anyagok és technológiák beépítésével egyedülálló építészeti párbeszédet teremt a múlt és a jelen között. A meglévő elemek – legyen szó látszó tégláról, nagyszabású acélszerkezetekről vagy nagy ablakokról – olyan karaktert és történelmet hordoznak, amely jótékonyan befolyásolja az új tervet. Az eredeti anyagok újakkal való átgondolt integrálásával az építészek fokozhatják az épület identitását, folytonosság-érzetet kölcsönözve neki, miközben friss, modern esztétikát is bevezetnek.

Ipari épületek kulturális hasznosítása (Nemzeti táncközpont, Koppenhága)

Az építészeti, REvitalizációs jellegű feladat egy olyan légkör megteremtése, amely fokozza és gazdagítja a látogatói és felhasználói élményt, átgondolt egyensúlyt teremt a tér egyedi jellegének megőrzése és a művészeti és kulturális produkció igényeihez való hozzáigazítása között. A kihívás abban rejlik, hogy megőrizzük az épület ipari hangulatát, miközben figyelembe vesszük az új funkció által igényelt különféle felhasználási módokat. Ez a kényes feladat a térbeli elrendezés, az anyagválasztás és a világítási megoldások gondos mérlegelését igényli, amelyek mind jelentős szerepet játszanak az új környezet formálásában.

A kortárs tervezési beavatkozások integrálásával a helyszín történelmi rétegeinek eltörlése nélkül a terek egyedi hangulatot teremthetnek, amely mind a különféle – előadó- és képzőművészeti – műalkotásokra, mind az azt befogadó közönségre hatással van. Workshopoknak, alkotási, akár újfajta termelési tereknek és szabadidős tevékenységeknek is otthont adhatnak, miközben továbbra is vonzóak maradnak a nagyközönség számára. Ez a megközelítés gazdagítja az összélményt, lehetővé téve, hogy a tér ne csak kulturális programok különleges hátterévé, hanem a látogatói „utazás” szerves részévé váljon.

A Levitt Pavilion

SAN FRANCISCO (WRT – WALLACE ROBERTS ÉS TODD)
A Levitt Pavilion a 9,5 hektáros SteelStacks Művészeti és Kulturális Campus központi eleme, amely az egykori Bethlehem Steel acélgyár nagyobb átalakításának része. Az egykori acélgyár számos ikonikus építmény, például a Golden Gate híd és a Chrysler épület acélforrása volt. A gyár öt, önmagukban is ikonikus, 20 emeletes nagyolvasztója drámai háttérrel alkot az újonnan létrehozott 21. századi városközpont projektben. Az átalakított ipari környezetben négy új tér, egy játszótér, egy piknikezőhely fonódik össze, és a szívében áll a Levitt Pavilion.

A Pavilion nem olvad össze a rozsdásodott toronyokkal, és vizuálisan sem vetekszik velük. Perforált, rozsdamentes acél panelekkel burkolt, aszimmetrikus,

szegmentált ív alkotja a héjat, amely egyik oldalán a talajjal érintkezik, és a színpad fölé nyúlik. Nagyméretű, origami-szerűen hajtogatott lemezszerűként tervezték. A terv szándékosan párbeszédet teremt az új és a régi között. Ahogy a héj körül mozgunk, annak formája és jellege átalakul, időnként tömörnek és monolitikusnak, időnként rácsszerűnek és átlátszónak tűnik. Az új táj nyitott tere az öt gigantikus nagyolvasztó előterébe került. A Pavilion a továbbiakban tervezési katalizátornak bizonyult és stratégiaileg a campus szívévé vált.

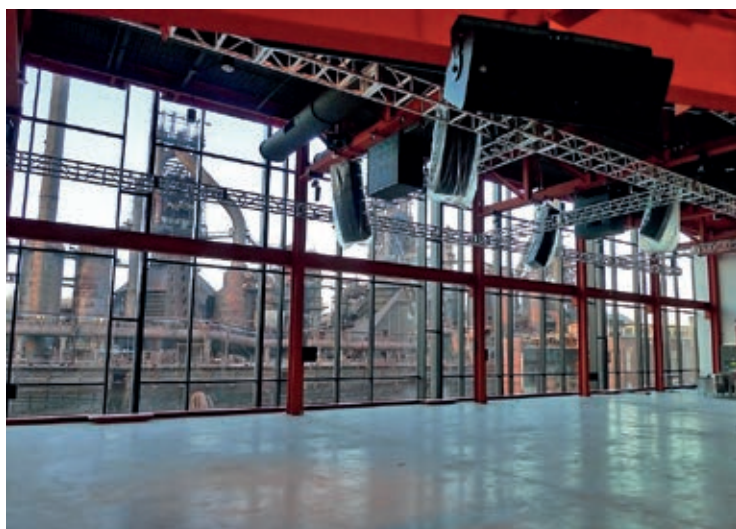
A Levitt Pavilion (fent és lent) (WRT – Wallace Roberts és Todd)

ArtsQuest Központ

STEELSTACKS (SPILLMAN FARMER ARCHITECTS)

A korábbi Bethlehem Steel barnamezős területen található, újonnan tervezett ArtsQuest Center (SteelStacks) átalakított egy ipari területet és inspirált egy közösséget. A régi és az új egyedülálló hibrid projektje, az épület 67 ezer m²-es területén egy 450 férőhelyes élő előadásoknak otthont adó helyszín és egy kétképernyős, korszerű mozi is helyet kap.

„A terv a hely mélyen jelentőségteljes történelméből nőtte ki magát” – mondta Joseph N. Biondo AIA, a Spillman Farmer Architects vezető tervezője. „A Bethlehem Steel kohók ikonikusak – Amerika történelmi romjai. A művészeti központot mélyen inspirálta ez az egykori ipari terület és az itt élt emberek élete. Azt szerettük volna, ha az épület meggyőző üzenetet közvetít a bethlehemi művészetek és az ezáltal megújult közösség jövőjéről. Ez a projekt a múlt és a jövő súrlódásából, az amerikai ipari forradalmat tápláló emberi szellemből és egy finoman kidolgozott zenedoboz eleganciájából született.”

Az ArtsQuest Központ (SteelStacks - Spillman Farmer Architects)

Zollverein szénbánya ipari komplexum

(FRITZ SCHUPP – MARTIN KREMMER)

Egy város ipari múltja nyugtalanító nyomokat hagyhat a jelenben. Az elhagyatott és elfeledett óriási építmények nemcsak a falánk ingatlanpiac számára vonzóak, hanem azok képzeletének is, akik egy reménytelen múlttól álmodoznak. Vegyük például a Ruhr-völgyet, Németország legnépesebb városát és Európa legnagyobb ipari régióját.

Zollverein bányai ipari komplexum (fotósorozat részlet) (Fotó: Attali/Valente)

A Ruhr-vidék az ország nyugati részén található, a holland és belga határ közelében, és tizenegy várost foglal magába, köztük Düsseldorfot, Dortmundot és Essent, és számos kisebb települést. A terület mélyreható ipari és gazdasági átalakuláson ment keresztül, amely mélyen beleivódott a Ruhr-vidék tájába, és a jelenbe hozta a letűnt idők emlékeit – a német örökség ereklýeit, melyek közül néhányat az UNESCO is véd.

Ezeknek a hatalmas létesítményeknek és infrastruktúráknak a nyugtalanító jelenléte, amelyek egykor kielégítették az ország és a kontinens gazdaságát, ihlette Philipp Valente fiatal építész, a berlini Akademie der Künste tagját, hogy vizsgálja meg ennek az ipari építészetnek a lényegét. Valente felkérte a new york-i építészeti és tájfotósnak, Erieta Attalit, hogy fedezze fel ezeket a helyszíneket. Ennek eredményeként egy gyönyörű és erőteljes fotósorozat született Németország ipari örökségéről.

Duisburg Nord Nyilvános Park (Fotó: Erieta Attali és Philipp Valente)

Részvételen alapuló kulturális programozás: a helyteremtés szerepe

Amikor az ipar kivonul, gyakran többet visz magával, mint munkahelyeket. Eltávolítja a gyülekezési helyeket, az ünneplés pillanatait és a közös rituálét, amelyek egykor meghatározták a közéletet. Sok vidéki területen a kulturális infrastruktúra a gazdasági rendszerekkel együtt eltűnik. Ahogy a tervezők visszatérnek ezekre a helyszínekre, a programozás központi kérdéssé válik: hogyan támogathatja a tér ismét a társasági életet?

A posztindusztriális kontextusokban a kulturális programozás a meghallgatással kezdődik. Ahelyett, hogy egy fix megbízással érkeznének, a tervező-csapatoknak együtt kell működniük a helyi közösségekkel, hogy megértsék a hagyományokat, az informális felhasználási módokat és a kollektív igényeket. A konzultáció és a közös alkotás révén olyan terek kezdenek kialakulni, amelyek tükrözik a helyi identitást és törekvéseket.

Ezek a beavatkozások gyakran szerények. A pavilonok, színpadok és fedett gyülekezőhelyek fesztiválok, piacok, előadások és ünnepségek térbeli

állványzatává válnak. Az ipari tisztásokat, amelyeket egykor gépek határoztak meg, emberek számára alakítják át. Az eredmény nem pusztán tevékenység, hanem tulajdonjog. Fontos, hogy a kulturális programozás nem a külső ötletek importálásáról szól; a helyi kreativitás előmozdításáról és a már meglévő új térben való kifejezésének lehetővé tételéről.

Magas Állvány Ösvény Híd, USA

Adaptív újrafelhasználás: az ipari kampuszok átalakítása

A vidéki posztindusztriális épületeket gyakran erősen és célirányosan építik. Nagy térfogatuk, szerkezeti tisztaságuk és tartós anyagaik lehetőséget kínálnak az átalakításra. Az adaptív újrafelhasználás lehetővé teszi, hogy ezek a terek új funkciókat támogassanak, biztosítva a közösségeknek a szükséges erőforrásokat, miközben megőrzik a formában rejlő emlékeket. A vidéki környezetben az újrafelhasználás sajátos kihívásokkal jár. A projektek gyakran korlátozott

finanszírozással, szerény lakossággal és korlátozott infrastruktúrával működnek. Ezek a korlátok azonban a kreativitás útmutatójaként is szolgálhatnak. Az épületeket fokozatosan, helyi anyagok, önkéntes munkaerő és szakaszos építés felhasználásával alakítják át. A tervezési döntéseket az igények alakítják, gyakran a hasznosságot helyezve előtérbe a nagy gesztusokkal szemben.

Ezek a terek számos felhasználási módot támogathatnak, beleértve a közösségi konyhákat, művészeti stúdiókat, közös műhelyeket, oktatási központokat és vegyes funkciójú létesítményeket. A kortárs igények meglévő keretekre rétegezésével az újrafelhasználási projektek folytonosságot építenek a szakadás helyett. Az eredeti struktúrákat nem törlik el, hanem újraértelmezik. Ily módon az adaptív újrafelhasználás olyan tervezési formává válik, amely értékeli a már meglévőket. Tiszteli az ipari örökséget, miközben új életformákat, jelentéseket és használatokat ápol.

_Ipari Örökség Regionális Központja

LESZCZYNSKI ANTONINY MANOR INTERVENTION

MIHAILO, SZLOVÉNIA (NA NO WO ARCHITEKCI,

TIMOTIJEVIĆ ÉS MIROSLAVA PETROVIĆ BALUBDŽIĆ)

A projekt magában foglalta a Leszczynski Antoniny kúria három egykori gazdasági épületének felújítását és bővítését, valamint egy új épület építését, amelynek célja az idősek számára kialakított egészségügyi és lakóépület-komplexummá alakítása volt. Az épületkomplexum magában foglal egy rehabilitációs központot, amely gondozási és orvosi szolgáltatásokat nyújt, valamint szállodai és vendéglátóipari létesítményeket, kulturális rendezvényeket, mélygarázst és minden szükséges infrastruktúrát. A teljes komplexum nettó területe 8928 m², térfogata pedig 29315 m³.

A fő tervezési kihívásunk az volt, hogy a beruházás által érintett összes épületet egy koherens komplexummá alakítsuk át, és minden épülethez hozzárendeljük a szükséges, sokrétű funkciókat. A meglévő XIX. századi istállók és a XX. századi magtár szerkezeti rendszere, mennyezet-kialakítása és állapota miatt nem lehetett közvetlenül átalakítani őket új funkciójukra. Átépítésre és bővítésre volt szükség.

Ipari Örökség Regionális Központja, Szlovénia

Az egykori istállóépület alatt egy pincét terveztünk a komplexum összes műszaki berendezésének elhelyezésére. Ez meglehetősen nagy kihívást jelentett, mivel az eredeti épületnek egyáltalán nem volt pincéje. Ennek eredményeként a teljes földalatti szintet a meglévő történelmi alapozás alá építették. Az utolsó emelet feletti mennyezetet részben megemelték a történelmi homlokzat tetejére, ablaksávvá megvilágítva a szállodai szobákat. A lapos tető különböző szintjei rekreációs teraszkorlátként szolgálnak, amelyek a történelmi épület tetején helyezkednek el, és egyben díszes „edény”-t is alkotnak. A terasz, mint találkozóhely az idősek számára, gyönyörű panorámájá-

Leszczyński – ilyen volt

Leszczyński – ilyen lett

val a városra, egy hangulatos kávézóval és petanque pályával csak néhány a számos látnivaló közül, amelyek a lakók és a látogatók számára szólnak. Az épületben található egy étterem konyhával, színpad a lakók számára szervezett különleges rendezvények lebonyolításához, egy lelkipozítást nyújtó kápolna, szállodai szobák és egy konferenciaterem is.

Az egykori magtár épületében Alzheimer-kóros betegek, gépi lélegeztetés alatt állók, szív- és ortopédiai rehabilitáció alatt állók, valamint egy általános kórházi osztályt alakítottunk ki. Mindegyik osztályról elérhetők a napi nyitott terek és zöld teraszok, amelyek integrálják és aktiválják az időseket.

Az újonnan tervezett lakóépületet egy szökőkúttal ellátott pihenőkert veszi körül. Az ott tartózkodó idősek rendelkezésére állnak tágas erkéllyel és loggiával ellátott, teljesen felszerelt, kényelmes apartmanok. A legfelső emeleti teraszon a lakók jógaórákon és szabadtéri tornafoglalkozásokon vehetnek részt. Ebben az épületben helyeztük el a tágas mélygarázst is.

Mindezen épületek eltérő karakterrel, összetétellel, magassággal és anyagfelhasználással rendelkeztek az építésük idejéhez igazodva. Az összekapcsolásuk érdeké-

ben perforált Cor-Ten lemezeket vezettünk be korlátok, napellenzők, információs állványok, kerítések és belső építészeti elemek kialakításához. A rozsdás acéllemez anyag az idő múlását és elkerülhetetlen múlását szimbolizálja. A homlokzatokon megjelenő dinamikus repedések az emberi élet változékonyságára és számos fordulópontjára utalnak. A költségoptimalizálási folyamatnak köszönhetően a Cor-Ten anyagot rozsdás színű lakozott fémlamezre cseréltük. Az egész épületkomplexumot a fogyatékkal élők igényeihez igazítottuk.”

Hasanpaşa Gázgyár Park- és Múzeumkomplexum

HASANPAŞA, TÖRÖKORSZÁG (ITÜ & DS ARCHITECTURE)
Végül, ezekben a projekteknél nem a lépték vagy a látványosság számít, hanem a jelentés. Egy újratervezett gyár, egy újradisznított tisztás és egy szezonális összefonódás a gondoskodás cselekedeteivé alakul, amelyek formálják azt, ahogyan az emberek a helyükön és a helyükkel élnek. Az ipari múlt nem merül feledésbe, hanem egy közös jövő részévé válik. Így módon a posztindusztriális

Hasanpaşa Gázgyár Park- és Múzeumkomplexum (Fotó: Cemal Emden)

Az ipari tájak formatervezése

A posztindusztriális vidéki kontextusokban a tervezés más tempót és perspektívát igényel. Ezeket a tájakat lassú eróziós, regenerálódási, emlékeztető folyamatok alakítják, amelyek ezzel a ritmussal összhangban működő tervezési stratégiákat igényelnek. Ezen a terepen kulturális, ökológiai és anyagi történetek találkoznak. Ebben az összefüggésben a tervezés a korlátok elfogadását jelenti. Azt, hogy a már meglévővel dolgozunk, reagálunk a táj kínálta lehetőségekre, és bizalmat építünk ki a megmaradt közösségekkel. Az új jövőképek rákényszerítése helyett a tervező szerepe a gondnokságé lesz, megteremtve a feltételeket a regeneráció kibontakozásához.

vidéki helyszínek hatalmas potenciállal rendelkeznek. Ha türelemmel és alázattal közelítjük meg őket, többet tesztítenek meg, mint a hanyatlás maradványait. Élő közös tulajdonná válnak, ahol az emlékeztető, az ökológia és a kultúra együtt gyökeret verhet.

A tanulmányt az *ArchDaily* cikkei és képanyaga alapján összeállította:

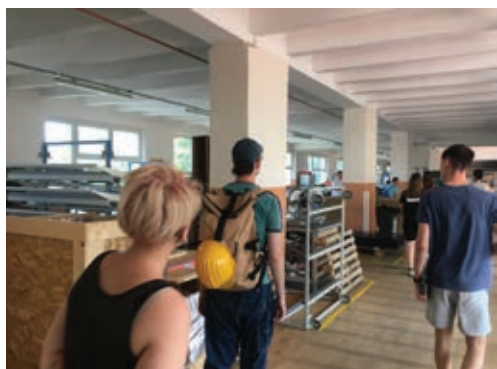

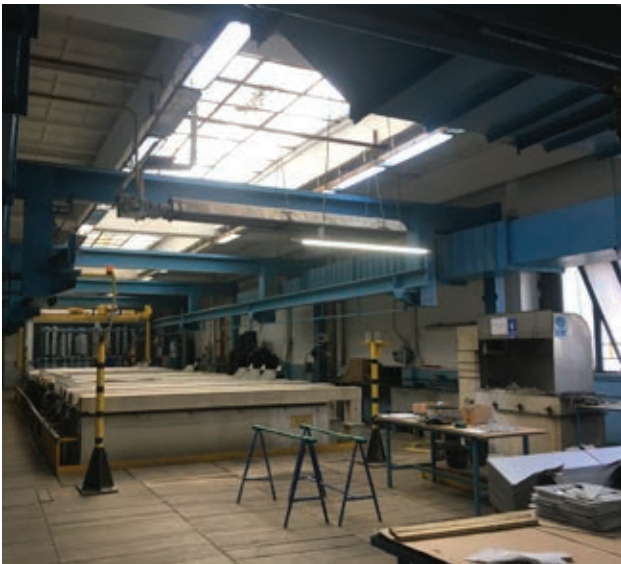
László Tamás
címzetes egyetemi docens

03_BEJÁRÁS

A tervezési terület bejárása, találkozás a feladattal

A tervezési terület bejárására 2024. szeptember 12-én került sor. A Jármű Zrt. részéről dr. Forgács József vezérigazgató úr fogadta az évfolyamot. A cég történetének és jelenlegi profiljának ismertetése után bejártuk az egész épületegyüttest.

04_BEVEZETŐ

Rákospalota városközpont

Rákospalota történelme sok-sok évszázadra nyúlik vissza, de a 19. század közepéig a falusias jelleg dominál, a település beépített területe szinte változatlan. Látványos fejlődést az első, váci vasútvonal megépítése és 1846-os üzembe helyezése hozott a település életében. Pest közelsége kedvelt kirándulóhellyé változtatta: éttermek, vendéglők, nyaralók kezdtek épülni, a szántóföldek jelentős részét felparcellázták, megindult a városiasodás folyamata. Ezt a fejlődést látványosan le lehet követni a korabeli térképeken: míg az 1860-ason még a falu jelenik csak meg, addig

az 1913-as térképeken már megtalálhatók a központot máig meghatározó templomok, de több villamosvonal is átszeli már a település utcáit.

A központ helyét, a település áthelyeződött súlypontját azonban továbbra is egy temető foglalta el. Az 1923-as várossá válást követően sem változott sokat a helyzet, ezért is érezte az akkori városvezetés, hogy egy valódi központ kialakítása érdekében pályázatot ír ki. 1938-at írunk, a pályázók jelentős része valódi központot álmodott ide: igazgatási központtal, piaccal, többszintes lakóépületekkel. A hazánkat is elérő gazdasági válság, a második világháború

nem kedvezett egy ilyen léptékű átalakításnak, nem is történt itt változás. Így az ötvenes években egy hirtelen ötlettől vezérelve idekerült a foci pályára, mely mai napig meghatározza a településközpont megjelenését. Ezen próbált meg a 2014-es városépítészeti ötletpályázat változtatni, utat mutatni egy rendezettebb valódi központ kialakítása irányába. A problémák nem változtak: a település korabeli mozgatója a vasút ma a központból nem közelíthető meg egyszerűen, és a jelentős alapterületű focistadion továbbra is átjárhatatlanná teszi azt. A „Vasúttól a sportcélu városközpontig” elnevezésű

Rákospalota 1860-ban

Rákospalota 1913-ban

ötletpályázat ezen nehézségekből próbált meg előnyt kovácsolni. A pályázók kiértékelte javaslatok határozzák meg ma is a területre vonatkozó településrendezési tervet, a helyi építési szabályzatot.

A tervezési feladat részét képező korabeli gépgyár sok-sok éve itt működik, a város mára azonban körbe nőtte, a gyártás egyes műveletei, a meg-meg jelenő kamionforgalom egy valódi településközponttól idegen elemmé vál-

tak. A változtatás szándéka a tulajdonosokban is felmerül, az új gyártócsarnokok már a mai település gazdasági övezetében kerülnek megépítésre. Ennek első üteme már elkészült a Szántóföld utcában és bízunk benne, hogy a termelőtevékenységek mielőbb áttelepítésre kerülnek és a felszabaduló terület a település központjába illeszkedő funkciókkal telik majd meg.

Sipos Gábor

okl. építészmérnök
Budapest, XV. kerület
főépítésze

Városépítészeti Ötletpályázat Rákospalota 2012

A vasúttól a sportcélú városközpontig

A XV. kerületi Önkormányzat 2012-ben írt ki egy Városépítészeti Ötletpályázatot Rákospalota városközpontjára, amire 25 pályamű érkezett. Az Ötletpályázatból egy kiadvány is készült. Ezt zárja le egy Epilógus című írás, amely a rákospalotai városközpont jövőjét foglalja össze:

„Számos kérdésre adott választ a tervpályázat, talán még több kérdést nyitott meg. Mindkettőért érdemes volt lebonyolítani az ötletpályázatot, hiszen 25 pályamű megannyi megoldást kínál, választ ad a Rákospalota-Újpest vasútállomástól a Budai II László stadionig terjedő terület beépítési, közlekedési, téralkotási, intézményfejlesztési témáira. Ezek közül néhány, amikkel a közeljövőben, rövid távon, 3-5 éves időtávlatban – éppen a pályatervek megoldásainak figyelembe vételével – foglalkozni kell:

1. A Rákospalota-Újpest vasútállomás megközelítése, eszközváltó csomópont kialakítása.
2. Sport- és rendezvényközpont elhelyezése a Bányász parkban.
3. Rákospalotai Helytörténeti Gyűjtemény építése a Kossuth-szobor mögötti területen.

Az előbbiekben felsorolt konkrét épületeken, helyszíneken kívül a rákospalotai városközpontnak számos más fejlesztési lehetősége van: a Fő utca és Bácska utca közötti tömb foghíjtelkeinek méltó beépítése; a Karácsony Benő park revitalizációja; a Nagytemplom előtt egy főtér létrehozása; a Bácska utca forgalomcsillapítása – a sort hosszan folytathatjuk.

Az ötletpályázat biztos alapot nyújt egy fejlesztésre alkalmas szabályozási terv számára. Ennek elkészítése után megnyílik az út a konkrét fejlesztések előtt. Töretlen lendületű fejlesztési program végrehajtása esetén 2023-ban – Rákospalota várossá válásának 100. évfordulóján – méltó és csak Rákospalotára jellemző városközpont jöhet létre.”

László Tamás

2010-2014 között polgármester

Megjegyzés: a városépítészeti ötletpályázat alapján készült egy szabályozási terv Rákospalota városközpontjára. Tervek készültek a Sport- és Rendezvényközpontra, SPORTPALOTA néven (jogerős építési engedéllyel rendelkezik); tervpályázati kiírás készült a Nagytemplommal szemben lévő terület városközponti intézményeire – a kiírás az utolsó pillanatban meghiúsult; elkezdődött egy orvosi rendelő építése a Karácsony Benő park sarkán – torzóként, félkészben áll lassan tíz éve. Az elszalasztott lehetőségek illusztrációjaképpen álljon itt néhány kép a Városépítészeti Ötletpályázatból.

*Távlati kép Múzeummal – megosztott III. díj
(Gyüre Építész iroda)*

*Sétálóutca látványterve – megosztott II. díj
(A+ Építész Iroda)*

Helyszínrajz – megosztott II. díj (Mérték Építész Stúdió)

05_OKTATÁSI_PROGRAM

2024/25. 1. FÉLÉV

KOMPLEX SPECIALIZÁCIÓ (ÉPÍTÉSZ)

ALAPADATOK			
TANTÁRGY NEVE	Komplex specializáció (építész)		Komplex specialization (architect)
TANTÁRGY KÓDJA(I)	YAWKSEFMNF		
SZERVEZETI EGYSÉG	Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar, Építészmérnöki Intézet		
SZAK, TAGOZAT	építészmérnök MSc		nappali
TANTÁRGYFELELŐS OKTATÓ	Prof. Dr. Kiss Gyula Gábor DLA egyetemi tanár	kiss.gyula@ybl.uni-obuda.hu	fogadóórása a szorgalmi időszakban: e-mailen egyeztetve.
KURZUS OKTATÓ	Prof. Dr. Csontos Györgyi DLA egyetemi tanár	csontos.gyorgyi@ybl.uni-obuda.hu	fogadóórása a szorgalmi időszakban: e-mailen egyeztetve.
	Prof. Dr. Ferencz Marcel DLA egyetemi tanár	ferencz.marcel@ybl.uni-obuda.hu	fogadóórása a szorgalmi időszakban: e-mailen egyeztetve.
	Dr. Benárd Aurél DLA, egyetemi docens	benard.aurel@ybl.uni-obuda.hu	fogadóórása a szorgalmi időszakban: e-mailen egyeztetve.
ELŐKÖVETELMÉNY	–		
ELŐADÁSOK SZÁMA (HETENTE)	0 óra		

TANTERMI GYAK./ LAB.GYAK.(HETENTE)	6 óra
TEREP- ÉS TANÜZEMI GYAK. (HETENTE)	0 óra
SZÁMONKÉRÉS MÓDJA	Évközi jegy
MEGSZEREZHETŐ KREDITPONTOK	10 kredit
TANTÁRGY FELADATA, RÖVID LEÍRÁSA	Oktatási cél: Oktatási cél: A Komplex specializáció előkészíti a hallgatók diploma tervét, a képzés során megtanult építészeti ismeretek és építészeti ábrázolások után a hallgató állást foglal. Cél a különböző kurzusok keretében megtanult törzsanyag komplex használata, különös tekintettel a koncepcionális tervezési szemlélet kialakítására / alkalmazására, az épített környezetbe való illesztésre, a funkciók logikus tiszta kapcsolására, esztétikus szerkezeti forma megtalálására és a reprezentatív terek igényes építészeti megformálására, ezúton előkészíteni a diplomamunkát. Tartalom: Alkotó heti/napi munkán alapuló tervjavaslatok kidolgozása. Egy építészeti feladat/részfeladat megtervezése, annak komplex előkészítésével, a tervezési folyamat végig vitele, társterületek bevonásával. A konzulens iránymutatása mellett a hallgató tervezői egyéniségének, választandó diploma feladatokat végez, a feladatokat részben egyéni, részben csapatmunka feladatokat jelentik. A főbb tervezési stádiumok bemutatásra kerülnek, a végleges állapot nyilvános zsűri előtt ismertetik és bemutatják, táblóval, prezentációval és kiadvánnyal.
AJÁNLOTT SZAKIRODALOM	Konzulens tanár iránymutatása szerint.
SZÜKSÉGES TECHNIKAI ESZKÖZÖK	Online oktatás esetén: Kapcsolattartás: Neptun rendszerben, E-learningen és e-mailen. Tananyagok: E-learning rendszerben, GD-ban megtalálhatóak szerint. Órák megtartása: E-learning rendszerben jelzett linkeken, Zoom-on, GDrive-ban

A FÉLÉV ÜTEMEZÉSE				
Hét	Előadás	Előadó/ konzultáció/ értékelés	Gyakorlat formája	Gyakorlat programja
01 09.12.	ÉPÍTÉSZET, +KÖRNYEZETTERVEZÉS, FORMATERVEZÉS + VÁROSFEJLESZTÉS, KÖRNYEZETPSZICHOLÓGIA, SZOCIOLÓGIA Hely: TEREP, HELYSZÍN MŰTEREM	ÉP KÖRNY.T. FORMAT. (+ VÁROSFEJL. KÖRNY. PSZICH. SZOCIO.)	HELYSZÍNBEJÁRÁS, (KONZULTÁCIÓ/ PREZENTÁCIÓ) műtermek_ cs.munka, konzultáció évfolyam_ prezentáció, értékelés	„ALKOTÓNAP”* (+KÖRNYEZETTERVEZÉS, FORMATERVEZÉS) A féléves feladat - bemutatása, értelmezése, - helyszínének bejárása, analizálása - alpanyagának gyűjtése, dokumentálása 00 FELADAT TERÜLET_ KÖRNYEZETANALÍZIS+ KONCEPCIÓTERV m=1:1000/500-as léptékű - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, vetített, végleges)
02 09.19.	? Hely: MŰTEREM: 08.00.	ÉP KÖRNY.T. FORMAT. +?	KONZULTÁCIÓ műtermek_ cs.munka, konzultáció	01 FELADAT ÉPÜLET_ TÉMAKUTATÁS- KONCEPCIÓTERV m=1:500/1:250-es léptékű - szerkesztett rajzok és szabadkézi skiccek (gépi/kézi), - makett (munkaközi)

03 09.26.	? 01 FELADAT-LEADÁS ÉPÜLET_ TÉMAKUTATÁS+KONCEPCIÓTERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP KÖRNY.T: FORMAT. +?	LEADÁS (ÁTNÉZÉS/ KONZULTÁCIÓ) műtermek_ cs.munka, konzultáció A hiányos, nem megfelelő minőségű munkák visszaadásra kerülnek!	01 FELADAT ÉPÜLET_ TÉMAKUTATÁS- KONCEPCIÓTERV m=1:500/1:250-es léptékű, - A/2-es tabló (végleges, 2 db, digitális, nyomtatott) - makett (1 db, opcionális)
04 10.03.	01 FELADAT-PÓT-LEADÁS ÉPÜLET_ TÉMAKUTATÁS+KONCEPCIÓTERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP (+KÖRNY.T. +FORMAT.) +?	PÓT-LEADÁS (PREZENTÁCIÓ/ ÉRTÉKELÉS) évfolyam_ prezentáció, értékelés	01 FELADAT ÉPÜLET_ TÉMAKUTATÁS- KONCEPCIÓTERV m=1:500/1:250-es léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, opcionális) - füzet (1db, kötelező)
05 10.10.	??? Hely: MŰTEREM: 08.00.	ÉP	KONZULTÁCIÓ műtermek_ cs.munka, konzultáció	02 FELADAT ÉPÜLET_ VÁZLATTERV m=1:500/1:250-es léptékű, - szerkesztett rajzok és szabadkézi skiccek (gépi/kézi), - makett (munkaközi)

06 10.17.	??? 02 FELADAT-LEADÁS ÉPÜLET_ VÁZLATTERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP	LEADÁS (ÁTNÉZÉS/ KONZULTÁCIÓ) műtermek_ cs.munka, konzultáció A hiányos, nem megfelelő minőségű munkák visszaadásra kerülnek!	02 FELADAT ÉPÜLET_ VÁZLATTERV m=1:500/1:250-es léptékű, - A/2-es tabló (végleges, 2 db, digitális, nyomtatott) - makett (1db, végleges)
07 10.24.	02 FELADAT-PÓT-LEADÁS ÉPÜLET_ VÁZLATTERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP +?	PÓT-LEADÁS (PREZENTÁCIÓ/ ÉRTÉKELÉS) évfolyam_ prezentáció, értékelés	02 FELADAT ÉPÜLET_ VÁZLATTERV m=1:500/1:250-es léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, végleges, kötelező)
08 10.31.	? Hely: MŰTEREM: 08.00.	ÉP	KONZULTÁCIÓ műtermek_ cs.munka, konzultáció	03 FELADAT ÉPÜLET_ MŰSZAKI TERV m=1:500/1:250/1:100-as léptékű - szerkesztett rajzok és szabadkézi skiccek (gépi/kézi), - makett (munkaközi)

09 11.07.	? 03 FELADAT-LEADÁS ÉPÜLET_ MŰSZAKI TERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP	LEADÁS (ÁTNÉZÉS/ KONZULTÁCIÓ) műtermek_ cs.munka, konzultáció A hiányos, nem megfelelő minőségű munkák visszaadásra kerülnek!	03 FELADAT ÉPÜLET_ MŰSZAKI TERV m=1:500/1:250/1:100-as léptékű, - A/2-es tabló (végleges, 2 db, digitális, nyomtatott) - makett (1db, végleges)
10 11.14.	03 FELADAT-PÓT-LEADÁS ÉPÜLET_ MŰSZAKI TERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP +?	PÓT-LEADÁS (PREZENTÁCIÓ/ ÉRTÉKELÉS) évfolyam_ prezentáció, értékelés	03 FELADAT ÉPÜLET_ MŰSZAKI TERV m=1:500/1:250/1:100-as léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, végleges, kötelező)
- 11.21.	REKTORI SZÜNET			
11 11.28.	? Hely: MŰTEREM: 08.00.	ÉP	KONZULTÁCIÓ műtermek_ cs.munka, konzultáció	04 FELADAT ÉPÜLET_ KIVITELI/RÉSZLETTERV m=1:500/1:250/1:50/1:10-es léptékű - szerkesztett rajzok és szabadkézi skiccek (gépi/kézi), - makett (munkaközi)

12 12.05.	? 04 FELADAT-LEADÁS ÉPÜLET_ KIVITELI/RÉSZLETTERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP	LEADÁS/ (ÁTNÉZÉS/ KONZULTÁCIÓ) műtermek_ cs.munka, konzultáció A hiányos, nem megfelelő minőségű munkák visszaadásra kerülnek!	04 FELADAT ÉPÜLET_ KIVITELI/RÉSZLETTERV m=1:500/1:250/1:50/1:10-es léptékű, - A/2-es tabló (végleges, 2 db, digitális, nyomtatott) - makett (1db, végleges)
13 12.12.	04 FELADAT-PÓT-LEADÁS ÉPÜLET_ KIVITELI/RÉSZLETTERV Hely és határidő: MŰTEREM: 08.00./GD:07.00.!	ÉP +?	PÓT-LEADÁS (PREZENTÁCIÓ/ ÉRTÉKELÉS) évfolyam_ prezentáció, értékelés	04 FELADAT ÉPÜLET_ KIVITELI/RÉSZLETTERV m=1:500/1:250/1:50/1:10-as léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, végleges, opcionális) - tabló (1db, kötelező)
- 12.13.	ALÁÍRÁS PÓTLÓ VIZSGA			

A FÉLÉV TELJESÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI		
ÉVKÖZI FELADATOK ÉS SZÁMONKÉRÉS		
KÖVETELMÉNY	LEÍRÁS	ÉRTÉK (pont, %, jegy)
A FOGLALKOZÁSOKON VALÓ RÉSZVÉTEL KÖVETELMÉNYEI	A konzultációkról legfeljebb 30%-ban (max. 3 alkalommal) lehet hiányozni, a tantárgyi követelményekre az Egyetemi Tanulmányi és Vizsgaszabályzat illetve a kari kiegészítésében foglaltak érvényesek. (kiemelten ETVSZ 46. §) (A virtuális konzultációk/leadások teljesítése a táblázatban szereplő összefűzött (fílenév pl: YBL_KOMSPEC_2022_HALLGATÓ VAGYOK_01F_KONZ_20220919/ YBL_KOMSPEC_2024_HALLGATÓ VAGYOK_01F_LEAD_20220926) PDF-ek GOOGLE DRIVE-ba, határidőre való feltöltésével abszolválható!) A megadott időpontokban kiírt (szakági) konzultációk, valamint a félévindító „alkotónap” és a prezentációk kötelezőek!!!	
AZ IGAZOLÁS MÓDJA A FOGLALKOZÁSOKON ÉS A VIZSGÁN VALÓ TÁVOLLÉT ESETÉN	A távollétet orvosi igazolás mellett tekintjük igazoltnak (a virtuális távollétre is vonatkozóan)!	
FÉLÉVES feladat rövid leírása	„RE-CO”: ...re-habilitáció/-vitalizáció/-generáció/-use/-search + ko-rszerű/-nstrukció... A félévben - mindezeket a fogalmakat körül járva - a „CO” újra előkerül, a korábbi két félév tematikáit (I_CO, E_CO) most a meglévő épített környezetben újra gondolva („RE”), egyben a szakosodást lehetővé téve, azoknak megfelelő témákban/ léptékben, (konceptió, vázlat-, műszaki-, kiviteli- részletterv és belsőépítészet formájában), a „Környezettervezés” a „Formatervezés” kurzusok szoros együttműködésével. A félév az építészeti paradigmaváltó kísérletek és kutatások (RE_SEARCH) és az épített örökség (adaptív) revitalizációja (RE_USE) témakörben kíván elmélyülni az elméleti szakelőadások és a gyakorlati tematikus workshopok/csoportmunkák keretében (melynek tervezett helyszíne és témája 2024-ben: „A Rákospalotai Járműgyár, mint Kreatív Ipari Design Központ”).	Össz. 100 pont, az alább részletezett részfeladatok összegeként

Kisfeladatok rövid leírása	„ALKOTÓNAP”* (+KÖRNYEZETTERVEZÉS, FORMATERVEZÉS) 00 FELADAT TERÜLET_ KÖRNYEZETANALÍZIS+KONCEPCIÓTERV m=1:1000/500-as léptékű - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, vetített, végleges)	00*
	01 FELADAT ÉPÜLET_ TÉMAKUTATÁS+KONCEPCIÓTERV m=1:500/1:250-es léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, opcionális**) - Füzet (1db, kötelező, témakutatás) - teszt* (1db, kötelező)	10+15
	02 FELADAT ÉPÜLET_ VÁZLATTERV m=1:500/1:250-es léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, végleges, kötelező) - teszt* (1db, kötelező)	15+10

Kisfeladatok rövid leírása	03 FELADAT ÉPÜLET_ MŰSZAKI TERV m=1:500/1:250/1:100-as léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, végleges, kötelező) - teszt* (1db, kötelező)	15+10
	04 FELADAT ÉPÜLET_ KIVITELI/RÉSZLETTERV m=1:500/1:250/1:50/1:10-as léptékű, - A/2-es tabló (min. 2 db, digitális, nyomtatott, végleges) - makett (1 db, végleges, opcionális**) - tabló (1db, kötelező) - teszt* (1db, kötelező)	15+10
*: ALKOTÓNAP	A „Komplex specializáció” a „Környezettervezés” és a „Formatervezés” kurzusok szoros együttműködésében zajlik az Msc képzés harmadik része. A Komplex specializáció kurzus pontszámaiba nem számítandó bele az Alkotónap és a Teszt feladatrésze, de annak nélkülözhetetlen része, így TELJESÍTÉSE A KOMPLEX SPECIALIZÁCIÓ ÉVKÖZI JEGY MEGSZERZÉSÉNEK IS FELTÉTELE!	-
**	Az opcionális feladatrészek elkészítéséért plusz pont adható.	
Elő-vizsga / vizsga	-	-
ÉRTÉK ÖSSZESEN	100	

FÉLÉVZÁRÁS KÖVETELMÉNYEI					
AZ ALÁÍRÁS MEGSZERZÉSÉNEK FELTÉTELEI	FÉLÉVES TERVEZÉSI FELADAT minden feladatrészének teljesítése legalább 50%-ra (minden feladatrésze külön is!). A konzultációkon és prezentációkon való részvétel kötelező (konzultációkról hiányzás max. 3 alkalommal!). Amennyiben a fentiek bármelyike nem teljesül, a félév megtagadásra kerül, a kurzus újbóli felvételével jár! Aláíráspótló vizsga 2022.12.13-án. Az aláíráspótló vizsga felvétele csak abban az esetben lehetséges, ha a Hallgató a leadások időpontjában fizikailag akadályoztatva volt (egészségügyi, egyéb indokolt eset) és ezt igazolni tudja! Az igazolás elfogadásáról a Tantárgy/Kurzus felelős dönt, kérdéses esetekben az OE YMÉK szakvezetőinek bevonásával!				
	FÉLÉVKÖZI JEGY KIALAKÍTÁSA	0-49 pont	50-62	63-75	76-88
		1 - ELÉGTELEN	2 - ELÉGSÉGES	3 - KÖZEPES	4 - JÓ
MEGAJ. J. MEGSZ. FT.	-				
A VIZSGÁRA BOCSÁTÁS FELTÉTELEI	-				
A VIZSGAJEGY KIALAKÍTÁSA	-				

Budapest, 2024. 06. 26.

Prof. Dr. Csontos Györgyi DLA
Ybl-díjas építész, egyetemi tanár

■ 06_A_TERVEZÉSI_PROGRAM

JÁRMŰ ZRT. TELEPHELY REVITALIZÁCIÓJA – ÓBUDAI EGYETEM YBL MIKLÓS ÉPÍTÉSTUDOMÁNYI KAR

2024/25 TANÉV 1. FÉLÉV MSC II. „RE” KOMPLEX SPEC

A témával az MSc 2024/25-ös tanév őszi félévében a komplex tervezésre kiválasztott terület Bp. XV. Jár mű Zrt telephelye. Három markánsan eltérő program közül lehetne választani a teameknek. A javasolt alternatívák:

1. Rákospalotai **KREATÍV** ipari együttes
2. Rákospalotai **AGÓRA** - önkormányzati intézmény együttes
3. Rákospalotai **SPORT**- és Rendezvényközpont

Mindhárom programnak vannak alaposan dokumentált előzményei. A kiindulási pont mindhárom esetben a helyszín városközponti jellege. Erre vonatkozóan alapidokumentum a 2012-es „A vasúttól a sportcélú városközpontig” alcímű Rákospalotai Városépítészeti Ötletpályázat. Ez a 12 éves dokumentum még mindig aktuális, mivel szinte semmi nem valósult meg belőle...

Mindhárom program a rákospalotai városközpont más-más helyszínén épült volna meg: a „kreatív” ipari együttes a Járműgyár Zrt. telephelyén, az „agóra” a Nagytemplommal szemben lévő területen, a Kossuth-szobor mögött, a „sport”- és rendezvényközpont a Budai II László Stadion szomszédságában, a Bányász parkban.

Jelen programok érdekessége, hogy mindezt egy helyen, a Jármű Zrt. telephelyének különböző szempontú revitalizációjaképpen kell megtervezni a három témában. Így mind a programok, mind a komplex tervek mintegy versengeni fognak egymással.

1. sz. melléklet – a Városépítészeti Ötletpályázat kötete sajnos csak 1 példányban áll rendelkezésre
2. sz. melléklet – Rákospalota tág városközponti terület
3. sz. melléklet – Rákospalota tervezett városközponti fejlesztések – korlátozottan érvényes

A három alternatívára nem határozzunk meg pontos tervezési programot, csak funkcionális irányokat. A konkrét tervezési programot a teameknek kell meghatározni – a helyszíni adottságok figyelembevételével.

Első lépésként egy eszmei programot kell kidolgozni, amit utána blokkdiagramokkal, sématervekkel lehet igazolni. A parkolás kérdése egyelőre megoldatlan. Egy lehetőség az, hogy a tervezési területen kívül pl. az önkormányzat tulajdonában álló, jelenleg is parkolóként használt ingatlanon épül meg a tágabb környezetet kiszolgáló parkolóház. A tervezési területen egy gyalogos átjárást kell biztosítani a telephelyen keresztül, a Fő út és a Bácska utca közötti területen.

1. Rákospalotai KREATÍV ipari együttes

Erre vonatkozóan 2017-ben készült a Járműgyár Design Center megvalósíthatósági tanulmánya, amely a telephelyet Innovációs és Design Központként határozta meg.

4. sz. melléklet – Járműgyár Design Center megvalósíthatósági tanulmánya 2017.

Aktualitása még mindig megkérdőjelezhetetlen, annak ellenére, hogy a vállalat tervei között a telephely felszámolása és új telephely létesítése szerepel. Az Innovációs és Design Központ elképzeléseihez képest egy lényegesen tágasabb, a „kreatív ipar” valamennyi szegmensét magába foglaló együttes létrehozását célozzuk meg. A cél a sokszínűség és kölcsönhatás révén egy magas szintű szinergia elérése.

5. sz. melléklet – *Mi a kreatív ipar?*

6. sz. melléklet – *Kovács Henrietta: A kreatív ipar meghatározásai, jellemzői és jelentősége*

A javasolt főbb funkciók, funkcionális csoportok (a fő funkciók kiegészítő elemeit a csapatok határozzák meg):

- évente kiállítás a Palotai Kreatív/Kulturális Ipar számára (kapcsolódó egyetemek, kreatív műhelyek közreműködésével)
- előadóművészeti/összművészeti programok (komoly, kortárs zene, könnyűzene), táncművészet (Dózsa Gimnázium, Szilas Néptáncegyüttes), audiovizuális megjelenítés;
- ehhez kapcsolódóan díszletépítés, mobil installáció készítése;
- audiovizuális tartalmak készítése (stúdió, helyi kábel tv, rádió számára is);
- reklám- és hirdetési ipar szolgáltatásai;
- könyvkiadás és egyéb nyomtatott média anyagok (elektronikus és nyomtatott sajtó), a helyi információk, közösségek megjelenítése;
- vizuális művészeti műhelyek (festészet, grafika, alkalmazott és számítógépes grafika, szobrászat, fényképezés stb.);

- újmédia műhelyei (szoftvertervezés, videójátékok, digitalizált kreatív tartalmak);
- formatervezés, iparművészet, belsőépítészet műhelyei (anyagmegmunkálással együtt), különböző méretű 3D-s nyomtatókkal felszerelt műhelyek;
- divattervezés, ékszerkészítés műhelyei;
- kézműves műhelyek – pl. fa-, fémmegmunkálás, üvegművészet, kerámiakészítés
- kreatív/kulturális ipar oktatás-kutatás-fejlesztés terei (kreatív irodák, tantermek, laborok);
- az itt működő kreatív közösségek tagjai (és hozzátartozói) számára lakhatás biztosítása (40-60 fő számára bérleményként);
- bisztró jellegű étterem kreatív konyhával és működtetéssel (belső és külső fogyasztásra tervezve);
- kreatív kertek, tájépítészet külső és belső térben, zöldhomlokzatok;
- Fő utcai homlokzat kreatív/kulturális átalakítása a funkciók megjelenítésével, a városközponti szerephez igazodva.

2. Rákospalotai AGÓRA – önkormányzati intézmény-együttes

A Rákospalotai Múzeum- és Rendezvényközpont – ez kapta az AGÓRA nevet – vonatkozóan 2017-ben készült Megvalósíthatósági tanulmány, majd ugyanebben az évben egy tervpályázati kiírás, mely az utolsó pillanatban meghíúsult. Az összetett intézményegyüttes helyszínéül az önkormányzat – a városépítészeti ötletpályázat alapján – a Széchenyi téren a Nagytemplommal szembeni, a Fő útig terjedő, Kossuth-szobor mögötti ingatlanegyüttest jelölte ki.

7. sz. melléklet: Rákospalotai Múzeum és Rendezvényközpont Megvalósíthatósági tanulmány 2017.

8. sz. melléklet: Nyílt tervpályázati dokumentáció „Rákospalotai AGORA Múzeum és Rendezvényközpont” (tervezet) 2017. Ez természetesen egy az egyben nem adaptálható, hiszen más helyszínre készült, de a fő funkcionális rendszer érvényes az adott helyszínre is. A Múzeum helyesen Helytörténeti Gyűjtemény.

A komplex tervezés hivatott bizonyítani, hogy a Jármű Zrt. telephelye átfogó revitalizáció révén alkalmas a tervezett intézményegyüttes befogadására. Erre predesztinálja a városközpontban elfoglalt helyzete, a Polgármesteri Hivatal közvetlen közelsége is.

A javasolt főbb funkciók, funkcionális csoportok a tervpályázati kiírás figyelembe vételével (a fő funkciók kiegészítő elemeit a csapatok határozzák meg):

- közös előcsarnok, fogadótér a Múzeum és Rendezvényközpont számára;
- Helyem-Házam-Palotám Rákospalotai Múzeum
 - állandó kiállítások: Rákospalota emlékezete, Madarász Viktor gyűjtemény, Gróf Károlyi Sándor emlékszoba
 - időszakos, tematikus, speciális kiállítások: helytörténeti, néprajzi időszakos kiállítások, kortárs galéria – művészeti tárgyi időszakos kiállítások
 - múzeumpedagógiai foglalkoztató tér, kiszolgáló és adminisztratív zóna, installációs raktár, műhelyek, műtárgy raktárak
- Rendezvényzóna (multifunkcionális, flexibilis használat)
 - házasságkötő terem

- táncház, táncpedagógia számára is alkalmas kialakítással (Dózsa Gimnázium, Szilas)
- egyéb közösségi, rendezvény terek
- XV. kerületi Közösség és Család Intézet

9. sz. melléklet: XV. kerületi Közösség és Család Intézet

- Könyvtár zóna – a Szabó Ervin Könyvtár rákospalotai fiókja (mintegy 350-400 m²-en)
- Vendéglátó zóna (az előzővel szerves kapcsolatban) – belső és külső kapcsolattal
- Kereskedelmi zóna (néhány kisebb üzlet a földszinten)
- Rezidenciális terület (a nyugati szárnyra emeletráépítés lehetséges):
 - „fecskeház” 30-40 fiatal számára
 - „idősek otthona” 30-40 fő számára, mindkettő bérleményként
- Igényes belső kertek, zöldhomlokzatok
- A Fő utcai homlokzat átalakítása a városközponti szerepnek megfelelően

3. Rákospalotai SPORT- és Rendezvényközpont

A XV. kerületben, ezen belül Rákospalotán a sportolásnak nagy múltja van, azonban a sport- és rekreációs célú infrastruktúra az igények kielégítésére messzemenően alkalmatlan. A csökkenő népességű, de még mindig mintegy 75 ezer lakosú kerületben 14 iskola és középiskola, 21 óvoda működik. A kerület intézményeiben megfelelő méretű tornaterem csak néhány helyen található. A mindennapos testnevelés feltételei egyáltalán nem biztosítottak.

A kerületben többféle sportágat űznek magas színvonalon, ilyen a röplabda, a kosárlabda, a labdarúgás, a súlyemelés, a küzdősportok között az ökölvívás, a karate, a

teakwando. Azonban ezek nem rendelkeznek megfelelő edzőtermekkel, kiszolgáló létesítményekkel. A rákospalotai városközpontban lévő Budai II. László Stadion egyes részei balesetveszélyesek, egyes lelátó részeket emiatt lezártak. A terület jelentős néptánc hagyománnyal rendelkezik a Szilas Néptáncegyüttes révén. A Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakiskola a táncművészetben vívott ki rangos helyet ebben a művészeti ágban. Egyikük sem rendelkezik a továbbfejlődéshez szükséges termekkel és infrastruktúrával.

A jelentős népesség és benne az iskolások nagy létszáma feltétlenül indokolja azt, hogy a területben egy nagy befogadóképességű multifunkcionális sport- és rendezvényközpont épüljön. Ennek helyszínét „A vasúttól a sportcélú városközpontig” című városépítészeti ötletpályázat nyerteseinek többsége a Budai II. László stadion mellett, az Illyés Gyula utca mentén lévő Bányász parkban jelölte meg. Az ötletpályázat alapján készült és jóváhagyott KSZT meghatározta a tervezett rákospalotai Sport- és Rendezvényközpont – Sportpalota – beépítési paramétereit. A központ a Budai II. László stadionnal, a mellette lévő klubházzal, és az alapfokú sportoktatási intézmény nyé fejlesztendő Czabán iskolával, az ezeket körülvevő sportligettel együtt a tervezett rákospalotai sportcélú városközpont része lehetett volna.

10. sz. melléklet: *Sportpalota ppt*

11. sz. melléklet: *Elszalasztott lehetőségek:*

Sportpalota

A megíúsult Sportpalota beruházás a rákospalotai sport- és rekreációs infrastruktúra fejlesztés újragondolását indokolja. Ebbe az újratervezésbe az eddigieken kívül számos más sportág és rekreációs jellegű intézmény igényrendszere vonható be. A már említett röplabda, kosárlabda, esetleg a kézilabda mellett megjelenhet

az asztalitenisz, a tollaslabda, a fallabda, a magyar találmányra épített teqball. Számos olyan sportág van, amelyek már az olimpián is megjelentek, de nálunk még hírből se nagyon ismertek, ilyen pl. a falmászás, a breaktánc.

A Jármű Zrt. telephelyének revitalizációja során egy olyan komplex sport- és rekreációs jellegű központ alakítható ki, amely alkalmas lehet a mindennapos testnevelés számára helyeket biztosítani, a verseny-, a diák-, a szabadidős sportolás széles palettája számára helyet és alkalmat biztosítani, továbbá a rekreációs igényeket is kielégíteni.

A javasolt fő funkciók, funkcionális csoportok (a kiegészítő tereket – a közlekedőket, a vizesblokkokat, raktárakat, szertárakat – a csapatok határozzák meg):

- sportpályák – multifunkcionális jelleggel
 - röplabda pályák,
 - kosárlabda pályák, 3x3-as kosárlabda,
 - kézilabda (?) – ha elfér a szabványos kézilabdapálya,
 - tollaslabda pályák,
 - fallabda – squash pályák,
 - asztalitenisz, teqball
- a mindennapos testnevelés számára terek és funkciók biztosítása (sportpályák leválasztható módon, konditermek, mászófal stb.), a mindennapos testnevelés számára biztosított terekhez öltözőblokkok biztosítása (a testnevelés órára menet és jövet ne legyen ütközés)
- legalább egy helyen kell közönségre számítani - fix és mobil lelátók
- fitnessz szalon, konditermek
- mászófal(ak)
- küzdősportok szekciója – ökölvívás, karate, dzsúdó, teakwando
- táncstúdió, táncterem

- szaunablokk
- egészségügyi részleg (fittség mérése, elsősegély stb.)
- rezidenciális terek: 3*-os szálloda 60-80 főre (a nyugati szárnyra emeletráépítés lehetséges)
- vendéglátás – büfé a sportterületen belül, konyha-étterem belső és külső igénybe vételre
- a Fő úti homlokzat átalakítása a városközponti jellegnek megfelelően

Az egymással versengő programok és a komplex tervek alapján bizonyítást nyerhet az, hogy ezt az épületegyüttest ésszerűen, Rákospalota városközpontjához méltó módon lehet hasznosítani. Még az is kiderülhet, hogy az önkormányzatnak érdekében állhat az ingatlan megvétele, a rajta lévő épületekkel együtt.

Budapest–Rákospalota
2024. augusztus 21.

László Tamás
építész, c. egyetemi docens

Rákospalota városközpont

07_INSPIRÁCIÓK

IPARI ÉPÍTÉSZET – KULTURÁLIS ÉS EGYÉB HASZNOSÍTÁSI LEHETŐSÉGEK

Az iparban a technológiai fegyelem mellett egyre inkább megjelenik a kreativitásra ösztönzés. Ez új belső-építészeti paradigmaváltással jár együtt. A világ építészetében kiváló példák találhatók az elmúlt évtizedből, amelyekben

- a meglévő ipari épületek átalakításában kifejezett igény a kreatív, inspiratív térformálás;
- az ipari épületek új – elsősorban kulturális – funkciókkal való megtöltése újszerű térélményt biztosít;
- az új üzemi, munkahelyi, irodai környezet létrehozása során az inspiráció, a kreativitás, az innováció erősítése alapvető szempont.

Ezekre mutatunk be néhány példát.

Ipari építészet – kulturális és egyéb hasznosítási lehetőségek, nemzetközi példák

#01 Spacegroup

NEDREGATE CULTURE DISTRICT, OSLO

<https://divisare.com/projects/318081-spacegroup-ivan-brodey-nedregate-culture-district> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

Verdick & Verdickt ARCHITECTEN

#02

RECONVERSION OF THE WDT-LOODS,
PARK SPOOR NOORD

<https://divisare.com/projects/318666-verdick-verdict-architecten-stijn-bollaert-reconversion-of-the-wdt-loods-park-spoor-noord>
(utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

diverserighestudio

#03

OPIFICIO GOLINELLI, BOLOGNA

<https://divisare.com/projects/316247-diverserighestudio-opificio-golinelli> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

#04 AIUD

STUDIOS FOR ARTISTS IN RESIDENCY, LIÉGE

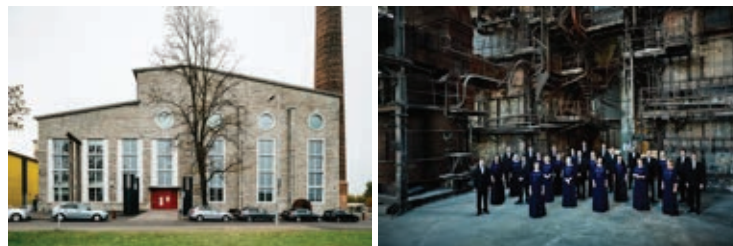
<https://divisare.com/projects/324905-aiud-maxime-delvaux-studios-for-artists-in-residency> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

Kavakava #06

KULTUURIKATEL (CREATIVE HUB), TALLIN

<https://divisare.com/projects/332926-kavakava-kultuurikatel-creative-hub> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

#05 Atelier d'architecture King Kong

THE FLOW – CENTRE EURORÉGIONAL DES CULTURES URBAINES, LILLE

<https://divisare.com/projects/324200-atelier-d-architecture-king-kong-the-flow-centre-euroregional-des-cultures-urbaines> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

BAAS arquitectura #07

OLIVA ARTÉS FACTORY, BARCELONA

<https://divisare.com/projects/330827-baas-arquitectura-marcela-grassi-oliva-artes> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

Vandriessche Architecten #08

CONVERSION OF OLD FACTORY DE PORRE TO CITY PARK, GHENT

<https://divisare.com/projects/316066-vandriessche-architecten-conversion-of-old-factory-de-porre-to-city-park-ghent> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

#09 S&AA

MULTIMEDIA LIBRARY IN AN OLD FACTORY ERSTEIN, FRANCE

<https://divisare.com/projects/167713-s-aa-florian-tiedje-multimedia-library-in-an-old-factory-erstein-france> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

#10 OKAM Studio

AREA EX TESMEC, CUNEO

<https://divisare.com/projects/298434-okam-studio-michele-bonetti-luca-cerinza-pettrera-emanuele-maria-munaretto-claudio-rossi-area-ex-tesmec> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

caruso torricella architett #11

RESEARCH AND DEVELOPMENT CENTER, DALMINE <https://divisare.com/projects/110070-caruso-torricella-architetti-carlo-valsecchi-research-and-development-center> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

Lifschutz Davidson Sandilands #12

ISLAND STUDIOS, LONDON

<https://divisare.com/projects/266221-lifschutz-davidson-sandilands-island-studios> (utolsó letöltés: 2026. 05. 31.)

A listát összeállította:

Prof. Dr. Csontos Györgyi DLA
Ybl-díjas építész, egyetemi tanár

■ 08_ELŐADÁSOK

1. előadás 2024. szeptember 13.

Sipos Gábor Bp. XV. ker. főépítész – XV. kerületi
barnamezős területek

- Növényolajgyár
- Jármű Zrt. területe
- Szalámigyár/Börgyár
- Volt orosz kórház területe

2. előadás 2024. szeptember 20.

Csontos Györgyi – Kultúrgyár, Ózd

Szorosan tartozik a témához, ezért részletesebb
az ismertetés

Az ipari építészeti örökség egyedi területhasználati és téri lehetőségei

- Terület és objektum-felújításoknál megkerülhetetlen alapvetés a megörökölt értékek, adottságok feltárása és az azokra alapozott koncepció kialakítása
- Az átalakított ipari építményeknek úgy kell a profilváltás közfunkcióinak megfelelni, hogy az alapadott-

ságok az új építések sztenderdjeihez képest merőben mások is lehetnek.

- Ebben rejlik a téma specialitása is: olyan adottságú terekkel kell és lehet dolgozni, amit új tervezéseknél szinte lehetetlen előállítani.
- Ebből a specialitásból adódó többletet kizárólag azok megőrzésével lehet csak kitermelni.

Az ipari építészeti örökség funkcionális és használati specialitásai

- Az ipari épületek hasznosításánál, funkcióváltásánál adódnak visszatérő kihívások.
- A nagy egybefüggő, magas terek pl. nem minden esetben alkalmasak osztottabb, arányaiban nagyobb homlokzati felületet igénylő tevékenységek befogadására.
- Az ipari épületekből hiányzó, de az általában középületekhez szükséges funkciók (pl. akadálymentesítés, vizesblokkok, előcsarnok stb.) helyének megtalálása az épületen belül más logikát igényel, mint egy új épület adott program szerinti összeállítása.

Az ipari építészeti örökség sajátos esztétikuma a szerkesztésben, anyaghasználatban

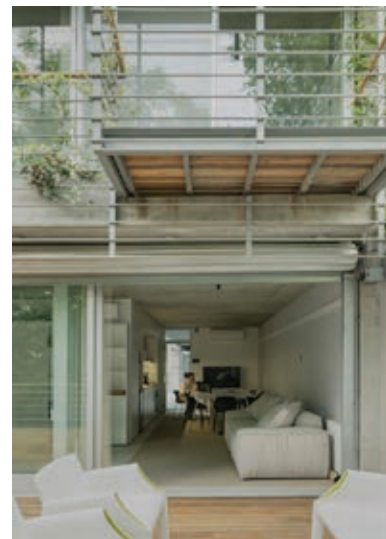
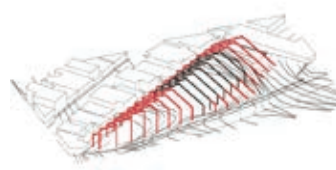

- Az ipari épületek racionális alaprajzi és homlokzati rendszereihez viszonyított új szerkesztési elvek, azok ütköztetése és harmonizálása szükséges egy revitalizációnál.
- A kultúrgyár épületeinél alkalmazott elvek azonosak, de épületenként más-más megoldást eredményeztek.
- Ide tartozik a kontraszthatás, az épület történetét megtartó, installáló és továbbépítő dizájn és a markáns színhasználat is.

3. előadás 2024. szeptember 27.

László Tamás – Inspirációk

- Herczog de Meuron Morro Arena, Brazília – kis méretű, közösségi sportcsarnok
- Bernard Tschumi Le Fresnoy Kortárs Művészeti Központ, Franciaország
- De Voortuinen – irodából bérház, Amszterdam, Hollandia
- Lakóterületi közösségi központ kialakítása – Hebi, Kína
- Homlokzat átalakítások, erkélyek

4. előadás

2024. október 10.

Benárd Aurél – két reykjavíki középület

- Harpa, Reykjavík – Henning Larsen Architects, Ólafur Eliasson 2008–2009
- Listasafn Reykjavíkur Reykjavík Art Museum

5. előadás 2024. október 17.

Biczók Péter okl. közlekedésmérnök, településtervező – Új eszmék, utak a mobilitásban

Város és Mobilitás Intézet, varosmobilitas.hu

Publikációk

- Az autózás és a sebesség nem lehet fontosabb gyermekeink életénél

- A jövő városa a(z elektromos) kerékpárra és a gyalogos közlekedésre optimalizál
- Lánchíd – fordulópont a város történelmében
- Az autómentes nagyváros valós alternatíva
- Hogyan támogathatja a közlekedés a lakáspiac fejlődését
- Miért több az egy sáv, mint a kettő
- Tervezzük át az utcát pár perc alatt

6. előadás 2024. október 17.

Ferencz Marcel (Napur Architect) – Három középület

A **Nemzeti Atlétikai Központ**: a projekt keretében az eddig ipari területenként ismert Vituki és Duna-parti területének rehabilitációja, valamint a főváros számára egy új, nyitott sport- és rekreációs közpark valósul meg. A park középpontjában épült fel az Atlétikai Stadion épülete. A hétköznapokon az alapüzem módú épület ideiglenes felső lelátóinak helyén emelt fogadósíntjén fedett és kivilágított futópálya, görkorcsolyapálya, streetworkout, edzőterület és streetfood szolgáltatás áll majd a sportkedvelő érdeklődők rendelkezésére.

Duna Aréna: Az arénának kétféle – verseny és normál – üzemmódban is működnie kell. A világverseny idejére ideiglenes épületrészek (3 szintes 25 ezer m² alapterülettel) épültek, az alapépület versenycsarnokának hosszanti oldalaihoz kapcsolódtak. Az ideiglenes épületben kaptak helyet a nézők számára kialakított szociális ellátási és vendéglátási pontok, valamint FINA üzemeltetői helyiségek. Az ideiglenes lelátón összesen további 9 ezer néző foglalhatott helyet. Így a bővített épület teljes alapterülete 50 000 m², befogadóképessége 15 ezer fő volt.

Néprajzi Múzeum: Az épület kapuként és átjáróként a város és a park közötti kapcsolat megteremtésében is fontos szerepet töltsön be, s egyben megidézi azt a korszakot, mikor ez a terület volt a Liget „főbejárata”. Az épület 60 százaléka a terepszint alatt helyezkedik el, a felszín feletti részek pedig áttetszőségükkel, a tető parkosításával teszik léptékében is alkalmazkodóvá az új múzeumot. Az épület egyik leglátványosabb attrakciója a tetejét teljesen beborító kert lesz. Legmagasabb pontjára felsétálva pedig a megújult Városliget lenyűgöző panorámája tárul elénk.

7. előadás 2024. november 7.

Csaba Kata – Volt Növényolajgyári beépítés, Rákospalota

8. előadás 2024. október 31.

Herczeg László (MCXVI) – Zsolnay Negyed revitalizációja keretében híd a 6-os út felett

9. előadás 2024. december 5.

Győrfi Dániel és Kolossváry Detti:

A Hengermalom Projekt

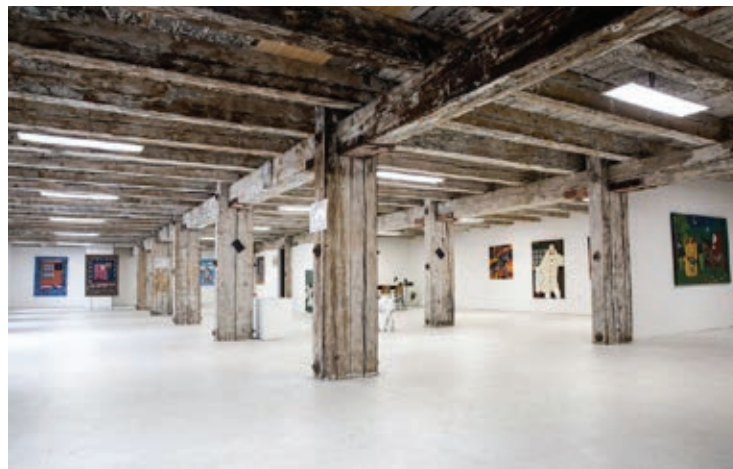

10. előadás 2024. december 5.

Kukla Krisztián Péter:

Az Art Quarter Budapest –

az egykori budafoki Haggenmacher Sörgyárból kortárs művészeti negyed

09_IPARI_ÖRÖKSÉG_TANMŰHELY

Az Ipari Örökség Tanműhely keretében három XV. kerületi ipari telephely felmérése történt, ezek: **Rákospalotai Növényolajgyár, Dozzi Szalámigyár és a Járműgyár.**

Utóbbi összefoglaló tablói:

Ipari Örökség Tanműhely

Rákospalota, Járműgyár
2024

Az **rákospalotai Járműgyár** felmérését összegző kutatási anyagot a Óbudai Egyetemen működő **Ipari Örökség Tanműhely (I'5)** készítette. A tudományos diákkör célja az ipari építészeti örökség tanulmányozása, értékeinek feltárása és feldolgozása, valamint lehetőség szerinti bemutatása a szakmai és azon kívüli platformokon egyaránt.

Az I'5 2024 évi kutatási munkája (melynek részei a nyári felmérőtábor és a nyár során történő feldolgozás) az egykori rákospalotai Járműgyár területének feltérképezését vette fókuszába. A kutatómunka módszerét tekintve egyedülállóan és úttörőnek mondható: a ma is aktívan használt iparterület teljes épületállományra kiterjedt és örökségvédelmi szempontból kategorizálta a nem értékes objektumoktól a kevésbé értékeseken keresztül az értékes és kiemelten értékes kategóriákig.

I'5 Ipari Örökség Tanműhely Tábor 2024_Rákospalota_Járműgyár
Óbudai Egyetem • YBL Miklós Építéstudományi Kar

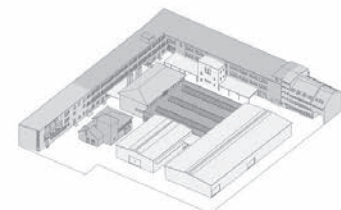

Az kategóriák felállításánál az örökségvédelmi szempontból **kiemelten értékes** kategóriákba azok az épületek kerültek, amelyek építési korukat tekintve a telep építésével egyidősek, szerkezetük és/vagy építészeti kialakításuk különleges, helyzetük a gyár fizikai és mentális terében jelentős és még nagyrészt eredeti formájukban maradtak fenn. A teljes vizsgált területen **1** kiemelten értékes épület található.

Az **értékes** kategóriába többnyire azok az objektumok kerültek, amelyeket még nem építettek át annyira, hogy az eredeti állapotuk rekonstruálhatatlan (többnyire megmaradtak a régi nyílászárók, fal és tetőszerkezetük, homlokzati karakterük (több helyen a későbbi burkolat alatt)), valamint a gyár fizikai és mentális térképén jelentős szerepet töltenek be. Ebben a kategóriába **3** objektum került.

A **kevésbé értékes** kategóriába az erősen átépített, már karakterüket veszített objektumok kerültek, illetve amely történeti és elhelyezkedési szempontból nem mérhető. Ilyen objektumból **3** található a területen.

A **nem értékes** kategóriába, az építészeti karakterét és/vagy elhelyezkedését tekintve nem jelentős **2** objektum került.

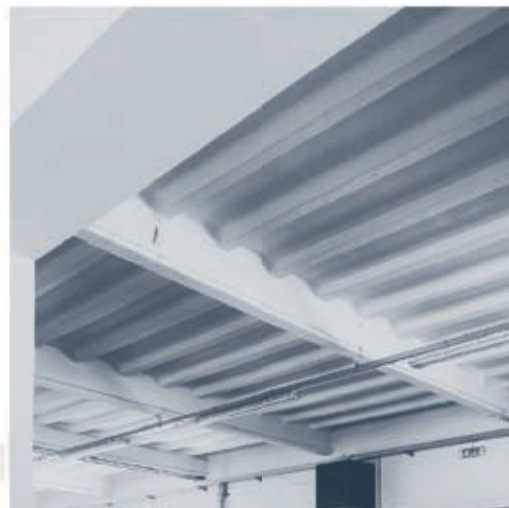

■ nem értékes
■ kevésbé értékes
■ értékes
■ kiemelten értékes

I'5 Ipari Örökség Tanműhely Tábor 2024_Rákospalota_Járműgyár
Óbudai Egyetem • YBL Miklós Építéstudományi Kar

A **felemelő csoportok** épületeként adatlappokat, manuáriumokat és helyszíni felvételeket készítették, mely nagyméretű adathalmaznak a digitális drive-mapparendszeren keresztül volt lehetővé a feldolgozása. A rajzi feldolgozásban a nagyléptékű területi szintű felméréshez igazított léptékei a főbb geometrikai méreteket mutató feltehetően és a főbb homlokzatok kerültek felszerkeztésre.

A **kutatás eredménye** annak feltárása, hogy 9 objektumot/épületrészt lehet kiemelni a gyárterületen, melyből négy (45%) kiemelten értékes és értékes kategóriába sorolható. Az ezen túl épületállomány kevésbé, illetve nem értékes kategóriába sorolható (a teljes állományból 5. vagyis az állomány 55%-a).

15. évi Örökség Tanműhely, Tábor 2024, Rákospalota, Jermagyár
Óbudai Egyetem - YBL Miklós Építéstudományi Kar

15. 2024 résztvevők (ÖE YBL)

Bácsi Dorottya
Borbély Laura Viktória
Burgund László
Deák Angéla
Ficsi Lukács
Füzi Noémi
Pozsgai Evelin
Rácz Zsombor Szabolcs
Somvári Csongor
Szennai Hanna
Tajók Kiri

A kutatási dokumentáció készítői:

Borbély Laura Viktória
Burgund László
Pozsgai Evelin
Tajók Kiri
(ÖE YBL Hallgatók)

Kutatási munka vezetője:
Prof. Dr. Csontos Györgyi DLA
(ÖE YBL egyetemi tanár)

Kiadványt szerkesztette:
Tajók Kiri
(ÖE YBL)

Készítette:

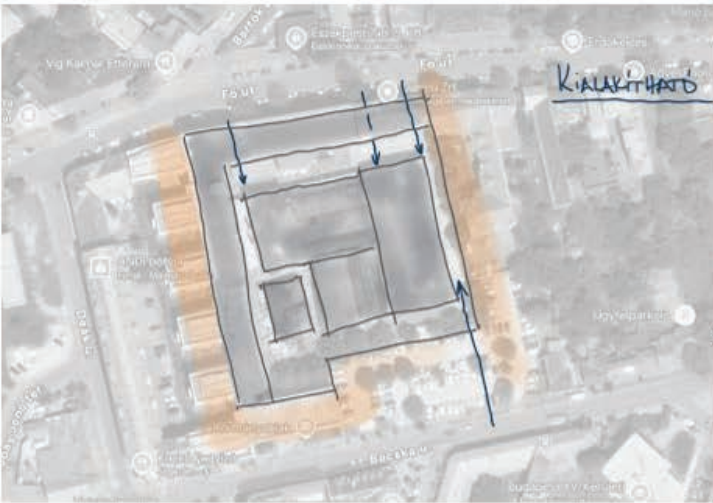

Készítők:
MKA Stúdió Kft

Támogatók:
MKA

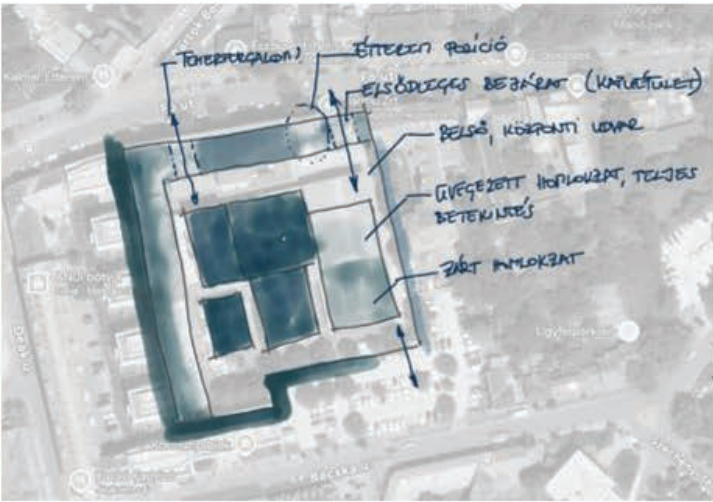
A KÖZÉP. team
telepítésvizsgálati anyaga

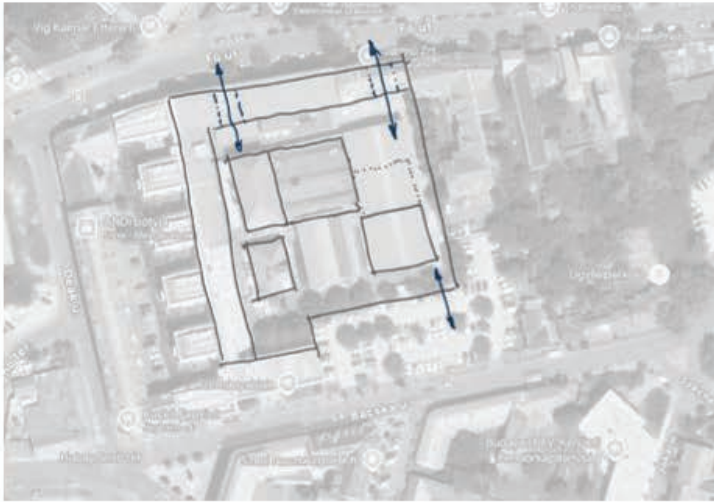
Kialakítható megközelítés

Közelekedés

Transzpárens

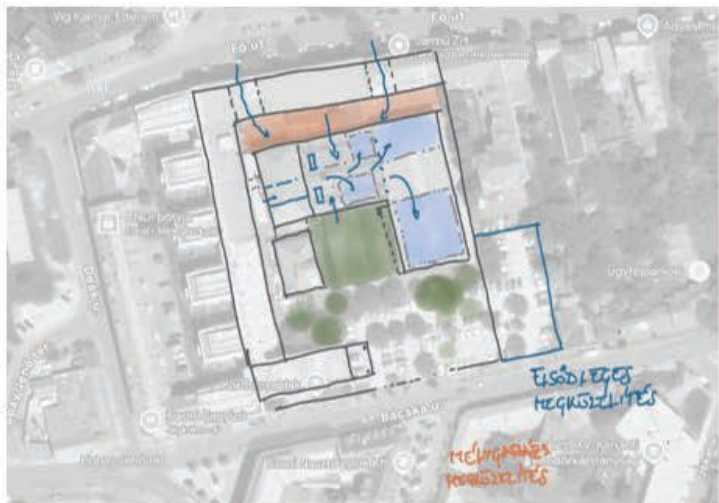
Hátrahúzott csarnok

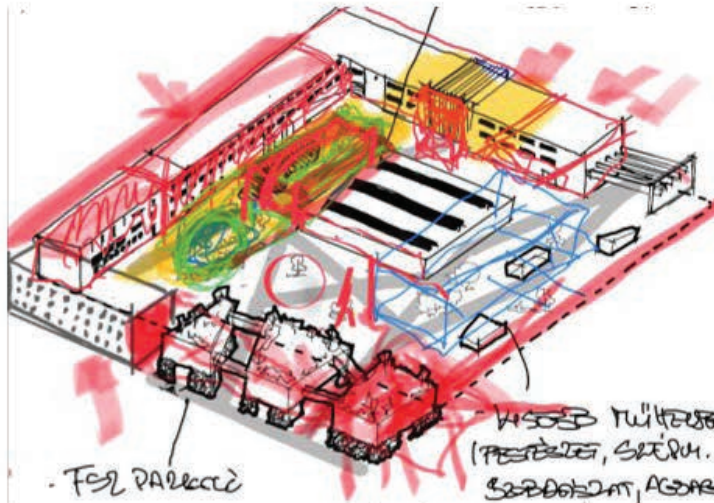
Zöldfelületek

Megközelítés

Belső közlekedés

Fő páraté

4500 m² (terület, szék. szobák, asztal)

■ 10_A_TIZENKÉT_TEAM_TERVEI

Összegzés a három témakörről

A Rákospalota centrumában lévő, ugyanakkor építészetileg inkább rejtett tartalékként a várostestben létező Járműgyár jelentősége és lehetőségei csak fokozatosan bontakoztak ki a szemeszter folyamán. A városrész egykori ipari örökségét feltérképező hallgatói felmérések során (YBL Ipari Örökség Tanműhely (I'5) 2024) a vizsgált három terület épületállományát tekintve – ha az ipari építészeti örökségre sok esetben jellemző inspiratív, „romantikus rom-esztétikát” vettük alapul – viszont nem a Járműgyár került ki győztesként. A „**kREatív ipar**” tematikus kutatási félévének eredményei azonban rációfoltok a kezdeti benyomásokra: a Járműgyár épületállománya (beleértve az örökségvédelmi szempontból kevésbé relevánsakat is) rendkívül sokféleképpen hasznosítható, értékes épületegyüttesnek bizonyult.

Az épületállomány hasznosítási szempontból alapvetően három kategóriába volt sorolható. Az északi Fő úti és a nyugati szomszéd telek felé eső épületszárnyak osztott, hosszfőfalas, illetve pilléres alaprajzi rendszerével elsősorban a viszonylag kisebb területigényű, sorolható funkciók (pl. irodák, adminisztratív helyiségek, vagy éppen lakások és szállások) befogadására bizonyultak legalkalmasabbnak, a közlekedési zónákat inkább északra, vagy az oldalhatár mellé rendezve, az alapfunkciókat pedig inkább a tömb belseje, dél és kelet felé tájolva. A csapatok az épületszárnyaknak a kezelési koncepcióiban gyakran előfordultak, hogy szisztematikus, ismételhető átvágásokkal, beharapásokkal, vagy éppen applikációkkal megbontsák tömegeiket, ugyanakkor ezzel a hosszanti (nagyságrendileg

100 méter hosszú) homlokzati felületek használhatóságát gazdagítsák.

A tömbbelső közepső és keleti oldalán lévő három, nagy csarnok (amiből kettő a terület legfiatalabb, magastetős épületei) egyértelműen a nagyobb térigényű, nagyobb tömeget befogadni tudó funkcióké lett. Így a három kiadott témától függően – a sportcsarnoktól, a vásártereken keresztül, a kiállításokig és a rendezvényekig - adottságuk alapján a legkülönbözőbb funkciókat rugalmasan befogadva. A hallgatói tervekben a csarnokok sokszor részben, vagy egészben elbontásra is kerültek, illetve nyitott fedett térré váltak, annak érdekében, hogy a sűrűn beépített terület valamelyest fellazuljon, a szükséges kültéri forgalmaknak és funkcióknak is helyet adjon.

A központi mag nyugati oldalán lévő ipari épületek a térrendszerüket tekintve a másik két kategória között helyezkednek el: nagyobb egybefüggő és osztottabb terek is jellemzik, így a koncepcionális felhasználásuk is heterogénebb volt a tervekben. A gyárterületen betöltött központi telepítésük miatt viszont gyakran kaptak kiemelt, exkluzívabb funkciókat – a vendéglátástól, a speciális sportok befogadásán keresztül, a múzeumig. A tornyos épület – akár szakrális áthallásként is – pl. a helyi közösségek fontos színtereként működő házaságkötő teremként került hasznosításra több tervben is.

Az épületek külső új megjelenésének design-koncepcióját tekintve változatos hozzáállás volt tapasztalható a csapatok részéről - az ipari építészet fordulatait nagy százalékban használó és hangsúlyozó megoldásoktól az eredeti ipari küllemmel teljes mértékben szakító megoldásokig. A régi és új kontraszthatásaival operáló koncepciók is helyenként megjelentek, de a mára már

az eredeti karakterület csak részben mutató, többnyire felújított épületeknél ezt a módszert – érthető okokból – nehezebb volt alkalmazni.

A új design-koncepciók azonban mégis egyediek, és törekedtek a telep meglévő ipari építészeti fordulatainak sokrétű továbbírására.

Prof. Dr. Csontos Györgyi DLA
Ybl-díjas építész, egyetemi tanár

A feladat körülhatárolásakor fontos cél volt, hogy a hallgatók egy meglévő településrész problémáival szembesüljenek, annak városépítészeti, építészeti és társadalmi összetevőit is beleértve. A félév folyamán derült ki, hogy milyen sok tanulsággal járt a diákoknak és oktatóknak is a rákospalotai Járműgyár telepéről folytatott közös gondolkodás.

Lehetőségként felmerült fel az önkormányzat épülete és a tervezési telek között lévő hivatali parkolóként használt beépítetlen terület bevonása is. Emellett közvetlenül a kormányhivatal szocialista-realista épülete áll, amely így szintén kiemelt helyzetbe került.

A tervezési folyamat közben vált nyilvánvalóvá, hogy a járműgyár területére a tőle délre elhelyezkedő, meglévő parkoló és kormányhivatal épületének bevonása nélkül nem lehet a programokban szereplő közösségi funkciókat elhelyezni. A közösségi funkcióknak nyilvánvaló, magától értetődő közterületi kapcsolatokra van szükségük. A korábban leírt 20. századi közlekedési infrastruktúra-fejlesztések felcserélték a tömb korábbi hierarchiáját, és a korábbi Fő út lett az alárendeltebb, de egyúttal csendesebb oldal, és a Bácska utca vált központi helyzetűvé, amelynek nyüzsgő városi térnek kell lennie, és amire felfűzhetők a közösség funkciói. Ehhez szükséges azonban a közlekedésről való

gondolkodásunk átformálása is, az egyéni autós közlekedés helyett a közösségi közlekedés, és a mikromobilitási eszközök elterjedt használata.

Ez, a közlekedéssel szorosan összefüggő probléma a feladat kulcsává vált. A közösségi terek és a város közterületeinek kapcsolata, egy új városközpont létrehozása került a feladat fókuszába, ehhez képest a gyárterületen belüli funkcionális elrendezés másodlagossá, a fenti szempontnak alárendelt tényezővé vált.

dr. Benárd Aurél DLA
egyetemi docens

A hallgatók a Rákospalotai – KREATÍV ipari együttes, az AGÓRA mint önkormányzati intézményegyüttes valamint a SPORT és Rendezvényközpont témakörét elemezték és adtak magas színvonalú válaszokat a témában. Minden terület más és más. A rákospalotai Jármű Zrt. telepe egyedi és komplex morfológiai beágyazódása, az ott található, részben megtartandó épületállománya izgalmas kihívás elé állította mind a hallgatóságot, mind az oktatókat. Meg kellett fejteni a terület értékét és külön kellett választani a rehabilitációban az elbontandó értéktelen részeket. Az új három fő funkciócsoport számára sikerült mindegyik hallgatói csoportmunkában választ találni olyan kérdésekre, ami napjainkban a szakmát foglalkoztatja. Az előremutató eredmények jól mutatják, hogy érdemes a diákoknak összetett, érdekes és aktuális problémafelvetéseket adni féléves feladatként. Felkészültségük, lelkesedésük messze túlmutat a konkrétumok határain. A megoldások elgondolkodtatóak, esztétikai és szellemi minőséget képviselnek.

Prof. Dr. Ferencz Marcel
egyetemi tanár

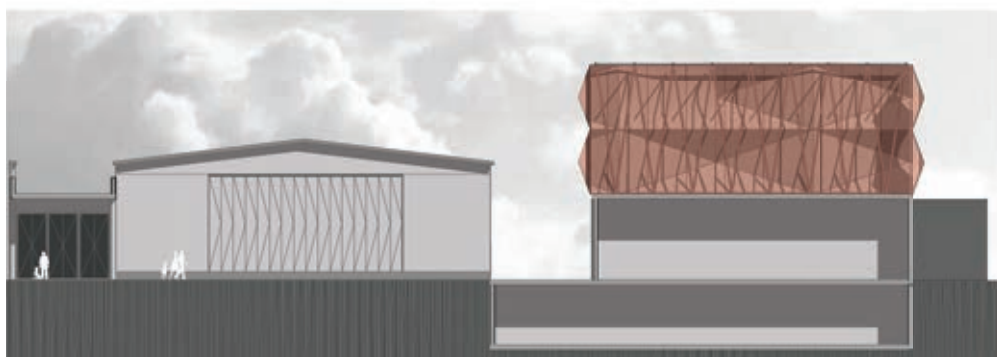
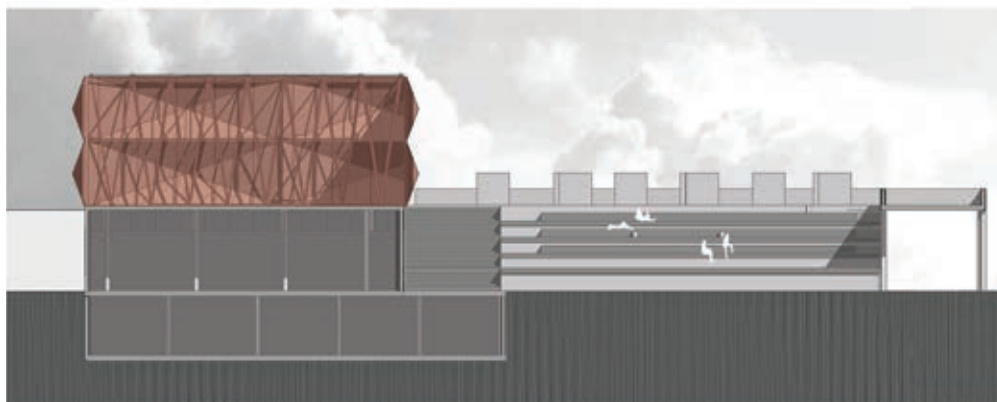
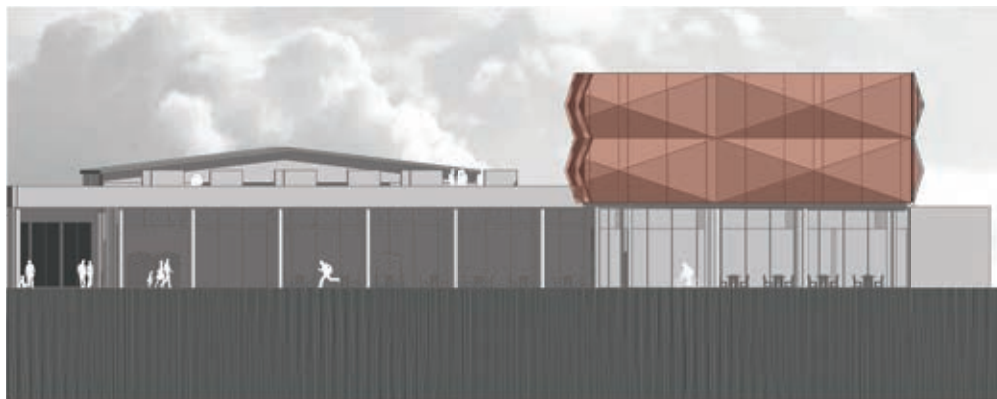

Koncepció alapja: „komplexitás” / A koncepció nem csupán egy épületegyüttes megújítását jelenti, hanem egy komplex városregenerációs stratégiát is, amely ötvözi a kulturális örökségvédelmet a kortárs városi terek iránti igényekkel.

Meglévő/új teletkömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: „főtér” / A projekt célja egy olyan multifunkcionális városi főtér létrehozása, amely képes revitalizálni a jelenleg Járműgyárként funkcionáló területet, miközben megőrzi a terület eredeti ipari karakterét megteremtve egy régóta hiányzó főtérrel,

valamit térkapcsolatot alakít ki az eddig egymástól elzárt Fő utca és Bácska utca között. A terv alapján a Bácska utca a Hubay Jenő tértől a Széchenyi térig sétáló utcává válik, a jelenlegi parkoló egyszintes mélygarázsba kerül a Bocskai utca felőli megközelíthetőséggel.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „dinamikus tető” / A tervezett létesítmény központi eleme egy egyedi, 5 méter magasan ívelő terasz-tető, amely dinamikus módon köti össze a megmaradó épülettömböket új kreatív épületfunkciókat hozva létre. A tetőterasz –

amelyet a sétáló utca melletti szabadtéri színpad lelátójáról lehet megközelíteni –, nem csupán vizuális élményt nyújt, hanem komplex közösségi funkciókkal is rendelkezik. Üveg felülvilágítók és rekreációs célú utcabútorok teszik élhetővé és befogadóvá a teret.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: „*elvágvá és összekötve*” / A megmaradó csarnoképületekbe kültéri és beltéri átforgatható színpadú előadótér és étterem kerül közös recepcióval, ruhatárral, vizesblokkal, valamint ezekkel a terekkel összeköttetésben egy beltéri kiállítótér és két rendezvény terem. A színpad kültéri lelátója alá iparművészeti termékek megvásárlása céljából üzletek, illetve kávézó kerül, melyeket a sétáló utcára tájolt árkádsor felől lehet megközelíteni. Az épület térfalat képez az eddig foghíjas parkoló helyén. A Fő út felőli meglévő épület földszinti szintje ki lett bontva, hogy átjárható legyen és kisebb üzlethelyiségek kerültek a földszintre. Az emeleti szintek lakófunkciót kaptak, melyben 1-2 fős lakások kerültek kialakításra az itt tevékenykedő művészeknek illetve szakemberek részére. Az erre merőleges hosszú épületben műhelyeket, irodák és stúdiók lettek kialakítva, mindegyik részleg elválasztva egymástól, de mégis átjárható módon, közösségi élet kialakulását segítve.

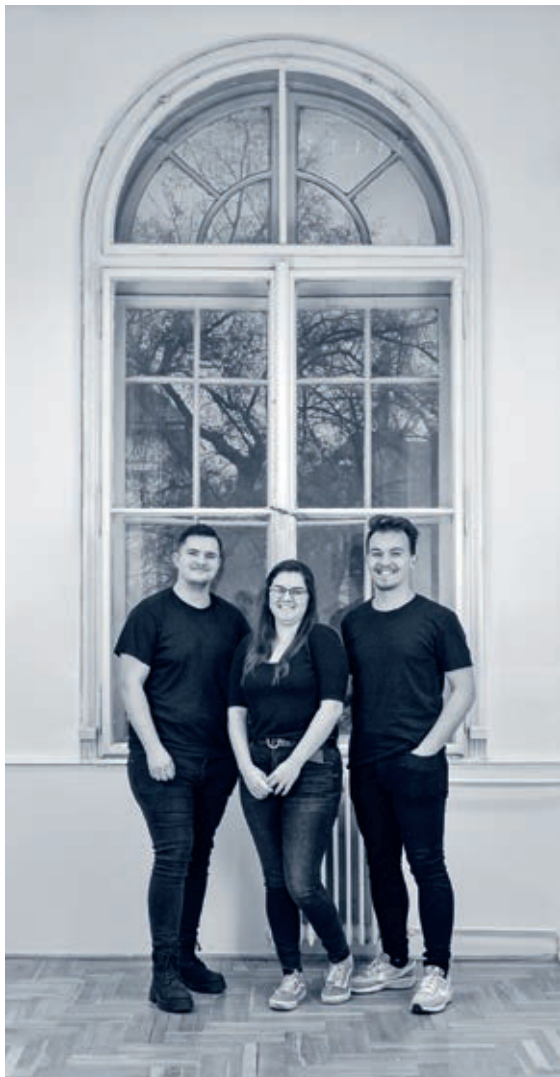

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: *„innovatív design”* / A projekt egyik legmarkánsabb formai eleme a végigfutó perforált vörös fémlemez, amely az épületek homlokzatán jelenik meg és a tetőterasz sétáló utca feletti szakaszán önálló teret alkot, melybe kültéri kiállítás került. Ez a design elem tudatosan idézi meg az ipari örökség hangulatát, egyszerre képviselve a múlt tiszteletét és a jelen innovatív szemléletét.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés el-

vei: *„multifunkcionális arculat”* / Az épületek homlokzatán megjelenő vörös perforált lemez a belsőépítészetben mobilfalként, térelválasztóként vagy beépített bútorként is szolgál.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: *„kreatív központ”* / A XV. kerület, Rákospalota ipari öröksége és a kortárs városfejlesztési igények találkozási pontján egy innovatív, kreatív központ koncepciója rajzolódik ki.

Koncepció alapja: *„egységes karakteresség”* / A Járműgyár épületegyüttese változatos építészeti stílusokat képvisel, amelyek különböző építészeti korszakokat és az ipari fejlődését tükrözik. A sokszínű történeti és vizuális rétegek között nincs koherencia, így a komplexumnak egységes arculata. A koncepció ennek megteremtése törekszik úgy, hogy az az ipari létesít-

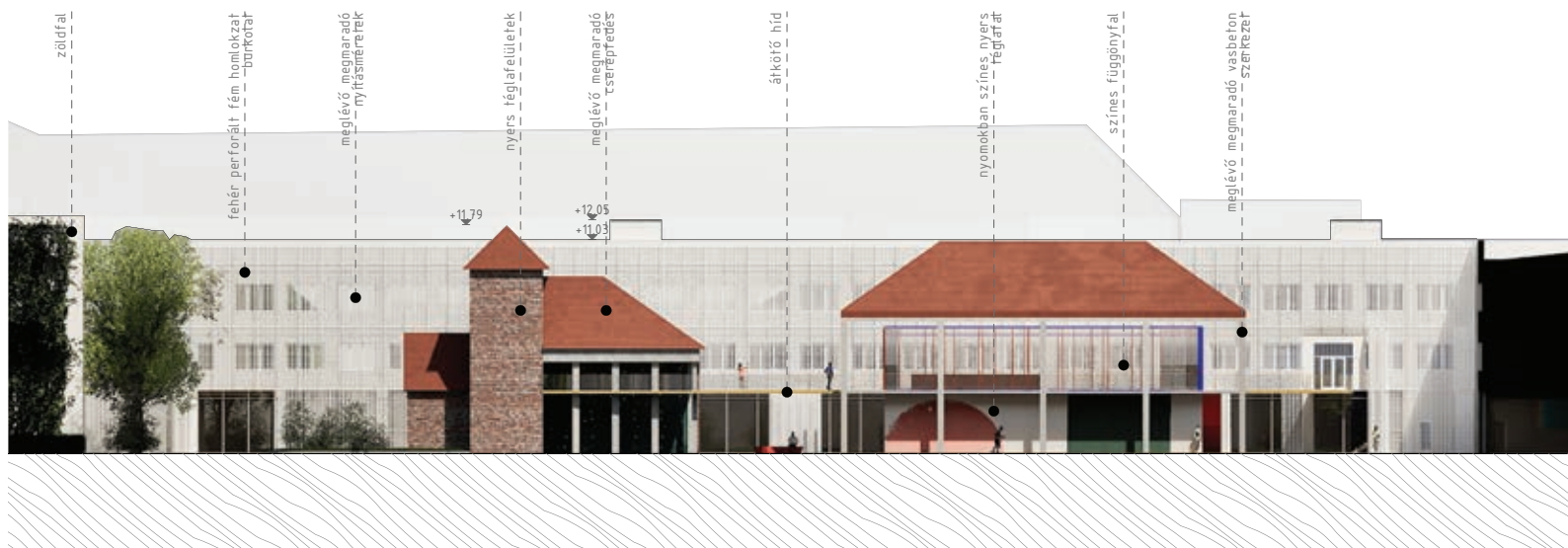
mény múltjához és jellegzetességeihez is hű megoldás szülessen.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„spacemaking”* / A Járműgyár területén négy, az ipari örökség szempontjából értékes épület található. Ezek sűrű szövetként kapcsolódnak, így a jelenlegi struktúrák közötti átjárhatóság és közle-

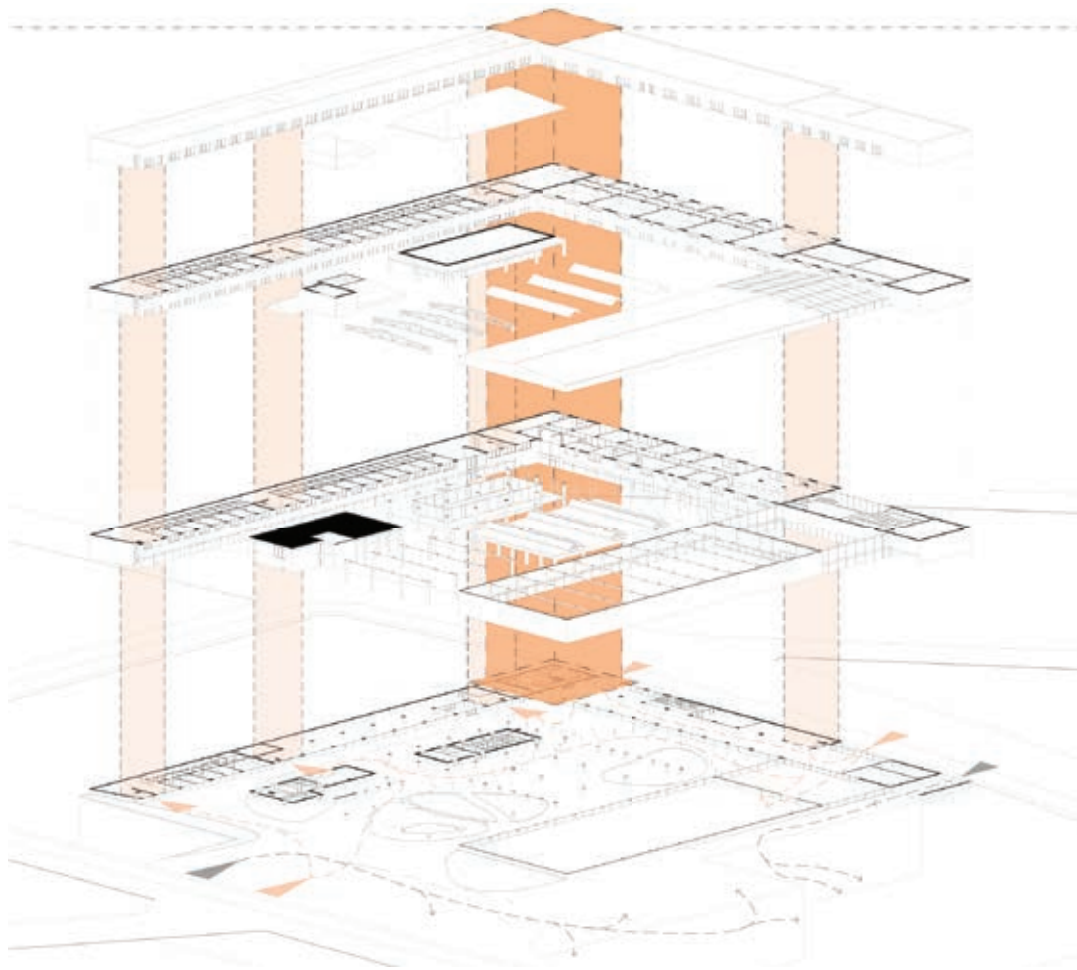
kedés korlátozott. Az áttervezés során – a kibontások segítségével – tágasabb terek jönnek létre a tömbök között, amelyek új belső udvarokká és nyitott közlekedési tereké válnak. A kialakult *„kontrasztos esztétikával”* rendelkező közlekedési térsor nem csupán funkcionális, de vizuális élményt is kínál – az ipari örökséget tükröző struktúrák összekapcsolása és kiemelése révén.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „keret/mag-kontraszt” / Az acélcsarnok és a szomszédos L-alakú épületegyüttes - funkcionális okokból – összekötésre kerül, valamint letisztult, korszerű homlokzati „bőrt” kap, amely illeszkedik az ipari múlthoz és egységesebb megjelenést is biztosít az épületeknek. A terület közepén lévő kisebb, cizelláltabb épületek ez az egységesített épülettömeg keretezi és áll velük kontrasztban.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: „tér-karakter-funkciók” / A Járműgyár átalakításával egy korszerű sportközpont jött létre. Az acélcsarnok tágas belső tereit multifunkciós sportpályák töltik meg, melyek rugalmasan alakíthatók – csapat- és egyéni sportokra egyaránt. Ezen túl helyet kaptak még a területen táncterem, spinning- és squashpályák, valamint egy rekreációs „chill zóna” is. A különálló kisebb épületekbe és az osztottabb terekbe extrém sportok, konditermek és sportszállások kerültek. A csarnok szerkezetig visszabontott két épülete kültéri sportolási lehetőségekkel bővült (kondipark, skate pálya). A sportközpont a különböző szabadidős tevékenységek sokszínűségét kínálja, és rugalmas megoldá-

saival kiszolgálja az amatőr és a profi sportolók igényeit is egyaránt.

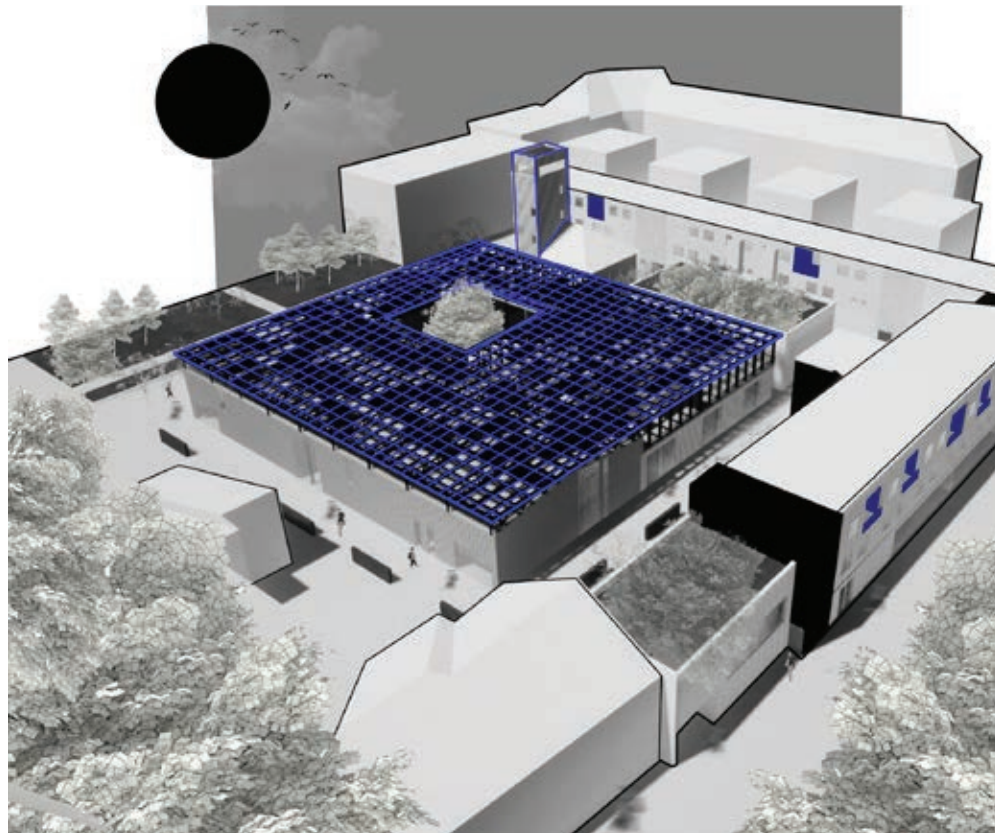
Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: *„indusztriális inspiráció”* / A tervezés legfőbb célkitűzése, hogy az épületegyüttes ne veszítse el az ipari örökségre utaló karakterét. Az egykori Járműgyár masszív szerkezetei, a téglá- és acélelemek, valamint az épületek funkcionális, egyúttal masszivitást képező kialakítása a hely identitásának központi elemei. Ezek a jellemzők szolgáltak inspirációként a tervezési munkához, amely nem csupán megőrzi, de ki is emeli az ipari építészet ezen fontos vonásait.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés el-

vei: *„hasznosítás/tisztítás”* / Az összeépített szárnyak homlokzataira az ipari múlt anyagait idéző perforált lemezburkolatot került. Ez a burkolat nemcsak a vizuális összhangot teremti meg az ipari jellegű szerkezetekkel, hanem korszerű, könnyed megjelenést is biztosít. A perforált lemez texturális jellege játékosan engedi át a fényt, dinamikus hatást keltve. A belső mag épületei esetében viszont – a meglévő szerkezetek visszatisztításával – a régi ipari építészeti elemek váltak hangsúlyossá. A téglafalak, acélgerendák eredeti állapotukban maradnak meg, melyek vizuálisan kontrasztban állnak a dinamikus megjelenést biztosító színezett, sima felületekkel. A régi és új anyagok e kombinációja biztosítja a törté-

nelmi karakter és a modern használat közötti egyensúlyt.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: *„sportoló közösség és hagyomány”* / A terület ipari örökségi elemei nemcsak esztétikai értéket képviselnek, hanem a közösségi élet szempontjából is fontos szerepet játszanak. A sportolási lehetőségek iránti igény folyamatosan növekszik, a meglévő sportlétesítmények (Budai II László Stadion, Pestújhelyi Sport Klub), már számos sportág otthona, azonban a Járműgyár területén új lehetőségek nyílnának meg a közösségi és versenysport számára, melyeket az L-alakú szárnyba tervezett „sportszálló” is jól kiegészít.

Koncepció alapja: *„energia tető – mega struktúrák”* / A koncepció a terület központi részén található szövevényes csarnok-szerkezetek egységesítésére törekedett – a bontási munkálatok minimalizálásával. Az összes központi pozícióban lévő építményt egy perforált tetőszerkezet fedi le.

Minden meglévő elem semleges árnyalatot, továbbá minden utólagos ráépítés kék színt kapott.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„központi aula”* / Közlekedés tekintetében a terület teljes egészében átjárható. A terület centrumában kialakult egy „aula”, melyből minden irányban lehetőség van a tovább haladásra. A megközelítés a publikus és nem publikus bejáratok szétválasztására kerültek úgy, hogy a különböző igényű funkciók használata során fellépő esetleges problémák minimalizálva legyenek. A gépjármű forgalom kis mértékben, csak anyagszállítás céljából jelenik meg a területen.

MEGÉRKEZŐ TÉR _BELSŐTÉR ALAKÍTÁSA

zártszelvény héjazat
RAL5002 színben

rácsostartók
eredeti megtartása
RAL5002 szíre festve
látszó gépészet

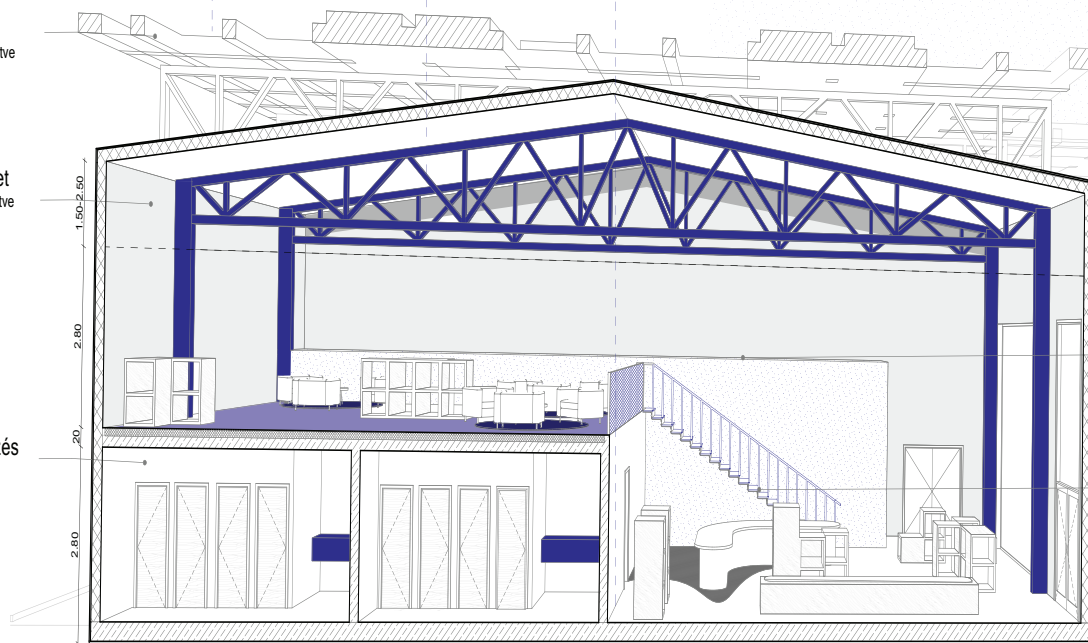

padlóburkolat
eredeti öntőpadló
megtartása

külső "tetőszerkezet"
integrált napelemek
fém szerkezet RAL5002 színre festve

látszó gépészet
tartószerkezetre rögzítve
térbe belógatva

belső térszervezés
"ház a házban"

külső burkolat
korcolt fémlemez borítás
eredeti teljes cseréje

válaszfalak
funkció igényeihez
igazított magassággal

lépcsőszerkezet
konzolosan melette álló
falhoz rögzítve

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„kiemelt gesztusok”* / A tömegalakítás tekintetében három jelentős gesztus emelhető ki. Egyrészt a nagy átfogó napelemek befogadására szolgáló integrált tetőszerkezet, másrészt a meglévő kisebb toronyra épített bővítés, harmadrészt pedig a lépcsőházi magok kiemelése a meglévő épülettömegek esetében.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„fókusz”* / A koncepció szerint három fő funkcionális

egység rajzolódik ki: a centrális, a közösségi és a privát használat. Eszerint a tömb belsejébe került minden olyan funkció, mely a közösségi használatot hivatott kiszolgálni, ezt a centrumot veszik körbe a kiszolgáló terek, melyek egy semi-privát zónát alkotnak. A tervezett épületegyüttesbe teljesen új épület nem került, ugyanakkor bontásra sem került sor.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: *„megkülönböztető színezés”* / Minden olyan elemet,

mely utólagosan került a meglévők kiegészítésére, a koncepció szerint egyedi kék színt kapott, így érzékeltetve, hogyan rakódik rá a meglévő rétegre az új funkció.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: *„önfenntartó”* / A koncepció során szempont volt, hogy az együttes valamilyen szempontból önfenntartóvá tudjon válni. A megastruktúrába integrált napelemek a nyári időszakban – a számítások szerint – teljes mértékben le tudnák fedni a terület

mobilis
falszerkezetek

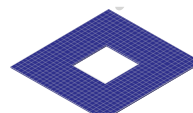
áttetsző
plexil üveg felületek

perforált
felületek

függesztett
installációs felületek

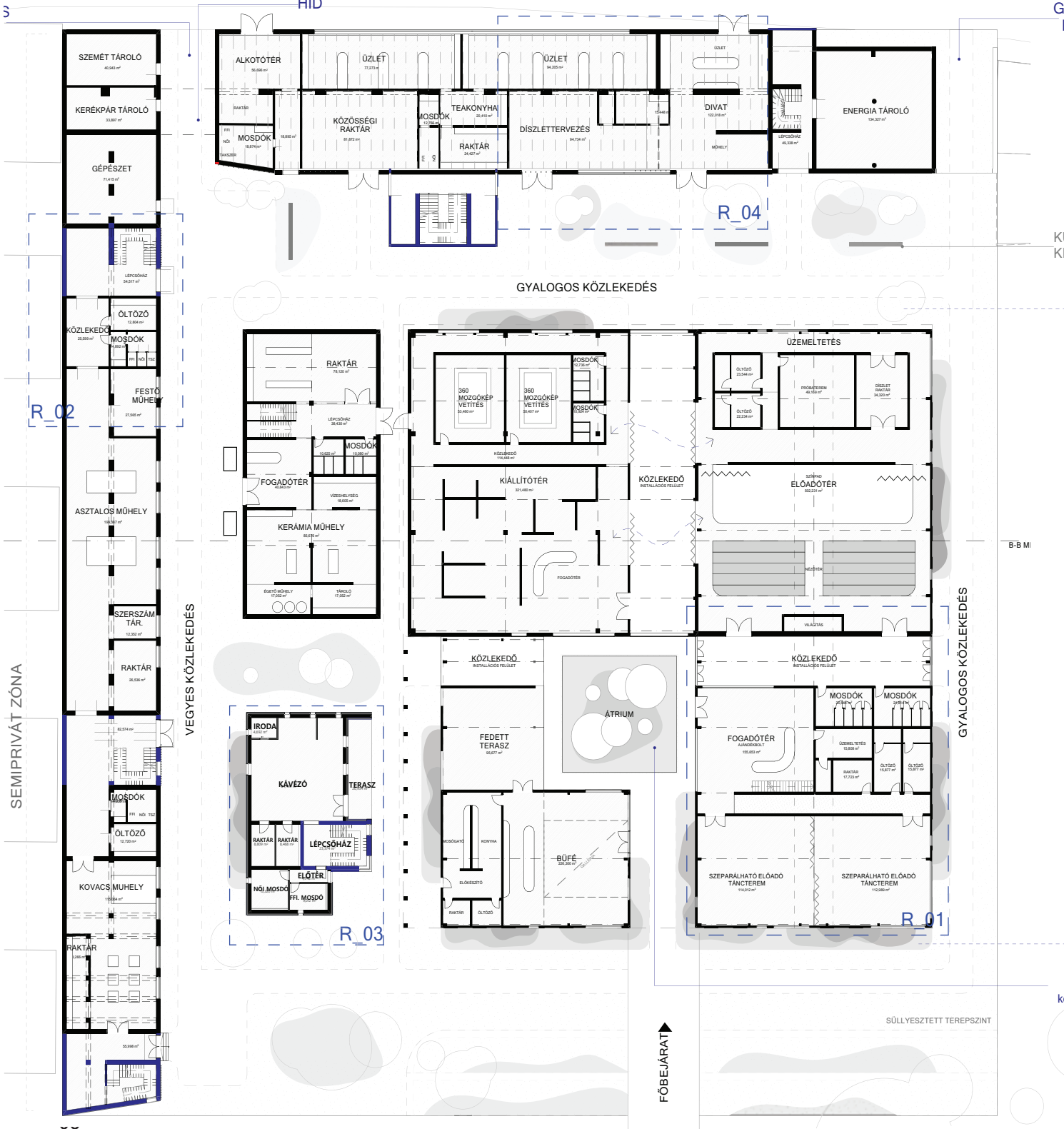
RÁCSOS
SZERKEZET

NÖVÉNYZET

NAPELEMEK

energiaszükségeit. A speciális energia-tető a meglévő csarnokszerkezetek rácsos-tartóinak újrafelhasználásával készülne. Az egyedi elemek különböző belsőépítészeti és homlokzati elemekben is visszaköszönnek – mint például a régi ablakosztás megismétlése a Fő utcai homlokzat burkolatán.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „*kREatív terek*” / A bontásokat csak minimálisan, leginkább a kisebb kerti egységek esetében

javasolja a terv. Új építés csak hozzátoldásként valósult meg. A területen létrejöttetek közösségi funkciók (pl. színház, előadó, kiállító felületek), továbbá műhelyek és oktatási funkciók is. A legfelső szintekre pedig rövid távra kiadható lakások kerültek az itt alkotók számára.

Koncepció alapja: „köz-pont” / A városrész új központja. Sokszínűség. Kreatív központ. Művészet népszerűsítése. Fontos cél volt olyan egység kialakítása, ahova szívesen

jönnek a látogatók, vendégek, idősebbek és gyerekek.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: „megtartás” / A koncepció egy kivételével megtartja a jelenlegi épületeket, de azokat egyszerűsíti, a visszabontja. Az északi terület inkább az ott dolgozók és élők tere - a vendégek és látogatók a déli irányból közelítik meg jellemzően a kiállító oktató és vendéglátó egységeket.

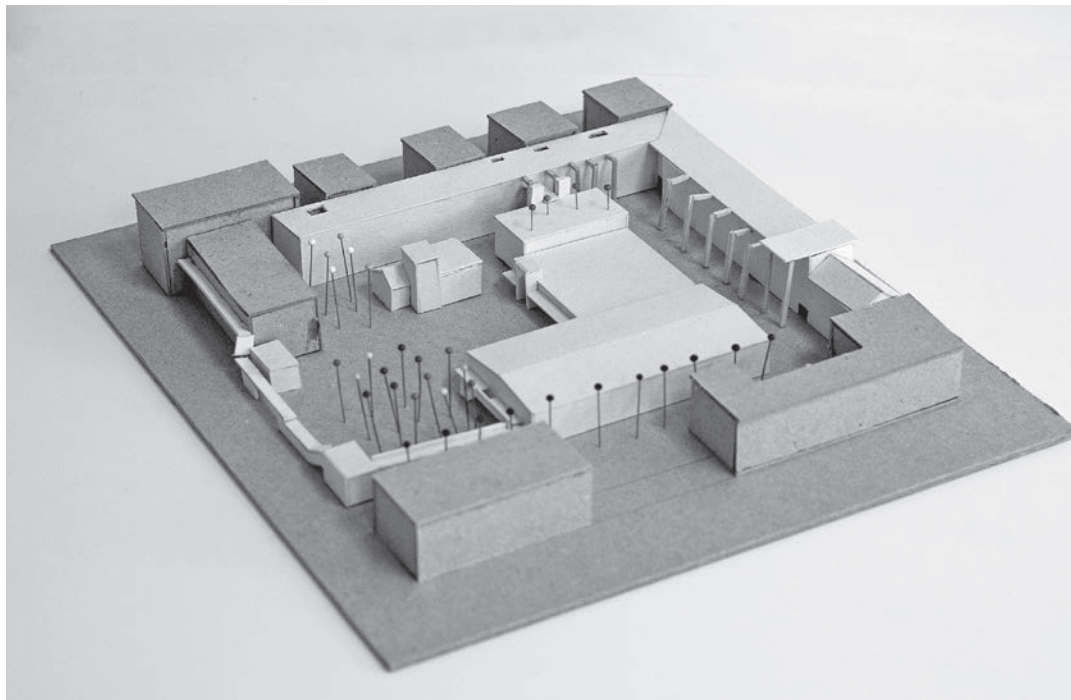
Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „nyitottság-zártság” / A tömegek igyekeznek megtartani a koráb-

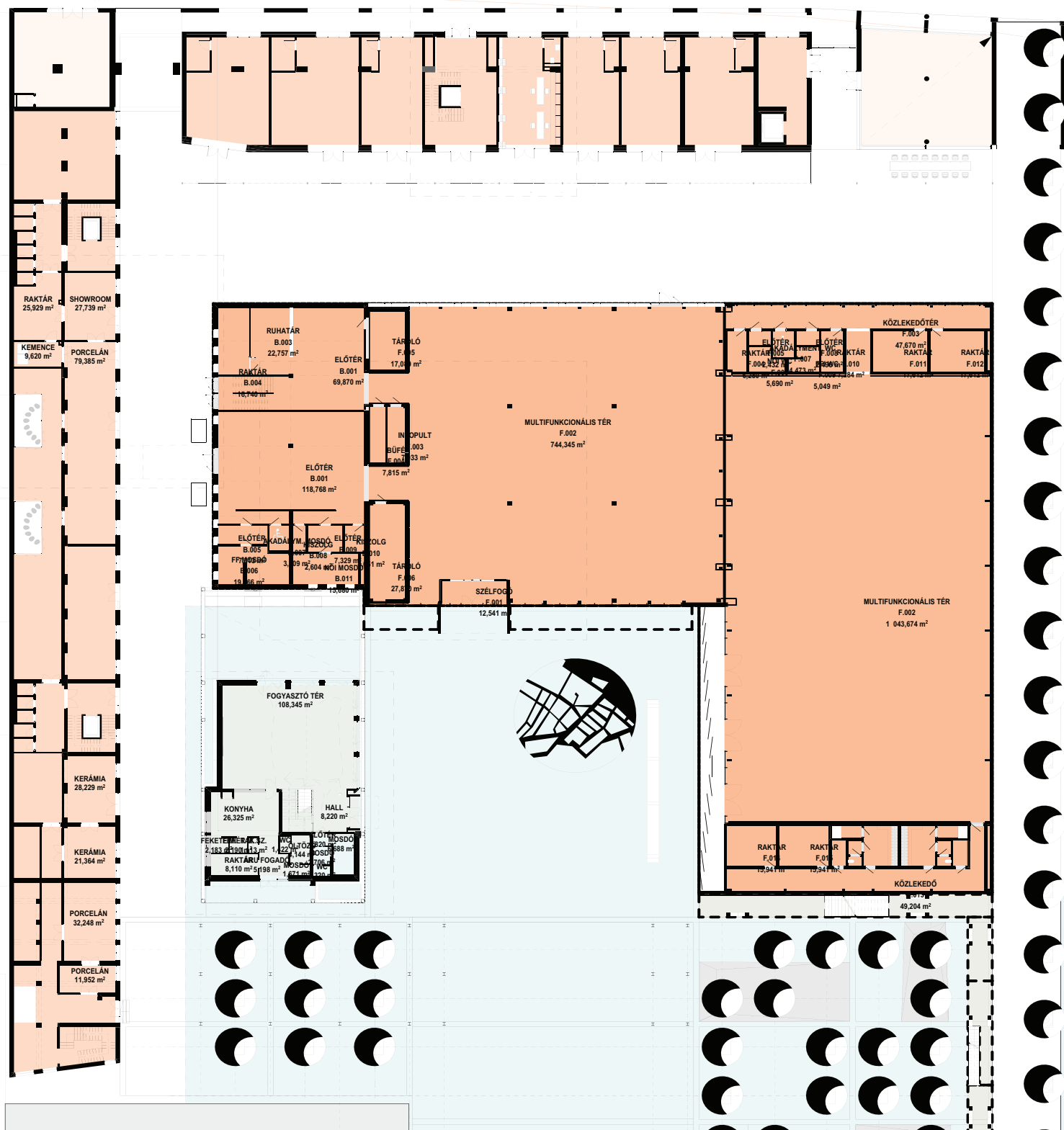
bi beépítés tömegeit, de azokat megnyitva - néhol ténylegesen, néhol csak vizuálisan.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: „*elválaszt és összeköt*” / A nyitottság-zártság játéka több homlokzaton is megjelenik, hogy használatától függően a kültérrel összeköthető legyen a beltér, vagy éppen attól elhatárolt.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: „*ipari hatás*” / Az anyaghasználat utal a korábbi funkciókra: egyszerű, ipari, nyersbeton felületek, rozsdá hatású acél felületek váltakoznak az épületeken. A lakó funkcióknál a téglá dominál.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „*stilizált örökség*” / A tervben a megtartott, újrahasznált, de visszacsupaszított szerkezetek a jellemzőek. A korábbi acél tartókból például szoborszerű lámpák készültek.

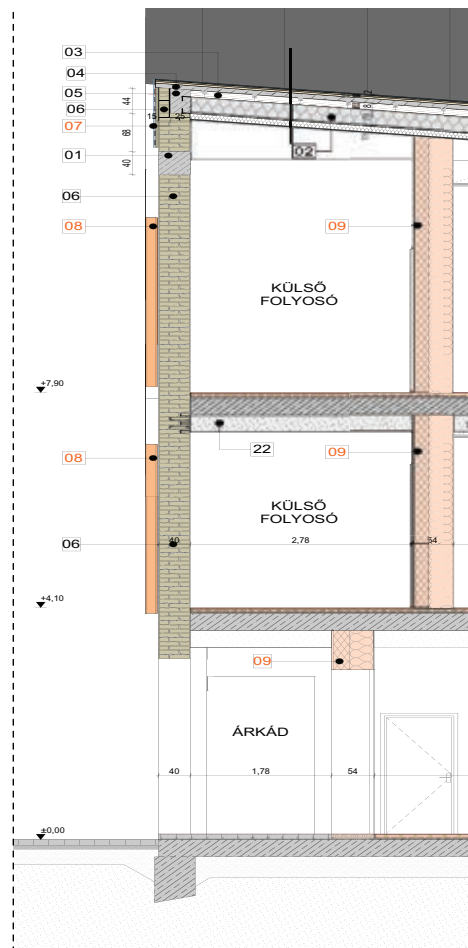

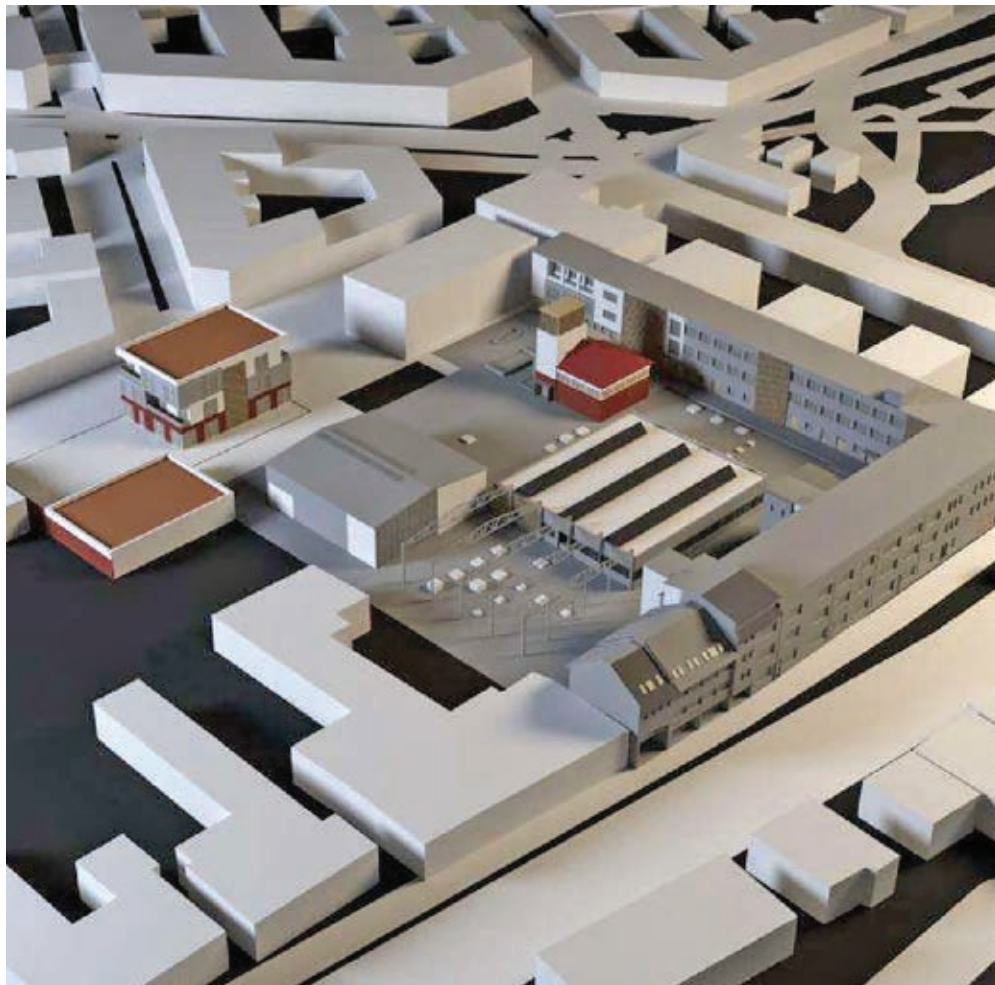

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „hasznosság” / A kisebb csarnok kivételével minden épület hasznosításra került. A tervezési programban szereplő követelményeknek (lakóegység száma, funkciók, stb.) szem-

pontjából a terv megfelel. Új építményként a két mélygarázs feljáró, illetve a teret határoló híd/kapuzat rendszere jelenik meg, amely tájépítészeti eszközökkel is körül-fogja a tervezési területet, és egyúttal össze is kapcsolja a szomszédos épületeket.

OPENING

Koncepció alapja: „megnyitás” / Az alapelképzelés lényege: a beépítettség csökkentése – az eredetileg sűrű belvárosi területen – a zöldfelületek növelése érdekében.

Meglévő/új teletkömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: „udvar” / Az új funkciók a bontások során kialakult, így lényeges szervezőelemmé vált udvarokról érhetőek

el. A zárt- és nyitott terek felváltva követik egymást – speciális szerkesztési szisztéma szerint, „sakktabla-mintázatban”.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „megtartás” / A viszonylag nagy arányú kibontásokkal együtt, a tervben fontos volt a megőrzött épülettömegek eredeti formájának és karakterének megtartása is.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„egyidejűség”* / Alapvető cél volt az egymástól függetlenül használható kisebb funkcionális csoportok létrehozása a tervezési területen.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: *„illeszkedés”* / Az épületegyüttes anyaghasználatának megtervezésében vezérelvnek számított a telep, vagy a környezetében lévő épületállomány megjelenéséhez való alkalmazás.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: *„karakter”* / Konceptcionális alapvetés volt a karakteresebb ipari épületek megőrzése, funkciók optimalizálása az épület adottságaihoz.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: *„optimalizálás”* / A tervezési program összeállítása a meglévő épületek adottságainak figyelembevételével történt. A bontandó épületek meghatározása, lehetőséget adott a nagyobb zöldfelületek létrehozására az eredetileg sűrű beépítésű területen.

■ PALOTA SEGWAY

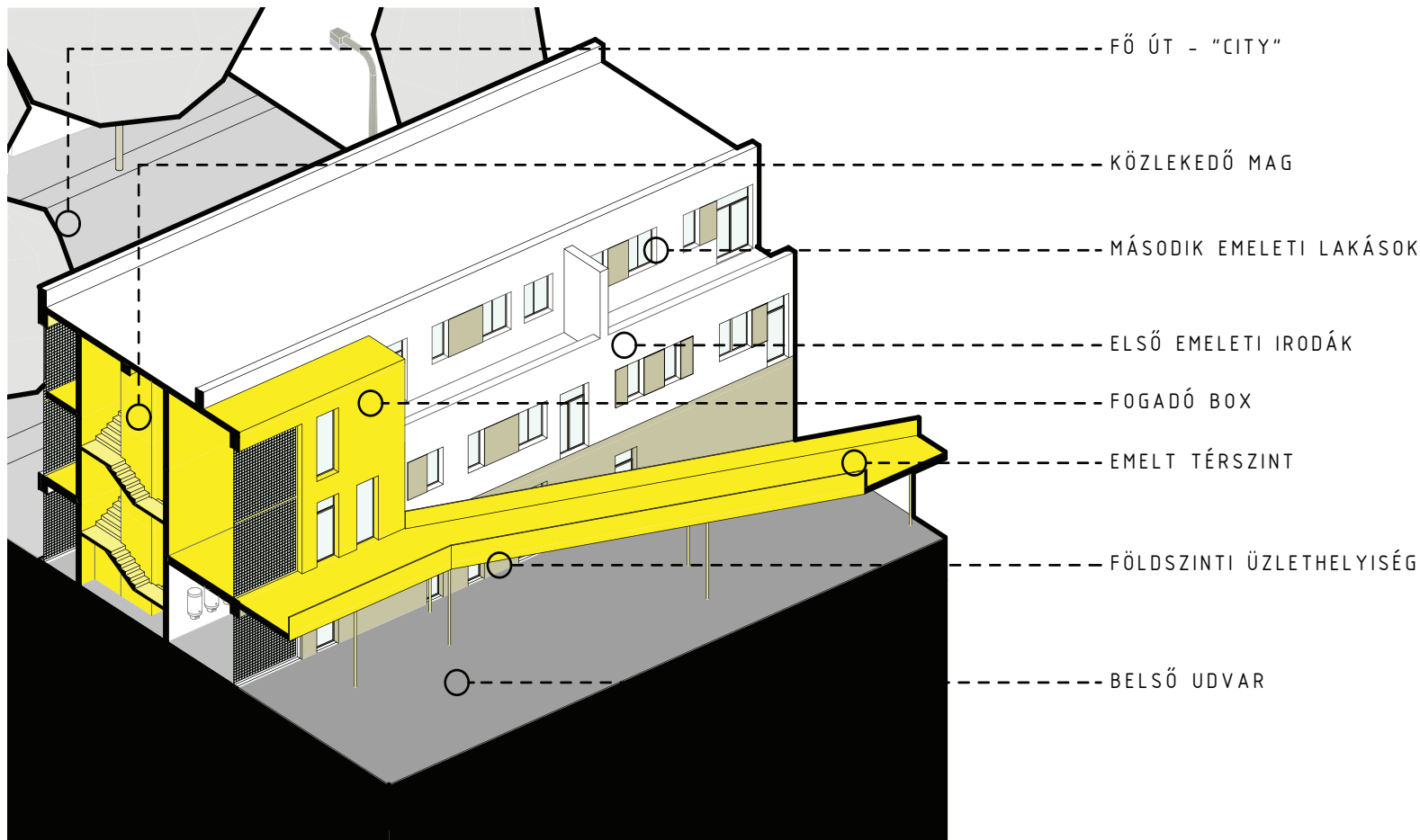
Berta Ágnes | Dani Benjámin | Ördög Andor | Udvari Renáta
Konzulens: Ferencz Marcel

Koncepció alapja: „next level” / A legfontosabb cél egy olyan új sétáló-andalgó szint létrehozása, ami nem csak attraktív, a külső látogatók számára érdekességekkel teli, ugyanakkor az itt dolgozó művészek számára hasznos is.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: „megújulás” / A meglévő „funkcionális”, tehát elhagyhatatlan, szükséges útvonalak mellett az új térszint egy másfajta élményt, nézőpontot, közlekedési lehetőséget ad.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „érték” / A team a meglévő épületekre értéként tekintett, mivel ezek évtizedek óta itt állnak, a helyi identitáshoz hozzátartoznak, valamint a Járműgyár igényeihez mindig rugalmasan tudtak formálódni, bővülni. Ezért koncepciónálisan nem történt erőteljesebb belebonthatás ebbe a jól működő rendszerbe, inkább

csak kisebb átalakításokkal, homlokzati rendezésekkel, finomításokkal igyekezett a terv egy karakterbe foglalni az épületeket.

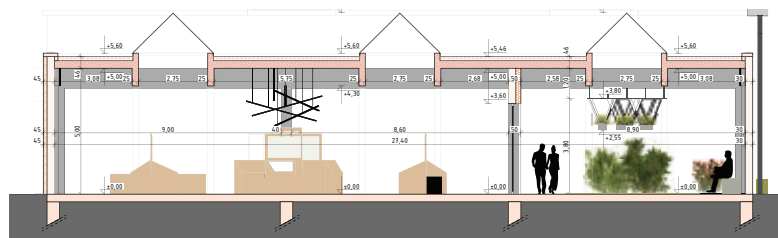
Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: „*térarány*” / A program egységeinek lehetséges elhelyezései többféle vizsgálati szempont alapján kerültek elemzésre, majd ezek alapján kerültek a megfelelő helyre. A szempontok

közül kiemelendő a meglévő terek az alaprajzi és magasságébéli aránya: a nagy, osztatlan terekbe olyat funkciók kerültek, amelyek nagy befogadói képességgel kell, hogy rendelkezzenek és elsődleges még e mellett a nagy belmagasság is.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: „*egység*” / Az új térszint karakteresen kiemelkedő,

sárga acélszerkezete mellé letisztult, visszafogott vakolt, illetve szerelt burkolatos homlokzati felületek kerültek. A térszint csatlakozó pontjainak kiemelésénél a sárga szín feljut a homlokzatokra is.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „*update*” / A nagycsarnokban a térszint összekötésével kialakult egy belső galéria-

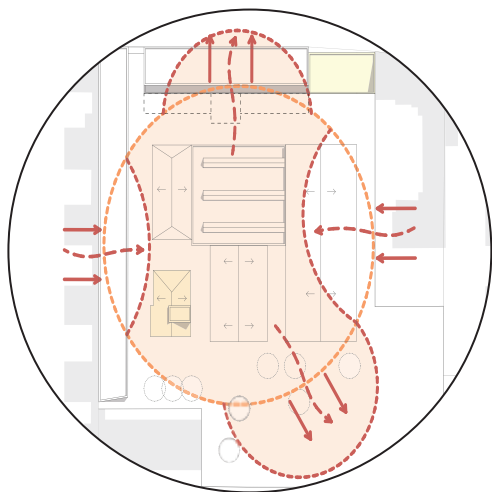

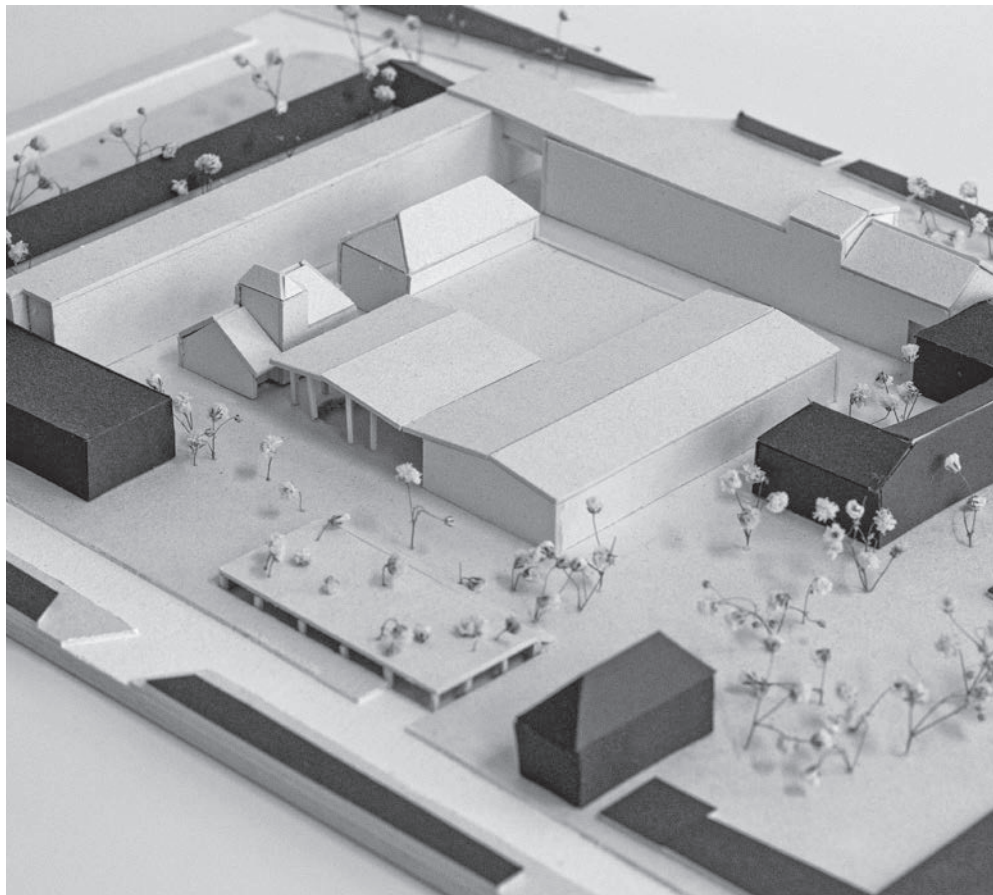
1. EMELETI ALAPRAJZ M = 1:250

szint, melynek az elsődleges látogatói funkciója mellett, még az üzemeltetés kiszolgálása is fontos feladata, valamint meg is újítja sajátos esztétikájával a meglévő épületrészeket.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „*funkcionalitás*” / A koncepció alapja volt a minimális bontás és a meglévő, fontosabb épületek megőrzésére való törekvés. A bontott anyagok is újrahasznosításra kerülnének a tervek szerint a terület egyéb részein. Az új építés volumenét tekintve pedig kb. 600 m² emelt térszint, és kb. 1500 m² parkosított és zöldfelület került kialakításra. A revitalizáció eredményeképpen létrejött projekt 400-500 fős teljes befogadóképességével különböző látogatói és kreatív funkciót lát el, ezen kívül még 40-50 főnek lakhatást is biztosít.

Koncepció alapja: *„megőrzés”* / A koncepció kialakításánál fő cél volt, hogy lehetőleg kevesebb bontással jöjjenek létre az új funkciók terei, ezzel megőrizve az ipari örökség értékeit.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„át”* / A középső épület falainak kibontásával a terület közepén létrejött egy fedett-nyitott tömeg, amellyel a terület primer épületei közt az átlátás, átjárás és átmozgás is egyúttal megoldottá vált.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„harmónia”* / A tömegalakítás során cél volt a régi és az új elemek harmonikus összhangjának megteremtése, miközben kiemelt figyelmet kapott a meglévő értékek megőrzése is.

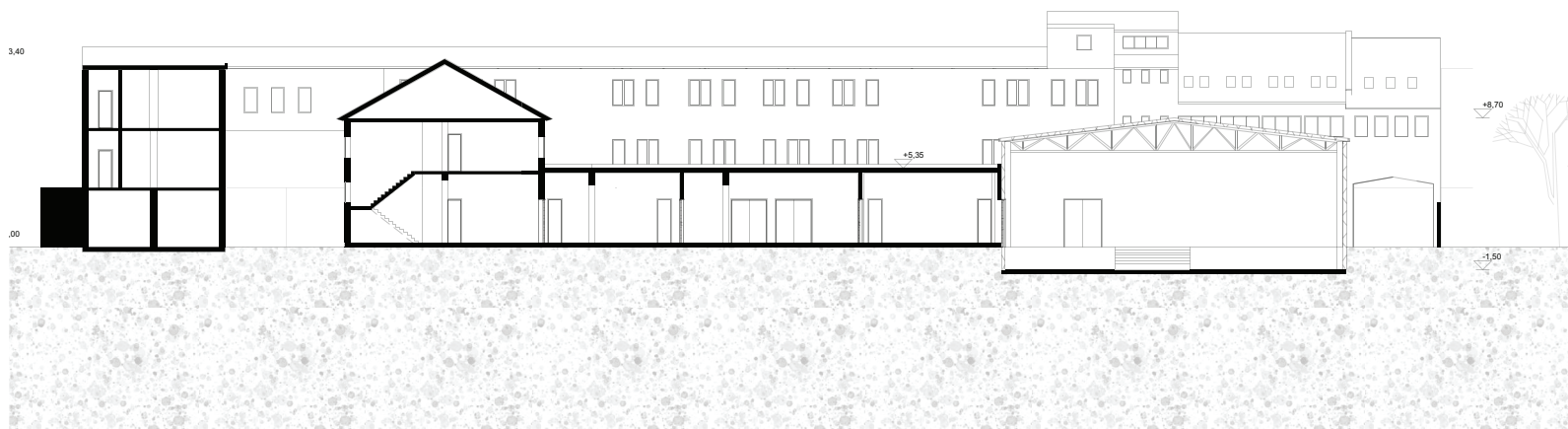
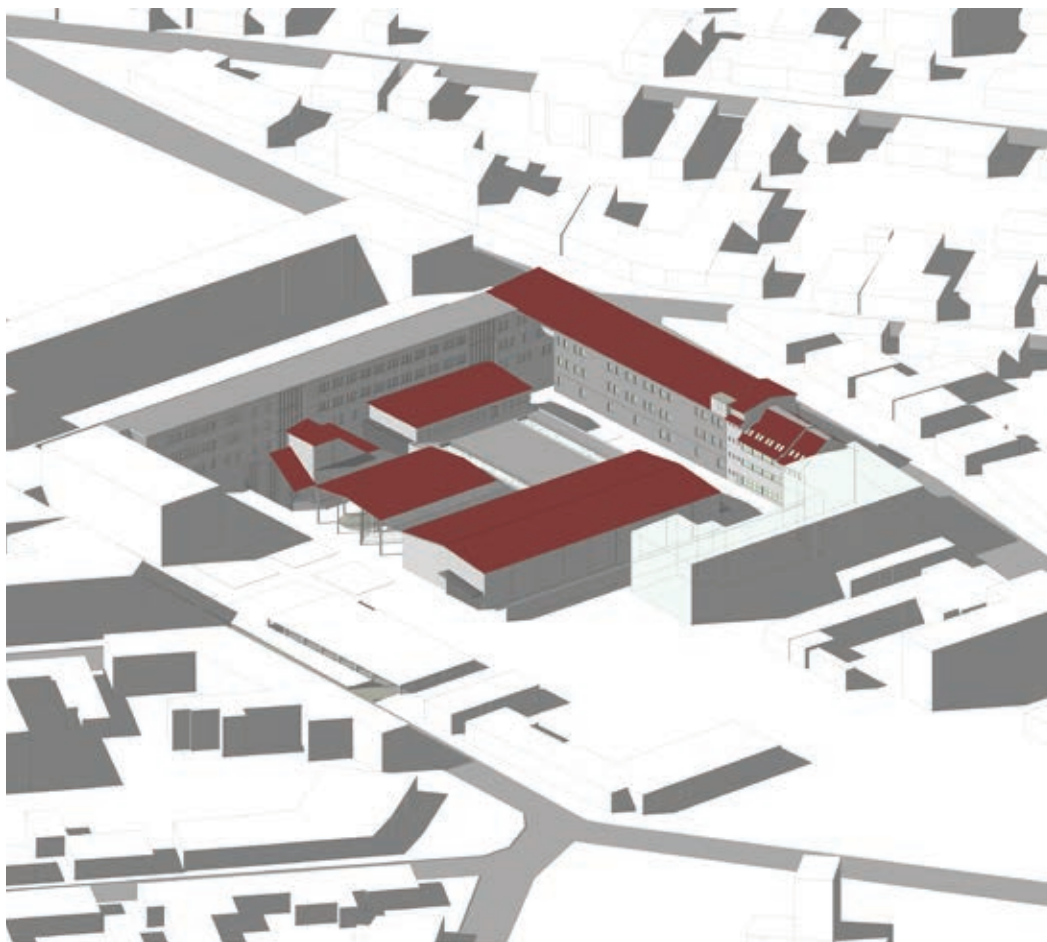
Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„szinergia”* /

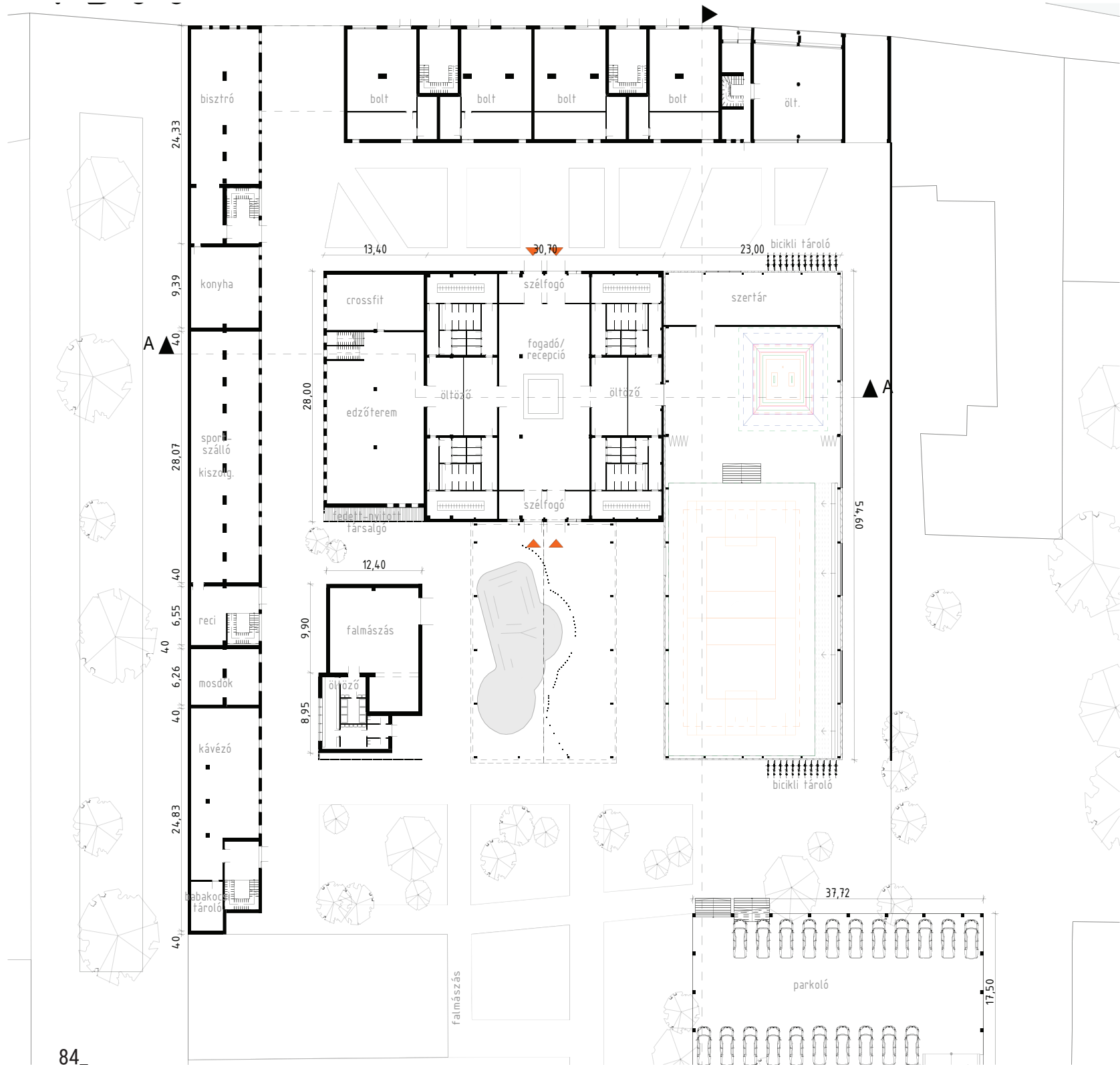
A funkciók elrendezésének elve az volt, hogy a szomszédos helyiségek egymás működését támogassák és harmonikusan egészítsék ki.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: „megújulás” / A törekvések közé tartozott a meglévő szerkezetek minél nagyobb mérvű megőrzése, minimalizálva a bontást. Az anyaghasználat megválasztásánál szempont volt, hogy az új épület harmonikusan illeszkedjen a városképbe, miközben korszerűséget is sugalljon.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „adaptáció” / Az ipari terek új funkciókhoz igazítása során a fenntarthatóság és a modern technológiák integrálása került előtérbe.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „diverzitás” / A revitalizáció során a beépítés célja a meglévő épületek részleges megtartása, új közösségi, sport- és lakófunkciók integrálása. A terület: 10.321 m², ebből épület: 4.744 m², közterület: 5.577 m², burkolt: 3.855 m², zöldterület: 1.722 m²

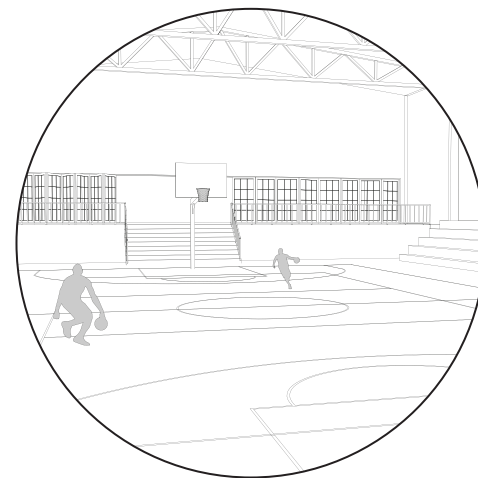
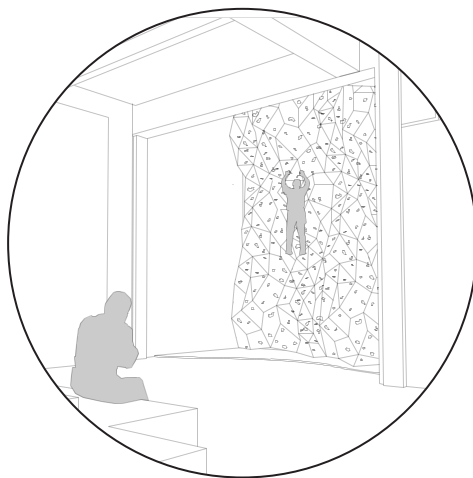
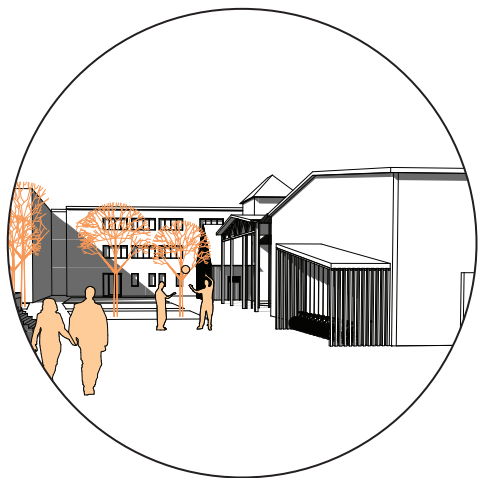
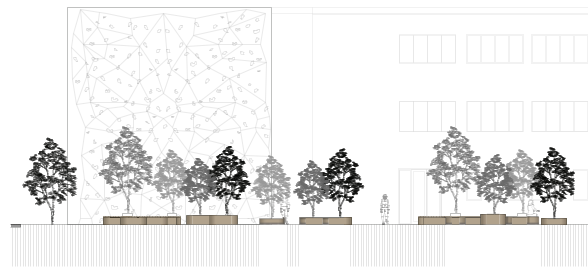
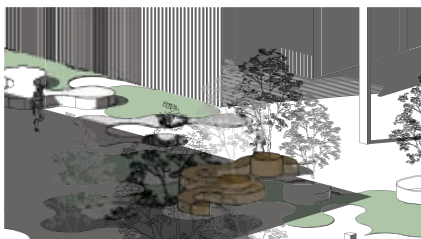
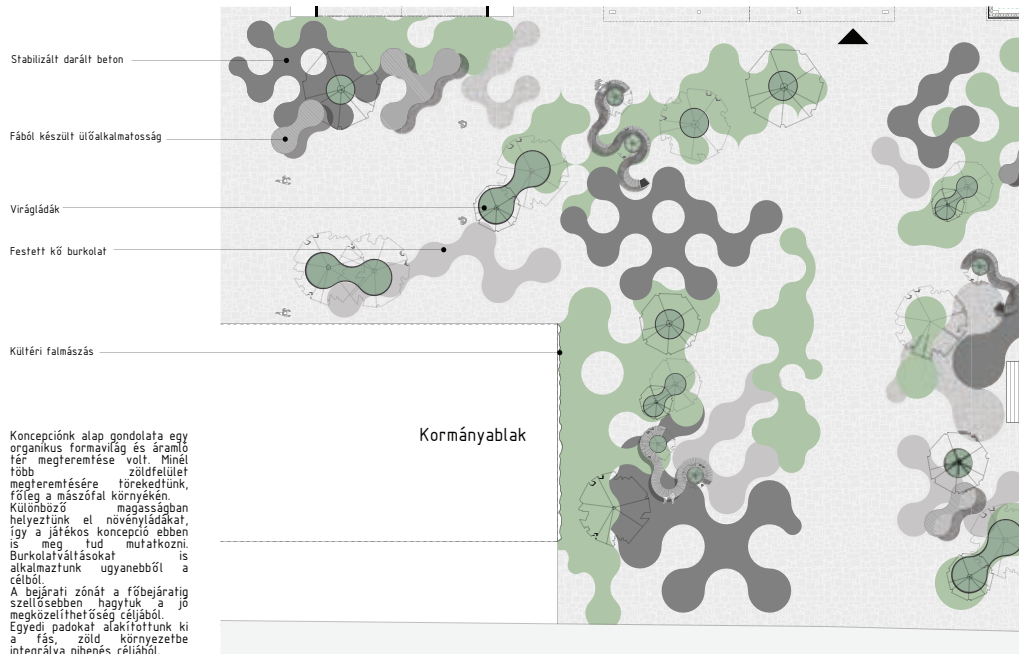

A funkciók elrendezésének elve az volt, hogy a szomszédos helyiségek egymás működését támogassák és harmonikusan egészítsék ki.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: „megújulás” / A törekvések közé tartozott a meglévő szerkezetek minél nagyobb mérvű megőrzése, minimalizálva a bontást. Az anyaghasználatot megválasztásánál szempont volt, hogy az új épület harmonikusan illeszkedjen a városképbe, miközben korszerűséget is sugalljon.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „adaptáció” / Az ipari terek új funkciókhoz igazítása során a fenntarthatóság és a modern technológiák integrálása került előtérbe.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „diverzitás” / A revitalizáció során a beépítés célja a meglévő épületek részleges megtartása, új közösségi, sport- és lakófunkciók integrálása. A terület: 10.321 m², ebből épület: 4.744 m², közterület: 5.577 m², burkolt: 3.855 m², zöldterület: 1.722 m²

Koncepció alapja: *„fenntarthatóság”* / Általános cél volt az egyszerű bontás helyett a jelenleg használaton kívüli barnamezős területek újrahasznosítása és napi szintű felhasználása lehetőleg minél kevesebb át-

alakítással. Rákospalotán jelentős a sportélet, emiatt igyekeztünk egy olyan sportkomplexumot kialakítani, mely kielégít mindenfajta igényt a helyi közösségek és az idelátogatók számára egyaránt.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„nyitottság”* / A telekalakítás jellemzője: észak és dél felől is megközelíthető a sportkomplexum (gyalogosan és kérpárral is). A meglévő felszíni gépjármű parkolás mélygarázzsal lett kiváltva a tervek szerint – így biztosítva több közlekedőteret és zöldfelületet. A sportfunkciókra a meglévő épületállomány eleve alkal-

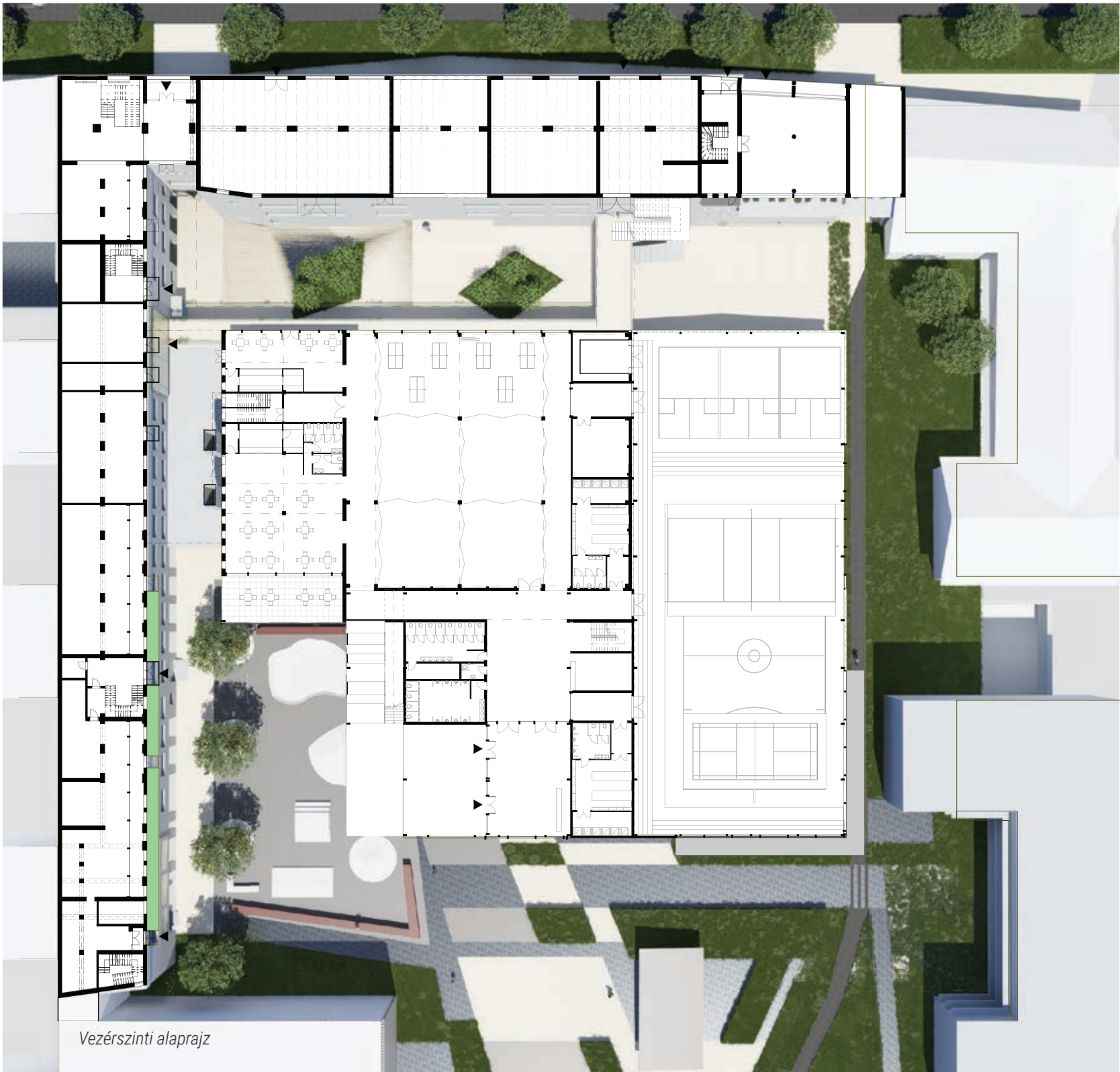
mas, de az új beépítésben több helyütt a funkciónak megfelelő kiegészítés történt a tervekben.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„ideális keretek”* / A funkcionálisan nem integrálható épületelem elbontásán kívül – új építészeti beavatkozásként – a meglévő szerkezetek kortárs karaktert nyertek. A csarnokszerkezetek ideálisak sporttevékenységek befogadására, ezen túl pedig még a külterek is egyéb aktivitások befogadására alkalmas területekké válhattak.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„multifunkcionalitás”* / A Járműgyár területén a sportoláshoz kapcsolódó üzletek, oktató- és edzőtermek, valamint speciálisan a sportolók részére tervezett lakóegységek és más egyéb kiszolgálóterek kerültek kialakításra (időszakos sportesemények idejére is). Tervezési szempont volt az is, hogy minden korosztály igényeinek megfelelően használható legyen a terület.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: *„kortárs kiegészítés”* / A meglévő szerkezetek mellé – tudatosan – kortárs esztétikával rendelkező kiegészítések kerültek. Ez az újszerű, hívogató, külső össz-megjelenés egyúttal a belső funkció „reklámozására” is kíván szolgálni a környék lakossága felé.

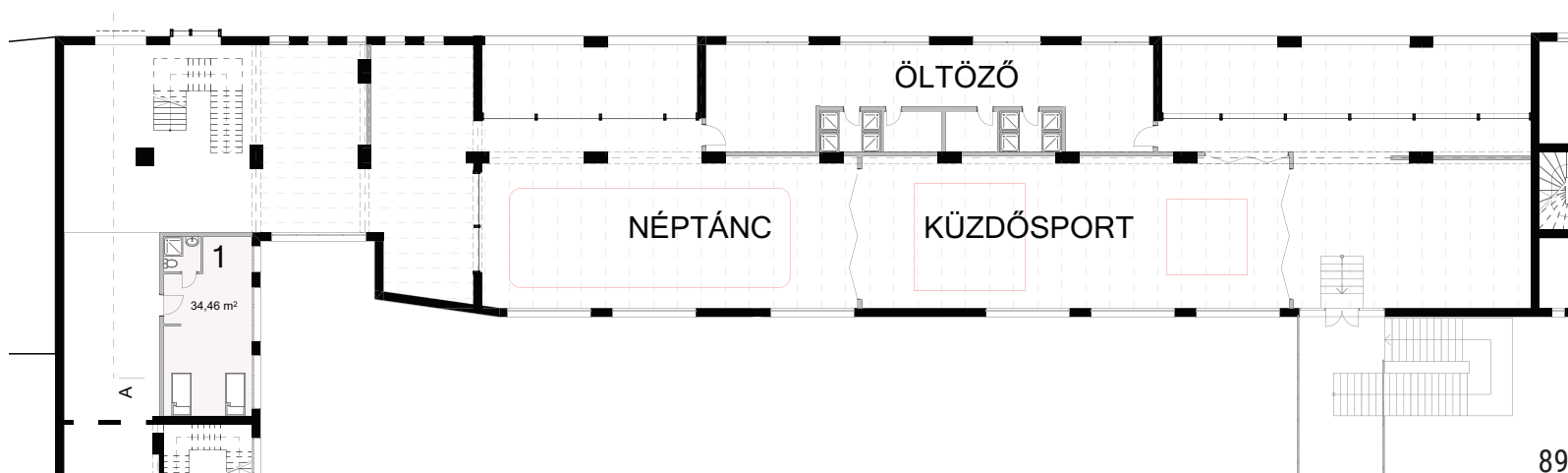

Vezérszíni alaprajz

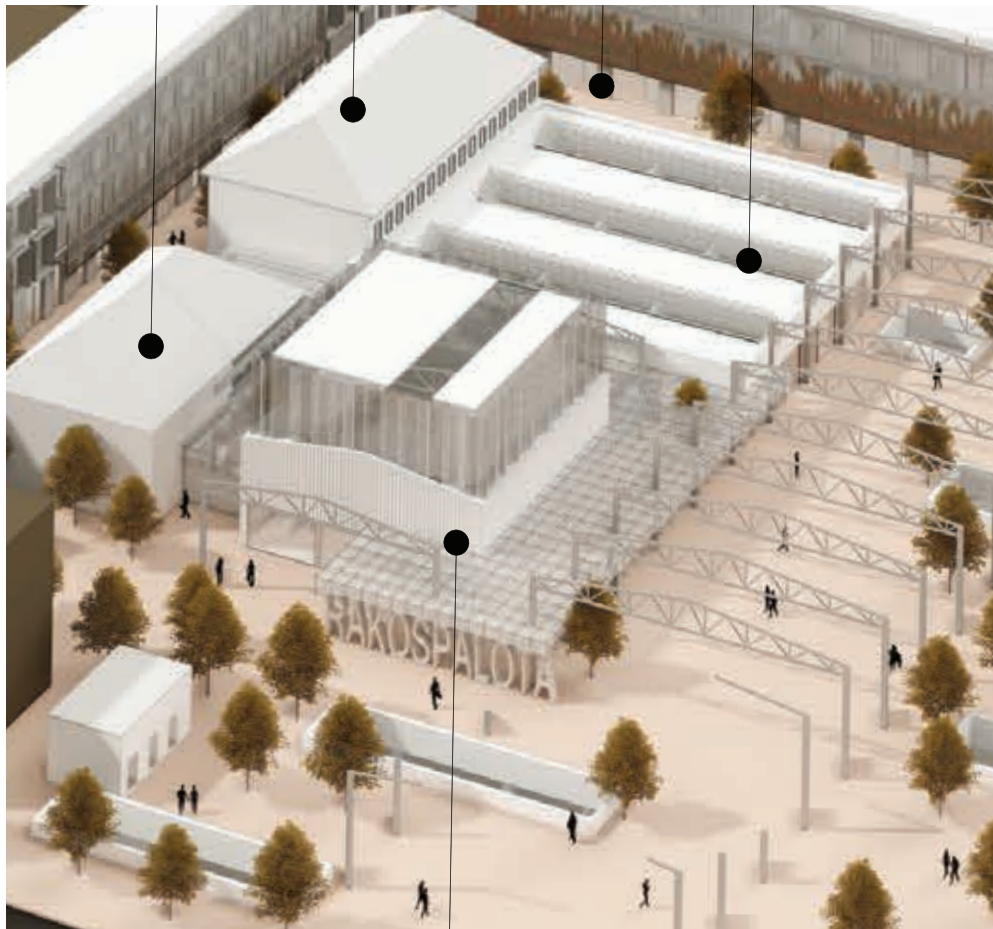
Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „adottság” / A meglévő csarnokszerkezetekben és a hozzájuk kapcsolódó épületrészekben új közösségi terek jöhetnek létre. Épületüzemeltetés szempontjából pedig a tájolás volt elsődleges tervezési szempont. Ezen túl pedig még energiahatékony gépészeti rendszerek alkalmazásával is csökkenthető lenne a fogyasztás – a terek szerint.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „megtartás” / A koncepció szerint a meglévő szerkezetek 90%-a megtartásra került, több helyen inkább hozzáépítés történt. A sport-tematika szerint szerveződtek az egységek, több szinten közösségi sport lehetőségek, tornatermek is létesültek. Az elbontott épület helyére skate-park került, a lapostetők pedig nem csak sztenderd zöldtetőkként, hanem kültéri sportpályáként is hasznosultak. A nyugati szárnyban lakóegységek, míg a centrumban egy két oldalról is megközelíthető sportkomplexum került, melyhez vendéglátó- és rendezvényhelyszín is kapcsolódik. A nagycsarnok lelátóhelyeinek méretezésénél szempont volt, hogy ezáltal az intézmény a versenysportok, valamint egyéb más események (pl. szalagavató) megrendezésére is alkalmassá váljon.

RECONNECT

Kertész Dávid | Kökény Máté | Sárközi Dávid
Konzulens: Csontos Györgyi

Koncepció alapja: „kapcsolódás” / A koncepció alapja a kapcsolódás, egyrészt a homlokzatok megnyitásával a két határoló utca között, másrészt a betervezett „agó-

ra-jellegű” épületegyüttessel, mely városközpontként kapcsolja össze az idelátogatókat is.

Meglévő/új teletkömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: „tengely” / A telepítés legfontosabb eleme a Fő út és a Bácska utca közötti tengely kialakítása, mely határozott gesztusokkal vezeti be a forgalmat az épületegyüttésbe, és fokozatosan bontja ki azt a látogatók előtt.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „tisztelet” / A koncepció kidolgozása során, a team által a

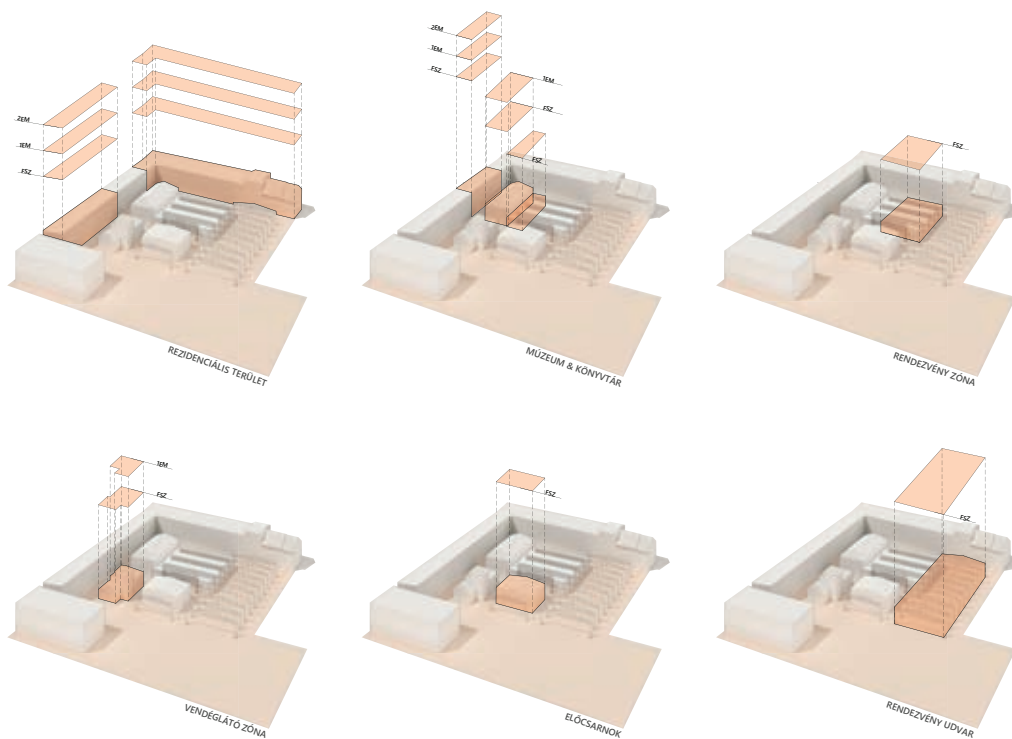
meglévő épületekről felállított „értékvizsgálat” alapján, mindössze két meglévő épület/épületrész került teljes elbontásra. A 2000-es évek elején épült könnyszerkezetes „nagycsarnok” esetében pedig csak a tartószerkezete maradt meg - mely egyúttal ebben az új formájában végigvezet a koncepcionális tengelyen.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: „origó” / A kulturális és közösségi funkciók egy közös előcsarnokon keresztül érhetőek el. Ez az előcsarnok egyúttal az épületegyüttes központi „origó-épülete” is, melynek belső kialakítása számos különleges közösségi eseménynek is otthont adhat.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: „fenntartható” / Az új szerkezetek kialakítása során törekedtünk a fenntartható építőanyagok és szerkezetek használatára. A tervezett, industriális stílusú designban felhasználunk többek között újrahasznosított acél szerkezeteket/bútorokat, agglomerát kőlap burkolatokat és a gipszkartont vályog építőlemezrel helyettesítettük.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „kreatív újrahasznosítás” / A tervek szerint a meglévő ipari épületek – mint például a daruzatlan ÁÉV előregyártott vb. csarnok – újra „életre kelnek” és izgalmas kiállításoknak vagy rendezvényeknek adhatnak otthont. Az üzemeltetés terén a team kiemelt figyelmet fordított az energiahatékony megoldásokra és az „okos” épületirányítási rendszerek használatára, ezzel is csökkentve az épületek környezetre gyakorolt káros hatását.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „nagyarányú újrahasznosítás” / Meglévő épületek: A teljes épületállomány kb. 70%-a került újrahasznosításra.

KARÁCSONY BENŐ PARK

DEÁK FERENC UTCA

1. VÁ.
EMELETKU

MEGL. ÉP.
(POLG. HIV.)

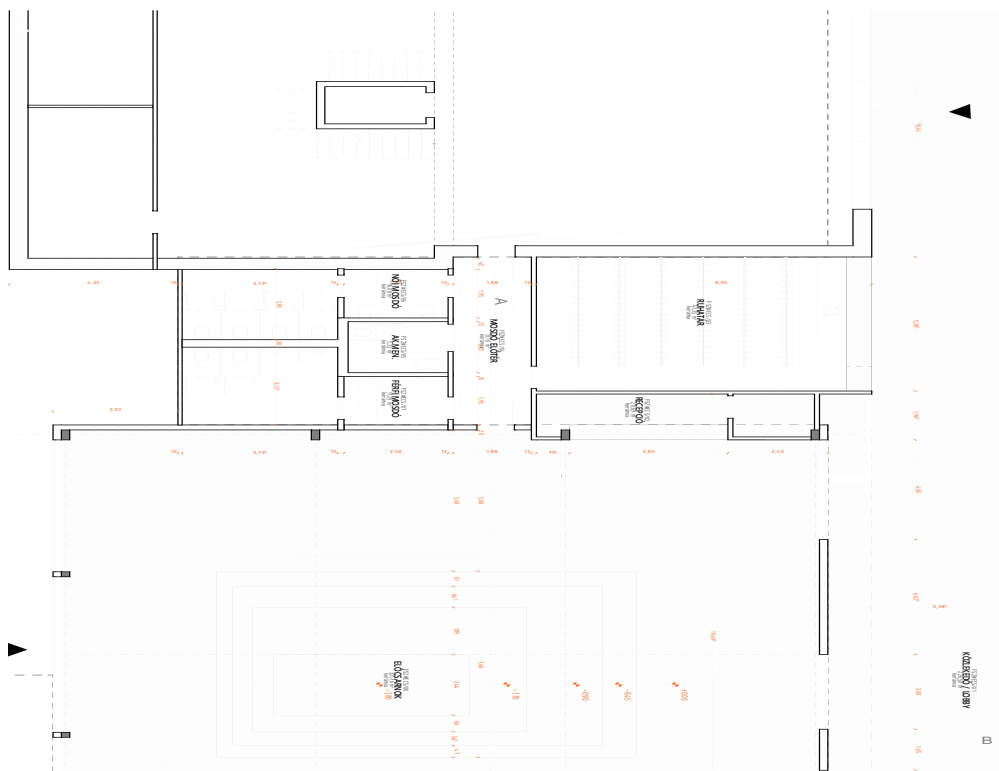
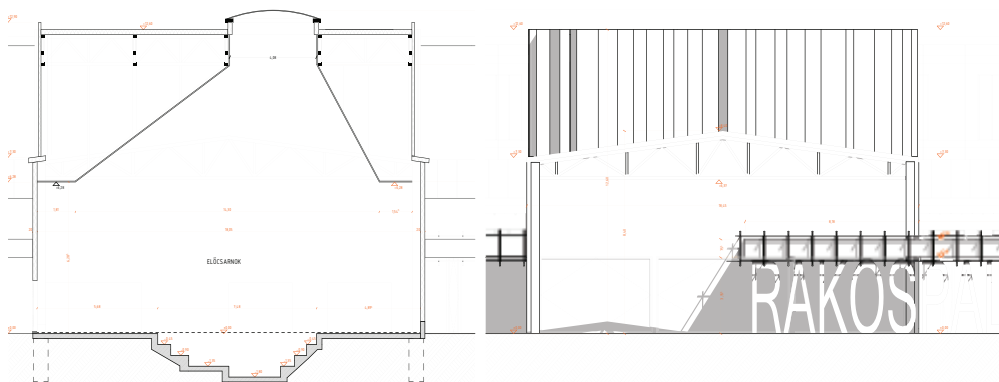
MEGL. ÉP.
(KÖRM. HIV.)

GÁZTÁRSÓ
BÉRKÖZ.
ELŐKÖZ.
KÖZÖN.
ALULKÖZ.

BÁCSCA UTCA

FŐ ÚT

WÁGNER MA

Új építmények: kb. 500 m² új könyvtár épület + kb. 4000 m² mélygarázs (1 szint) készül. Lakóegységek: 40-60 fő befogadására alkalmas bérleményi lakások létesülnek az északi épületben (elsősorban fiatalok számára), valamint 40 fő befogadására alkalmas nyugdíjas otthon (közössé-

gi terekkel, és kiszolgáló egységekkel) a tervek szerint. Zöldfelületek: 2000 m² parkosított terület valósulna meg a koncepció szerint, ezzel együtt a teljes épület-együttes hozzávetőlegesen 4500 m² kültéri rendezvényterülettel is rendelkezne.

Koncepció alapja: „központi agorater – közösségi kapcsolatok” / Koncepcióalkotás során fontos volt kiépíteni egy olyan központi teret, melyben a területre érkezők és a rövid ideig itt lakók kapcsolódására, találkozására is lehetőséget ad. Ezért létrejött egy nagyléptékű üvegezett agorater, mely a telket határoló utcák mindkét irányából megközelíthető.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: „átnyitás” / A terület a Bácska utca felől is kinyílt, a hangsúlyos megérke-

zés áthelyeződött az utcafronthoz. A gépjárműforgalom egy „szervizúttal” lett kiszolgálva, mely kapcsolódik az új fedett-nyitott parkolóhoz.

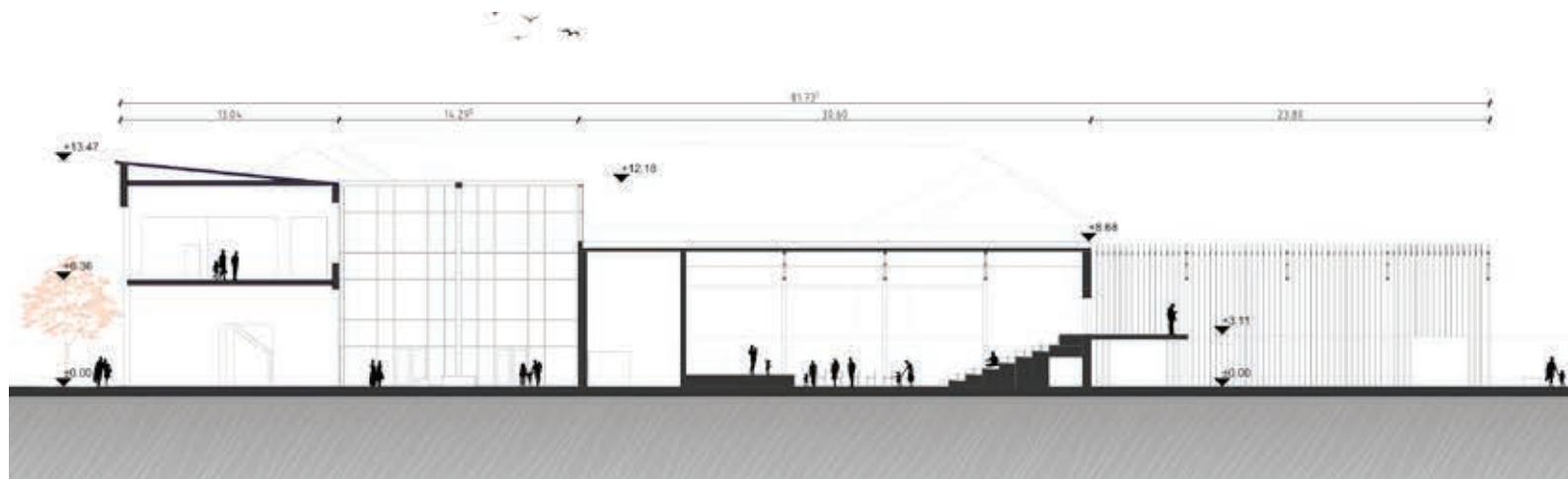
Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „egységesítés” / A meglévő tömegek részben átalakultak. Az utcafronti tömegek eltérő építészeti elemeket tartalmazó tömegstruktúrája egységesítésre, illetve az új funkciókhoz nem illeszkedő és építészeti értelemben nem értékes épületek elbontásra, vagy részben módosításra kerültek (pl. a telek dél-keleti

felén lévő tornyos épület és a kisebb gyártócsarnok).

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„megközelítéshez igazítva”* / A koncepcióban fontos volt a centralitás, a közösségi, a privát és félprivát terek harmóniájának, arányainak megteremtése. A funkciók elosztása a megközelítésekhez igazított lett: a rezidenális területek a korábbi L alakú épületszárnyba, a felsőbb szintekre kerültek, míg a közösségi jellegű terek (rendezvényter, házasságkötő terem, könyvtár és múzeum) publikusabb megközelítésű pontokról elérhető helyekre (ezek az egységek átmenő forgalom mentén működnek).

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: *„anyagbéli elhatárolás - színbeli logika”* / Az épületek anyaghasználatát a logikai kapcsolatok szerint alakultak, így elkülönítve a funkcióban eltérő épülettömegeket. Az alapvetően a szűrkeárnyaltos tömegeket a tervezett környezet egészíti ki – egymással harmóniát alkotva.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: *„önfenntartás”* / A koncepcióalkotás során ökológiai szempontok is előtérbe kerültek, így a tervezett üvegezett agorater nemcsak esztétikai szerepet tölt be, hanem szoláris nyereséget is ad a téli időszakban. Valamint az erősen átalakított esküvői tér

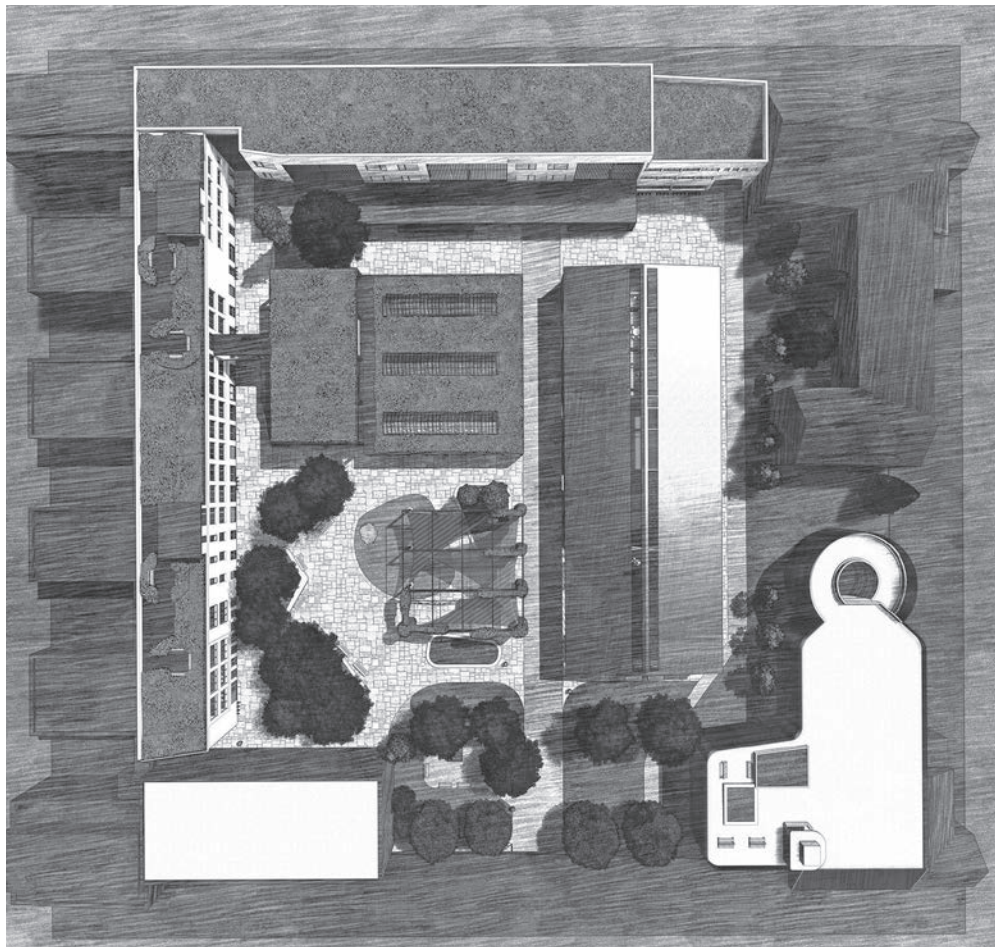
mobilis fedélszerkezete – szükség esetén – szellőzést is biztosít a nyitható ponyvaszerkezetével.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: *„horizontális és vertikális osztás”* / A tervezési kon-

cepció javaslata szerint a terület két épülete bontásra került, illetve a környezeti elemek markáns átalakításon mentek keresztül. Az új funkció megkövetelte a nyílászárók újragondolását a meglévő nyílásokhoz képest. A vezérszinten házasságkötő- és

rendezvényterem, bérelhető kereskedelmi egységek, könyvtár és múzeumtér, valamint az ehhez kapcsolódó kiszolgálóegységek létesültek, a felsőbb szintekre pedig lakások és a múzeum- és könyvtárter további egységei kerültek.

Koncepció alapja: *„innováció és fenntarthatóság”* / A projekt koncepciója az ipari terület fenntartható újrahasznosításán alapul, ahol a kreatív ipar és a közösségi funkciók szoros együttműködésben valósulnak meg. A cél, hogy a modern városi igényeket kielégítő, zöld és inspiráló központ jöjjön létre, amely támogatja a helyi gazdaságot és közösséget.

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„kompakt szervezethez”* / Az új közlekedési rendszer a telek belső és kül-

ső összeköttetéseit egyaránt optimalizálja, biztosítva a gyalogos, kerékpáros és gépjárműforgalom elkülönítését. A beépítés célja, hogy logikus, kompakt tömbök alakuljanak ki, amelyek funkcionálisan és vizuálisan is illeszkednek a városközpont szerkezetéhez.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„harmonia a városi kontextussal”* / Az új tömegalakítás a meglévő épületek ipari karakterét kortárs elemekkel egészíti ki, hogy harmonikus átmenet teremtsjön a régi és az új között. Az épületek magassága és mérete a környező vá-

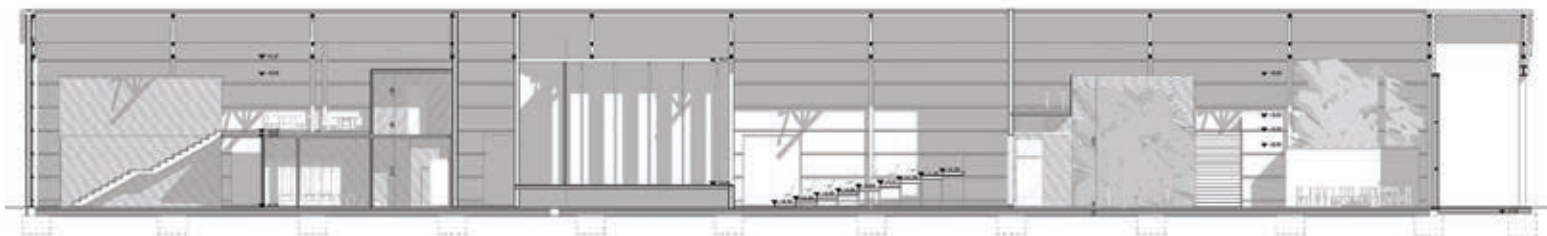

rosszövethez igazodik, miközben figyelembe veszi a funkcionális igényeket is.

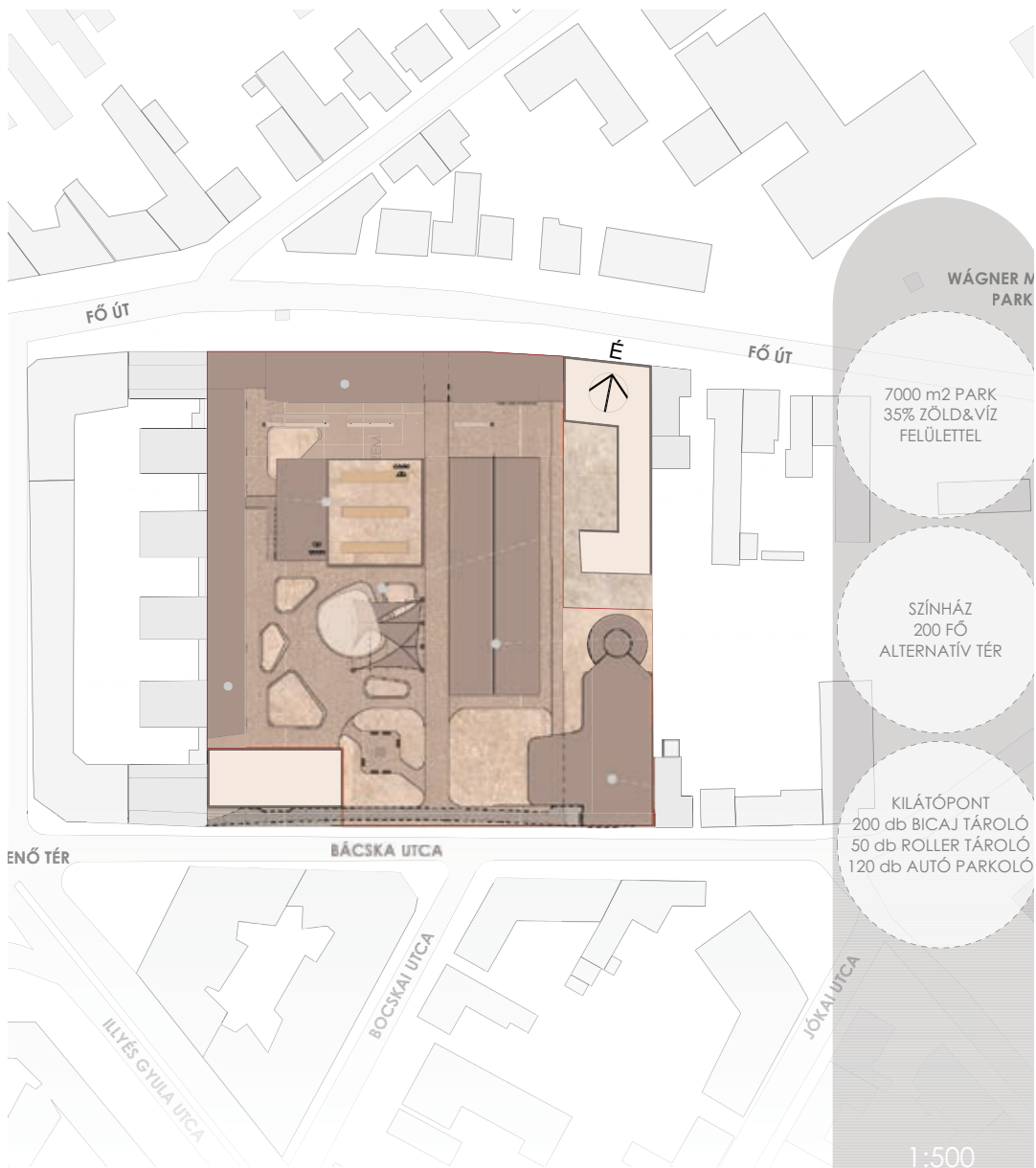
Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: „multifunkcionalitás” / A meglévő ipari épületek átalakításával olyan multifunkcionális terek jöttek létre, amelyek alkalmasak kreatív műhelyek, oktatási központok, valamint közösségi és kulturális események befogadására. Az új egységek az innováció és az együttműködés elősegítésére összpontosítanak.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: „ipari esztétika és környezettudatosság” / A tervben a meglévő épületszerkezetek megőrzésére és megerősítésére helyeződött a hangsúly, kiegészítve ezeket fenntartható, korszerű anyagokkal, mint például újrahasznosított fémek és természetes fa. Az anyagválasztás alapja az ipari múlt tisztelete volt, a kiegészítések ugyanakkor korszerű megjelenésűek és energiahatékonyak is.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „adaptív újrahasznosítás” / A meglévő ipari elemek, például darupályák, vagy épp’ a csarnokok, új funkciókat kaptak (például kiállítótér, rendezvényhelyszín). A kialakításukban az üzemeltetés során megnyilvánuló energiahatékonyaságra és az intelligens épületmenedzsment rendszerek alkalmazására helyezük került a hangsúlyt, minimalizálva a környezeti terhelést.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „*integrált közösségi terek*” / Meglévő épületek: 60-70%-os hasznosítás, főként kreatív közösségi és kulturális funkciókra. Új építmények: 3400m² újközösségi és kreatív központ, amely multifunkcionális tereket biztosít.

Lakóegységek: 40-60 fő befogadására alkalmas bérleményi lakások, elsősorban fiatal szakemberek számára. Zöldfelületek: 1656 m² parkosított terület, amely közösségi események és pihenési lehetőségek helyszínéül szolgál.

Koncepció alapja: *„illeszkedés és újrahasznosítás”* / Az átalakítási tervet a meglévő állapothoz képest nagymértékű illeszkedési szándék jellemzi, az épületek szerkezeteiben csak minimális hozzányúlás történt. A szükséges bontás során ki-

kerülő elemeket is újra felhasználták, ezzel csökkentve az építőanyag-hulladékot (az új parkolóház formájában újra felhasználásra került).

Meglévő/új telektömb közlekedési rendszere és beépítés alapstratégiája, szerkesztési elvei: *„átláthatóság”* / A telek közepén létrejött tengely révén a terület mindkét utcáról megközelíthetővé vált és azáltal nagyobb átláthatóságot is biztosított. Középre a piac funkció került. Az erre hasznosított épület az átláthatóság érdekében teljesen áttörtté vált, csak a tartószerkezetei maradtak meg.

Meglévő/új tömegalakítás alapstratégiája, szerkesztési elvei: „*revitalizáció*” / A koncepció szerint a lehető legtöbb épület megtartásra került - eredeti állapotában, a tartószerkezetével együtt. Csak az alsóbbrendű térelhatároló szerkezeteknél történt változás, ha az új funkció ezt megkívánta. Új épülettömeg az együttesben csak a parkolóház lett, mely a terület közepéről elbontott csarnok acélszerkezetének újra-felhasználásával készült.

Meglévő/új funkcionális egységek alapstratégiája, szerkesztési elvei: „*csoportosí-*

tás” / A szerkesztési elv a funkciók épületenként szétválasztott csoportosítása volt. Az épüleategységeken belül a helyiségcsoportok elhelyezése is eszerint alakult. A csoportosítás - a tervezési szándék szerint - az „agorába” látogatók és az épülethasználók könnyebb eligazodását kívánta segíteni.

Meglévő/új szerkezetek és anyaghasználat jellemzői, szerkesztési elvei: „*letisztultság, elkülönítés*” / A terület peremén lévő épületek fehér vakolatot és a téglaburkolatot kapták, ezáltal új egységes keretet alkotva a gyártelepen. A belső tömbökön a két

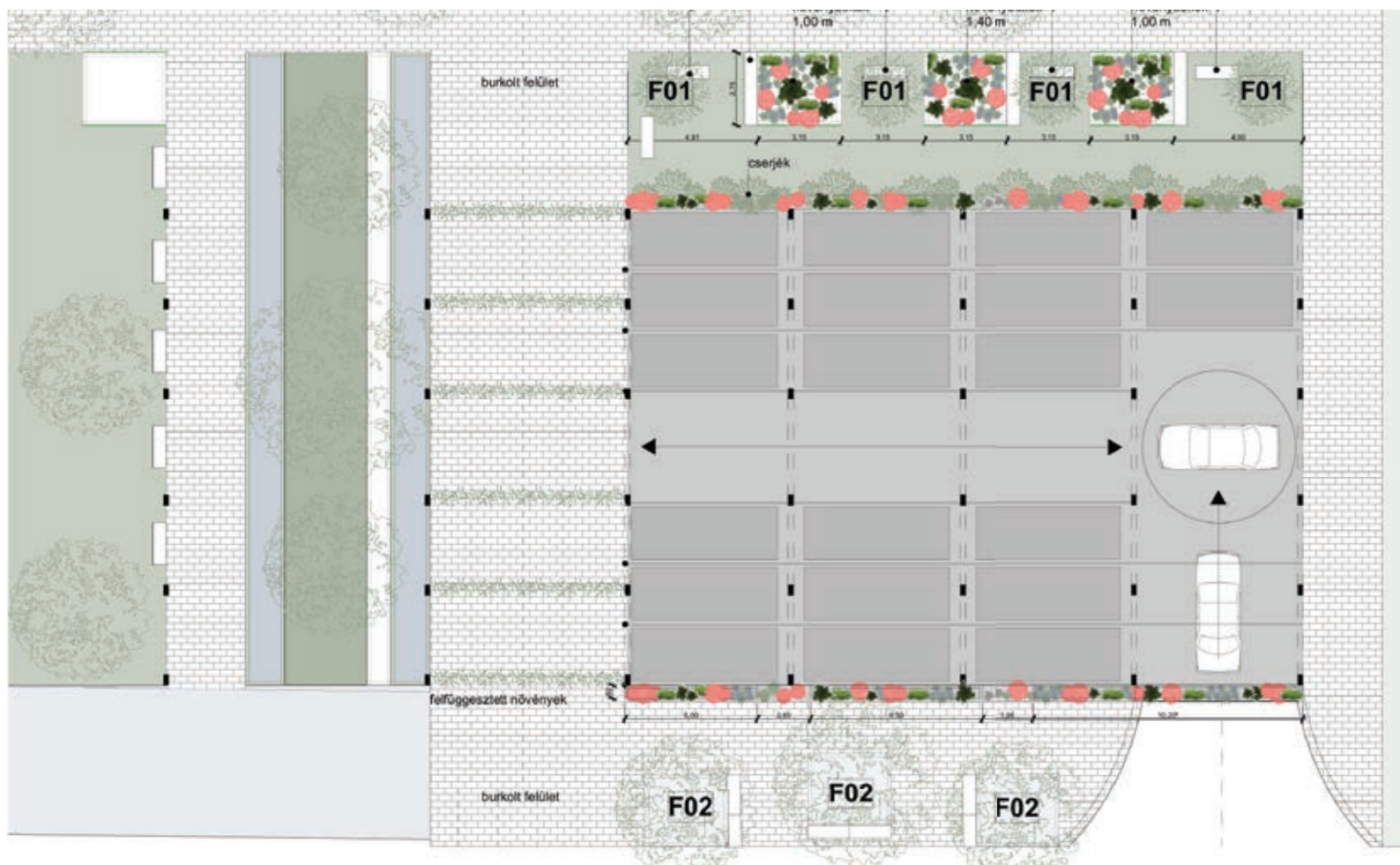

felületképzés mellett a faburkolat is megjelenik - ezzel vizuálisan leválasztva a keret tömbjeiről a belső magot.

Speciális ipari elemek, terek revitalizálásának jellemzői, az épületüzemeltetés elvei: „*ipari karakter*” / A terek – az új használatra való áttervezés során – az épületek eredeti ipari jellegét megtartva, de egyúttal az új funkciók befogadására is alkalmassá téve

alakultak ki. Az „*agora*” épületegyüttesének üzemeltetése a koncepció szerint az önkormányzat feladata lenne.

A revitalizáció beépítésének, lakó- és közösségi egységeinek paraméterei: „*téralkotás*” / A területen helyet kapott egy városi piac, tánc és koncertterem valamint étterem és házasságkötő terem is.

11_TANÁRI_ÉRTÉKELÉSEK

KONZULENS:

Prof. Dr. Csontos Györgyi DLA

Ybl-díjas építész,
egyetemi tanár

ÁTTÖRÉS (Györfy Orsolya, Kalácska Evelin,
Nádasi-Antal Zsuzsanna, Néger Martin)

Témaválasztás: **KREATÍV**

A team koncepciójában egyrészt a városépítészeti megoldások, másrészt pedig az ipari identításra épülő egységes design a legértékesebb.

A terület jelenlegi zárványát „áttörés”-ekkel kívánták fellazítani úgy, hogy a központban lévő sűrű beépítésben – bontások nélkül is – zárt és nyitott teresedések jöjjenek létre. Ez a szándék kiteljesedett abban is, hogy az épületrészek magasabb szintjein lévő funkciókat is összekötő emelt térszintet is kialakítottak, ahol különböző karakterű városi terek jöttek így létre – a pihenőparktól a vásárterekig.

A másik fontos koncepcionális elem a Bácska utca sétálóutcává való áttervezése volt. Ehhez nagy léptékű, de ezzel együtt működőképes megoldást javasol a terv: a Bocskai utca túloldaláról az utca alatt átvezetve egy egyszintes mélygarázsba gyűjtené össze a gépkocsiforgalmat, ahonnan a térszíni funkciók már elérhetővé válhatnának az autóval közlekedőknek. A Bocskai úti sétálóutca élővé tétele, valamint az utca térfal-rehabilitációja érdekében az utcavonalra tervezett új „terep-építmény” az utca felé nyit árkádjával, mögötte „kreatív-piacca”, kávézókkal, szolgáltatásokkal.

Az északi épületszárnyba – megfelelő hasznosításként – elsősorban lakófunkciók kerültek, az utca felé szervezett közlekedőkkel és délre tájolt, az új burkolat által képzett árnyékolt teraszokkal. Az oldalhatáron álló nyugati szárnyban helyezkednének el a tervek szerint a kreatív ipari program műhelyei, melyeknek kiállító- és oktatóterei a szomszédos középűső magban kaptak helyet, csakúgy, mint az itt alkotók munkáinak bemutatására szolgáló kiállító- és vásárterek. A keleti csarnoktér színház- és előadóterem funkciót kapott, a színpadát – izgalmas ötlettel – a bel- és kültér felé egyaránt használhatóvá téve. A színház és a fedett-nyitott köztérként is működő kiállítótér közös recepciót és vendéglátóegységet kapott.

A terület tömegforgalmának kezeléséhez egységes és izgalmas, „háromdimenziós” perforált fémburkolat került – jelölve egyrészt a kortárs beavatkozások, a hangsúlyok helyét, valamint mögötte a hiányzó funkciókat magába fogadva, erkélyeket, közlekedőket, vagy éppen reklámhordozó felületként a kültéri expo-teret is határol.

OPENING (Pletser Eszter, Pattantyús Ádám, Pádár Tamás)

Témaválasztás: **AGÓRA**

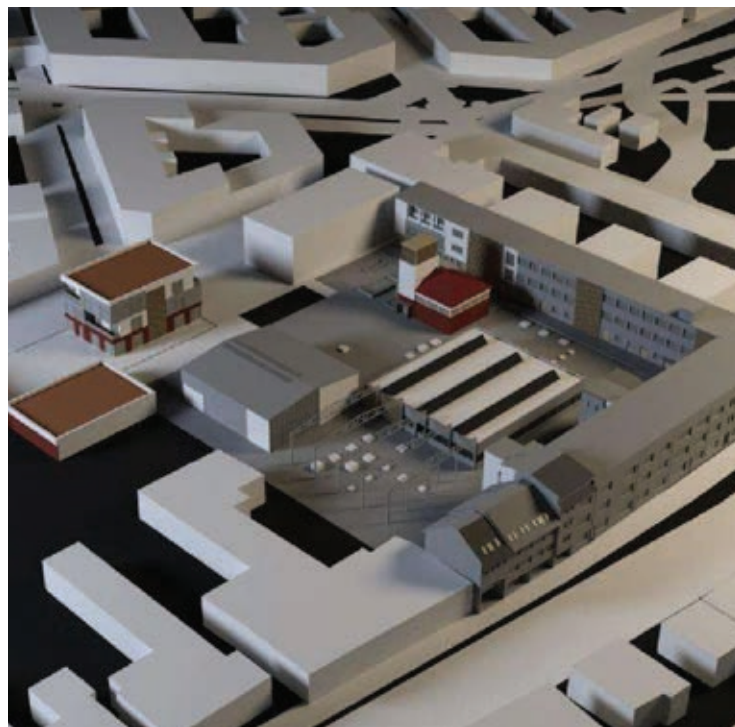
Az „Opening” csapat koncepciója egy nagyon áttekinthető, új struktúra létrehozásával operál, melyet viszonylag sok bontással ér el. A lebontásra javasolt épületek azonban nagyrészt nem képviselnek építészeti értéket, így ez az új szerkesztési mód – a veszteségek ellenére – többletet ad a területhez: a tömbperemek között szellős beépítéssel parkosított, sok zölddel rendelkező, közösségi használatú tér-struktúra jött létre (mindkét utca felől gyalogosan egyaránt, autóval pedig a DNY-i sarok felől megközelíthetően).

Az „agora”-program alapján kidolgozott tervben így az északi és déli oldalra – régi és új épületekbe – szállásfunkciók kerültek, földszintjeiken szolgáltatásokkal, a nyugati szárnyba a helytörténeti múzeum, könyvtár és egyéb adminisztratív funkciók kerültek (a jelenlegi Kormányablakhoz is kapcsolhatóan), míg a belső magban különféle célokra és eseményekre használható rendezvényterek kerültek (a déli oldal új beépítése alá tervezett mélygarázsban elhelyezve a területre érkezők gépkocsiforgalmát). A három, különböző karakterű és adottságú közösségi épület az ÉD-i tengelyre került központi térre megnyitva együtt és külön is működőképesek.

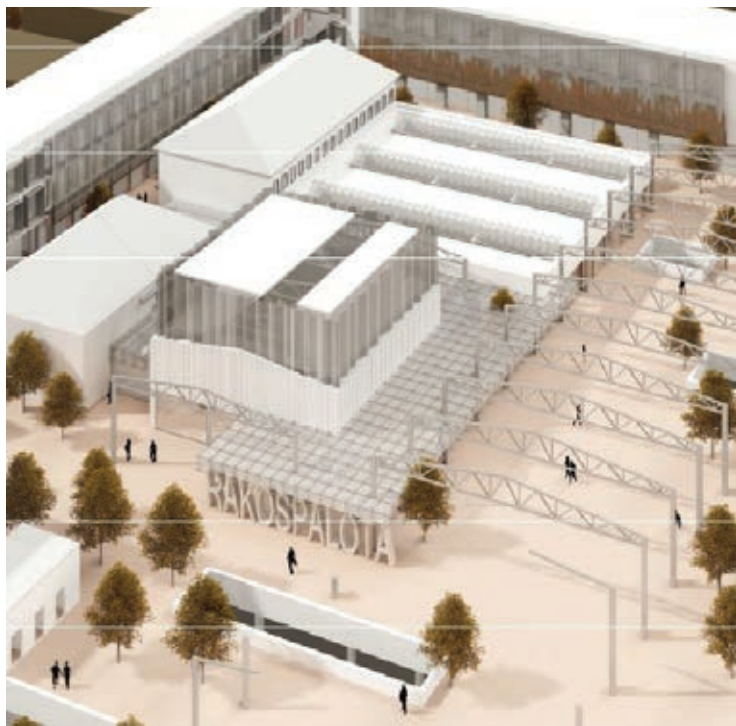
A külső design-koncepciót tekintve visszafogott és egységes megoldás született. A földszint magasságá-

ban az eredeti terméskő-, téгла- és betonfelületek váltakoznak, amire ráülnek a könnyedebb és homogén megjelenést biztosító (hőszigetelt) vakolt felületek. A homlokzati kompozíciót ugyanakkor gazdagítják a felsőbb szintekre is betervezett kibontások, beharapások, lodzsák, valamint a (néhol kissé didaktikus és kevésbé komponált) közlekedőmagok anyagváltással kirajzolt felületei. Az ipari karakter megőrzése a lábazati szinten kívül a belső terekben és a keleti oldalon lévő csarnok megtartott és pergolaként hasznosított tartószerkezet látványában érhető tetten.

A beépítési szisztéma összességében egy érdekes, a 60-as évek későmodern városi főtereivel rokonítható, funkcionálisan működőképes megoldás (amennyiben indokolt a középső rendezvényterek mennyisége), részleteiben azonban több helyütt (pl. lakószárny tájolása, Bácska utcai beépítés, stb) még finomítható lenne a terv.

RECONNECT (Kertész Dávid, Kökény Máté, Sárközi Dávid)

Témaválasztás: **AGÓRA**

A terv forgalomvizsgálatból kiinduló városépítészeti megoldása figyelemre méltó: egy elegáns, jó léptékű „főtér-sétányt” alakít ki a Fő út és a Bácska utca között, mely szervezi az összes térszínti mozgást. A sétány fontos eleme a gyárterület keleti oldalán lévő csarnok szerkezetének megtartása, mely pergola formájában őrzi az ipari identitást.

Az északi és nyugati szárnyak idős és fiatalok számára kialakított lakóegységeket tartalmaznak (alaprajzi rendszerét tekintve az előbbi szerkesztésében és tájolásában is sikeresebben), melyek alatt a földszinten a fő funkciókat kiszolgáló egységek, adminisztráció (a Kormányablakhoz is ezáltal kapcsolódva), valamint

Fő utca felé is nyitó vendéglátó és kereskedelmi célokra kialakított területek találhatók (ezzel a nyitással az útszakasz „életébe” is pozitív változást hozva).

A központi magban a sétány-pergolává átalakított épületen kívül minden épület hasznosításra kerül, a DK-i csarnokot központi előcsarnokká átalakítva és onnan feltárva a többi. Az így kialakult rendezvénytérből, múzeumból és könyvtárból álló, „konglomerátumként” egybeforrt épületegyüttes gazdaságosan működtethető, hiszen a kiegészítő funkciók egy helyen megépítve ellátják a többi is. Továbbá a rendezvényépület a tőle É-ra eső vendéglátó egységekkel és udvarral is együtt tud működni, a NY-i szárnyban lévő kiegészítő funkciók pedig szintén kapcsolódnak a fő funkciókhoz.

Az épületek K-i oldalán lévő (fő)/rendezvénytér pedig a süllyesztett térszínen lévő parkolókkal vertikálisan összenyitva egy többszintes, multifunkcionális, közösségi tér lehetőségét vetíti előre (pl. piactér, stb., amennyiben nem autóparkolásra használnák a jövőben).

A funkcionális kapcsolatok nagyon jól működő szövetét felvázoló terv markáns, látványos, kortárs hozzáépítéseket is javasol, melyek azonban – szerkesztettségére és külső megjelenésére nézve – az eredeti épületek logikájához, karakteréhez képest lehetne illeszkedőbb és jobban kihasznált. A lakószárnyak hossz-homlokzatai egységesen, áttört burkolattal határolt, növényfelfuttatásra alkalmas, így zöld falként is működő plusz „bőrt” kapott, melyek egyúttal a meglévő épület-tömbökben kialakított lakóegységek plusz nyitott fedett terasztereiként is funkcionálnak (melyek közül a Fő utcára nyíló É-i teraszok megkérdőjelezhetők).

A terv nagyon sok értékes ötletet, gondolatot hordoz (a területen belüli és azon kívüli kapcsolatok átgondolásával kapcsolatban kiemelten), a kortárs kiegészítések, szerkesztések logikája azonban helyenként lehetne jobban az eredeti épületekhez igazított.

RE-KREÁCIÓ (Kmetz Fanni, Masek Ferenc, Zelenka Zoltán István)

Témaválasztás: **SPORT**

A sport-tematikára tervezett revitalizáció koncepciójában az épületek minél nagyobb mérvű megtartására törekedett a team. Az egyetlen épületbontás felszabadított helyére is nyitott, félig fedett sporttereket terveztek, úgy, hogy az a korábbi tömegek szerves folytatása legyen. Figyelemreméltó megoldás még a koncepcióban a terület D-i része alá helyezett, a nagy lüktetőforgalom befogadására is alkalmas mélygarázsna a Bácska utca alatti bevezetése, ezáltal annak sétáló utcává tétele is.

Az É-i szárnyba kerültek a kisebb térigényű sportok, a földszintjén az utcával is kommunikáló üzletekkel, melyek között a belső részekre helyezett vendéglátóegységek és bejáratok – vizuálisan is – feltárhatóvá

váltak, az utcai forgalmat ezáltal „beszippantva” a területre. A NY-i szárny földszintjére kerültek a környék lakossága által is használható kisebb sport- és közösségi terek, a wellness-részleg, valamint szintén vendéglátás is, ami - takarékos megoldásként - leginkább az időszakos versenyek idején használt sportszálló kiszolgálóegysége is egyben. A központi magban meghagyott három nagy csarnok fogadja be a mobilfalakkal és függönyökkel leválasztható, mobilis és multifunkcionális tereket, mely rugalmas térhasználat a használhatóság és kihasználtság szempontjából nagyon fontos (és egyaránt alkalmas a környékbeli gyermekintézményekből, vagy a sportrendezvényekre érkezők befogadására is – akár egy időben). A terv fontos része még az emeleti térszintre telepített sportpark is, ami egyrészt kihasználja a lapostetők által adott helyeket is erre a célra, másrészt összeköti az emeleti funkciókat, harmadrészt humanizálja az emeleti szintekről az objektumegyüttesre való rálátást is.

Az épületegyüttes homlokzatképzésében karakteres ötletként jelenik meg a raszterenkénti homlokzati sík mozgatásával kialakult új design (ami a belső területek jobb megvilágításában is szerepet játszik), valamint az ipari múlttal kapcsolatot teremtő, egységesítést adó, és az árnyékolásban is fontos funkciót betöltő új fém-burkolatok használata is.

A terv – a helyenként kissé nehezen értelmezhető grafikai feldolgozás és a kiérleltetlen homlokzati részletekkel együtt is - sok értéket és jó megoldásokat tartalmaz, melyekből kiemelendő a takarékos térhasználati szemlélet.

KONZULENS:

Dr. Benárd Aurél DLA építész,
tanszékvezető,
egyetemi docens

KÖZÉP. (Grátzer Szabolcs, Szótsné Nagy Enikő,
Grátzer-Páhoki Renáta, Molnár Márta)

Témaválasztás: **AGÓRA**

A feladat megoldásához, mint minden építészeti feladat esetében, jó arányérzék kell, és ezt nem csak formai értelemben kell venni. Ez a terv nagyon jól megtalálta az egyes problémákra adott válaszok egyensúlyát. A beépítést sikeresen dél felé fordította a kisebbik acélcsarnok elbontásával kialakult központi, városiasá tett teresedéssel, mely elnyúlik a Bácska utcáig. Azonban itt a mélygarázs felett kertet is kialakít, amely rákospalotai hagyományokhoz is fűzi a tervet. A mélygarázs a Bocskai utcában kialakított rámpáról közelíthető meg. Ez ugyan

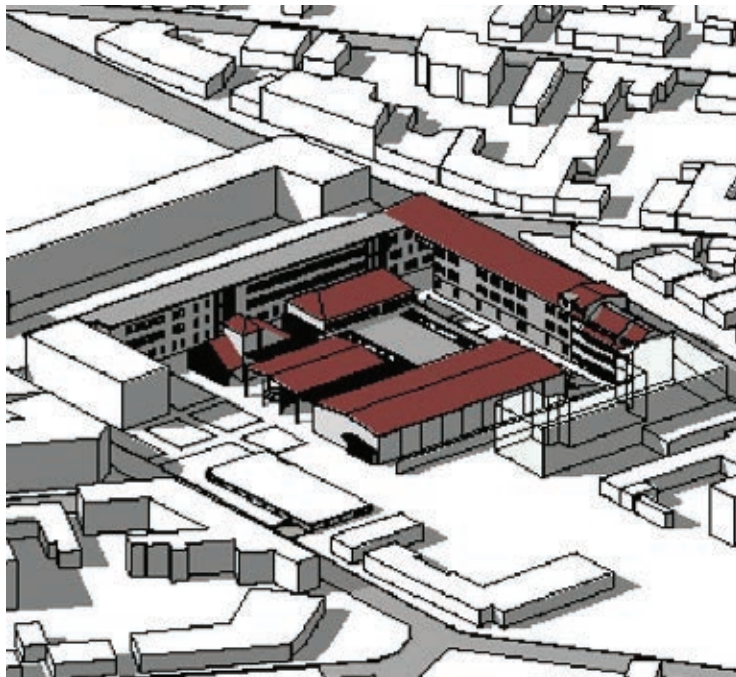
a Bocskai utcát kissé nehézkessé teszi, de talán a Bácska utca forgalomcsillapított helyzete és az új köztér, közpark kárpótol ezért.

A kialakított városi tér burkolatában a hely történetére utaló plasztika ad hangsúlyt. Ezt a teret körbeölelik a fő funkciók. A megmaradó csarnokokból többféle módon használható, flexibilis tereket alkottak, melyek működését doboz-szerű belső, funkcionális magok segítik. Alapesetben a délre néző csarnok a rendezvényközpont előcsarnoki funkcióit tudja befogadni, a keleti acélcsarnok pedig a többcélúan használható rendezvénytér. Azonban a kialakítás miatt egyszerre több eseményt is ki tud szolgálni. A flexibilitást növeli, hogy csarnoktér egy felülete teljesen kinyitható a központi térre.

Szintén a központi térre kapcsolódik az étterem funkció, kerthelyiséggel. Ezt a funkciót befogadó épületet kortárs építészeti eszközök teszik városias térfallá és hozzák intim helyzetbe a kerthelyiséget, de lehetőséget adnak a vendéglátás térre való kitelepülésének is. Nagyon szép gesztus a tervben, hogy a központi teret körbeölelő épületek egy következő, immár csendesebb zónát határoznak meg a következő térrétegben. Erre a keskenyebb, utcászerű térrészre nyílnak a privát, fél-privát funkciók a közösségi műhelyek, a szálló és lakóegységek. A szálló és lakóegységek kertfelületét az emeletekhez kapcsolódó zöldtetők és teraszok egészítik ki.

A terv egyik különlegessége a Fő úti épület metamorfózisa, mely sokrétű gondolatokat ébreszt. Az egykori ipari épület vakolatának eltávolítása, téglafalának megmutatása, homlokzat a folyosók terével való fellazítása átértelmezi a korábbi semleges, irodaház homlokzatot. A homlokzat egyszerre beszél a ház történetéről, a megváltozott funkcióról, a kortárs sémáktól való elszakadásról.

PILLÉR (Mészáros Rebeka, Vörös Luca, Tito Dina)

Témaválasztás: **SPORT**

A terv olyan, mintha tinédzserek céljaira készült volna, több, mint iskolás testedzőhely, de kevesebb, mint profi sportolóknak szánt létesítmény. És ez benne a megkapó.

A terv eszmei középpontjában, a kisebb acélszerkezetű csarnok áll, azonban oldalfalaitól megfosztva egy hatalmas gördeszkapálya-szín, amely funkció élettel telít meg köztereket, de nem mindig egyezik a környék lakóinak szándékával. Azonban itt nem zavarja az állandó lakások életét. Ide kapcsolódik a szintén light extrém sportokhoz tartozó, a festőműhelyből kialakított falmászó-terem, és kissé távolabb a kávézó is. És ebből a csarnokból közelíthető meg a főépület előcsarnoka is. A főépület viszonylag kis alapterületen többféle testedzésnek ad helyet. Az acélszerkezetű csarnoktérben érdekes felvetés, hogy a kézilabdapálya kellő minimális belmagassága

érdekében a meglévő csarnok padlószintje le van süllyesztve. Ez nem csak funkcionális szempontból előnyös, de rendkívül érdekes téri helyzetet is eredményez, a játéktérre jobban rá lehet látni az érkezés pontjáról, és a lelátók is természetes módon helyezhetők el a térben. Erre a téri helyzetre reagál az előkert, ahol a játéktér, azaz a játszótér szintje kiemelkedik a környező terepből, mintegy ünnepélyes, védett helyzetbe emeli a játszóteret, alatta pedig – félig a földbe süllyesztve parkolóhelyek kaptak helyet.

A gyermekek és kamaszok biztonságosan tudnak mozogni a területen, a lakóterületek felől való megközelítést, vonzást egy finom mozdulat, a Fő út felőli megközelítést biztosító szélesebbre nyitott átjáró, kapualj segíti. Ez az épületszárny, amely a Járműgyárnak arcot adó zárt épületláncolat, a terven alárendeltebb helyzetbe kerül, és természetes módon ad helyet a lakófunkcióknak. Csendesebb diszpozícióját segíti a közte és a csarnok-épületek közötti parkosított, kertesített felület is. A fő-épület előcsarnoka innen is megközelíthető, ez a gyerekek bejárata biciklitárolóval.

A szálloda jellegű lakófunkciók a nyugati telekhatáron álló, hosszan elnyúló épületben kapnak helyet, földszintjén vendéglátó és előcsarnoki funkciókkal. A terv kamaszosságát a környezetrendezés kerékpárlánc-szerű motívumból kialakított rendszere is aláhúzza.

RE-ZONE (Frendl Norbert, Harsányi László, Lachner Norbert, Szuhanyik Marcell)

Témaválasztás: **AGÓRA**

Professzionális eszközökkel rendezték a terület jövőjét, futurisztikus parkolóház, görög templommá és színházzá váló üzemcsarnok, rendezvényekre fókuszáló belső mag, mindezek központja egy védett köztér. A köztér érdekében

RE-ZONE

A telek északi felületén érdekes téri kialakítással találkozunk. Az ide tervezett funkció a biopiac. Ez a funkció szinte családias, intim a többi épülethez képest. A piac szinte épületesstől függetlenül foglalja el a földszintet, összemosva a térhatárokat a kinti és belső terek között.

A kissé kényelmesre méretezett külső és belső terek a Járműgyár vonalából kiszorították a parkolófunkciókat. De mivel a terv tökéletességre törekvése itt is megmutatkozik, ezért a szomszédos, lakófunkcióra szánt telken helyeztek el egy parkolóházat, melynek Bácska utcai homlokzata magastető épület kontúrját veszi fel, ezzel utalva a hely történetére, és ehhez az absztrakt épülethez kapcsolódik a telekhatáron egy kolonnád, a mely elhúzódik a kormányhivatal épülete előtt is, és ami a terület bejáratát – mintha park lenne szimbolikusan jelzi.

TÉRALKOTÓK (Glaser Péter, Kállai Adrienn, Nagygyőr Csilla)

elbontásra kerülne a kisebb acélszerkezetű csarnok és a festőműhely épülete. Ily módon a tömbbelsőben összefüggő nagy teresedés jöhet létre. A nagyobb teresedés nagyobb felületen érintkezhet a környező épületek közösségi funkcióival. Ezt a tervezők ki is használják, és erre a térre fűzik rá a kreatív ház kiállítótermének bejáratát, az éttermet és a színházat.

A funkciók kialakítása bizonyos teljességre, professzionalizmusra engednek következtetni az étterem, a színház és a parkoló esetében. Az étterem bajor sörcsarnokokat idéző fedett/nyitott tere sokféle használatot, rendezvényt képes befogadni. A színház kevésbé flexibilis, de sokat tudó épületéhez a meglévő csarnokot majdnem két traktussal meg kellett toldani. Ez a toldás kissé ellentmondásos tett, de az eredmény igazolja, így erősebb a görög prosztiszos-idézet jelleg. Emiatt a tér hordoz magában valamiféle ünnepélyességet is, ráadásul a színház megközelítésében van valami a Parthenonhoz hasonló „nem-tengelyesség”.

Témaválasztás: **AGÓRA**

A legfinomabb beavatkozások terve. A hosszú, építészetileg nehezen kezelhető műhelyházat kisebb visszabontások segítségével tagolták.

A terv legfontosabb mozdulata, hogy a középen álló, kisebb, acélszerkezetű csarnoképületet elbontja, de a terület szélén, a Bácska utca térfalaként a vázat visszaépíti, amely majd egy automata parkológépnek tud helyet adni. Ez már az újrahhasznosítás gondolatának is érdekes megfontolása. Kétségtelenül, egy felszín feletti acélstruktúra könnyebben újrahhasznosítható, mint egy terepszint alatti vasbeton szerkezet. A társadalom autózáshoz való viszonyának változása miatt ez a kérdés élesben is felmerülhet.

A fenti újrahhasznosítás gondolat mellett a terv egyébként is nagyon finoman bánik a meglévő épületállománnyal. A központi helyzetbe kerülő vasbeton csarnok terét fedett-nyitott csarnokká alakítja, amely piacterré válik, egyébként fedett városi térként rendezvények befogadására is alkalmas lehet, felülvilágító rendszerének így is hasznát lehet venni.

A keleti könnyűszerkezetes csarnok flexibilis tereket fogad be táncórák, koncertek, egyéb közösségi rendezvényeknek adhat helyet. A rendezvényház funkcióját jó időben kiegészítheti a piac csarnoka is.

A piac másik, nyugati oldalán lévő épület az étteremnek és konyhaüzemnek ad helyet, emeletén teraszkapcsolatos különtermekkel. Az étteremtől délre, a festőműhely összetett tömegű épületébe kifejezetten egy funkcióra fókuszálva házasságkötő termet alakítanának ki. Az épület helyzete, tagoltsága alkalmassá teszi intim, mégis ünnepélyes tér kialakítását.

A legérdekesebb gondolata a tervnek, hogy a nyugati, telekhatáron hosszan elnyúló műhelyházba csendes, kulturális funkciókat telepít, könyvtárat, helytörténeti gyűjteményt és időszakos kiállítóteret, oly módon,

hogy a kezelhetetlenül hosszú épületet rövid szakaszon bontásokkal értelmezi, és ad bejáratokat előtereket a funkcióknak. A bebontásokat még finomabban lehetett volna megoldani, hogy a vasbeton vázat érintetlenül hagyva csak a kitöltő fal és födémfelületeket távolítsák el. Ám a terven lévő megoldás szebben strukturálja a telek belső szerkezetét, és a szűk helyeken természetes módon teszi levegősebbé.

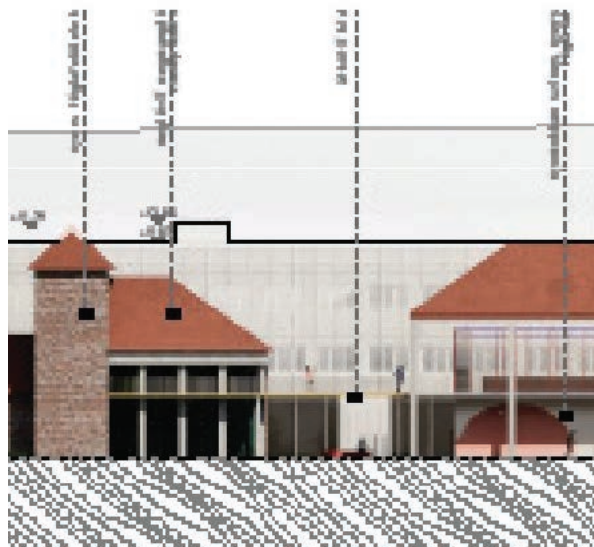

KONZULENS:

Prof. Dr. Ferencz Marcel DLA

Ybl-díjas építész,
egyetemi tanár

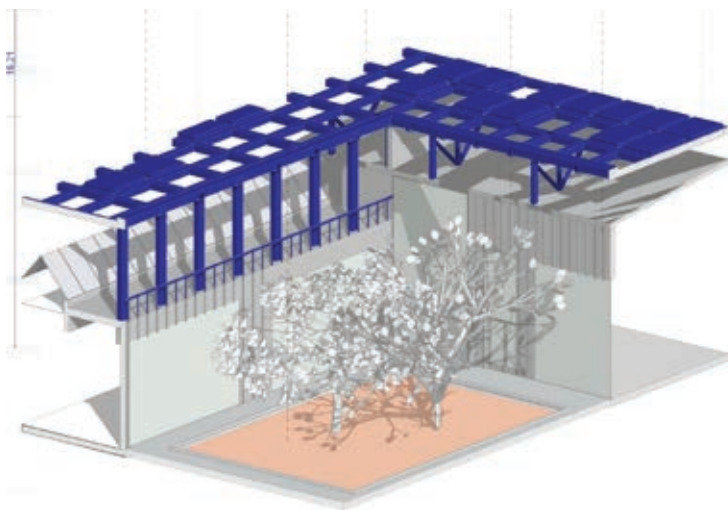
BLOCKFITT (Gál Krisztián Márió,
Szvorényi Viktória, Kolman Martin)

Témaválasztás: **SPORT**

A csapat megoldása az egyik leghatározottabb állítás. A feszes urbánus és revitalizált keretes beépítés képviseli a városépítészeti erőt. A belső udvar, a tartalom lágy része pedig hordozza a közösségi tartalmat tele élettel, vidámsággal. Arányos egyensúlyt képvisel a terv TÉR és TÖMEG kompozíciójának városi beágyazódásában. A kifejező gesztus eredeti és lényegre törő.

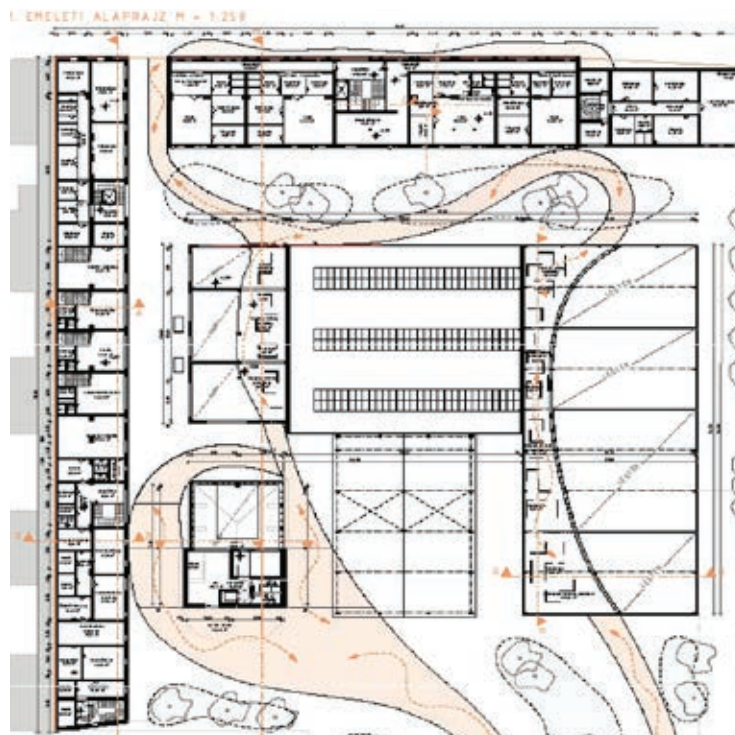
FORMABONTÓK (Csorba Tamás, Bácsi Dorottya, Füzi Noémi, Szenner Hanna)

Témaválasztás: **KREATÍV**

A terv a csapattagok képviseletében egy átfogó dizájn keretezésében és egy tiszta steril formálással megalkotott esztétikus és elegáns munka. Nagyvonalú terv. Hasznosítja az alternatív energiaforrásokat, erényt, architektúrát formál ezen elemekből. Nem csak közvetlen, hanem tágabb értelemben is egy fenntartható és jól élhető átgondolt közösségi tereket egymásba fűző koncepciót alkotva. A szobrászati igényességű hallgatói munka példaértékű.

PALOTA SEGWAY (Udvari Renáta, Ördög Andor, Dani Benjámin, Berta Ágnes)

Témaválasztás: **KREATÍV**

Az alkotók „szerettek volna egy olyan új sétáló-andalgó szintet létrehozni, ami nem csak attraktív, hanem külső látogatók számára érdekességekkel teli, de az ott dolgozó művészek számára is hasznos lehessen”. Ennél sokkal több sikerült. Az andalgó struktúra egy nagyon izgalmas felvetéssé fejlődött a konzultációk során, és a funkcionális közvetlen építészeti kapcsolatteremtésen túl a városi kapcsolatok meghatározásába is integrálódott. Megoldásuk könnyed, nem igényel nagy bontásokat átalakításokat, szellemesen egészíti ki játékosan az adottságokat. A gondolat megszínesíti a telep arculatát és a város lakók életét.

RESTART (Gerhát Bence, Kovács Bence Varga Dávid)

Témaválasztás: **AGÓRA**

Az Agora témában az alkotók elképzelése szerint a régi keretező épületekben lakásokat, könyvtárat, múzeumot telepítettek, míg az utcafronti területekre co-working irodákat és vendéglátást, a középső területekre pedig közösségi és rendezvény, valamint parkoló funkciókat terveztek. Előadásmódjuk jó arányú, letisztult, nem fecsegő. Részletmegoldásaik következetesek. A terv értéke, hogy megtartja az eredeti beépítés jellegét, mégis képes új élettel megtölteni és költséghatékonyan középtávra biztosítani az elvárt funkciókat.

TÉRHASZNÁLAT

DÉLELŐTTI IDŐSZAK

MUNKA UTÁNI IDŐSZAK AZ ITT LAKÓK

ÉTTERMI RENDEZVÉNY

KÖZÖSSÉGI ESEMÉNY

■ 12_KÖRNYEZETTERVEZÉS

KONZULENS:

Molnár G. Levente

tájépítész, történelmi kertek és tájak szakértője

A 12 team a Revitalizációs tervek készítése során – azzal párhuzamosan – tájépítészeti, szabad tér építészeti terveket is készített. Ez elmélyítette az ipari környezettel kapcsolatos gondolkodásukat. Jelentős változást lehetett elérni a zöld környezet kialakításával a kemény, célorientált ipari környezet humanizálása érdekében.

A tájépítészeti tervekben jól megkülönböztethetők a háromféle téma – az AGÓRA, a KREATÍV és a SPORT – sajátos szemlélete. Ezeknek a szabad tér igénye, konkrét szükségletei tükröződnek a tervekben. Az AGORA tematikájú tájépítészeti tervekben a kisebb-nagyobb közösségek térigényét, mozgásformáit vették alapul. A KREATÍV tematikájú tervekben – a név által is inspirálva – rendkívül egyéni, kreatív megoldásokra törekedtek. A SPORT/REKREÁCIÓ tematikájú tervekben a különböző sportágak terület- és térigényeihez kellett alkalmazkodni.

A tájépítészeti tervezés során vizsgálatokat készítettek a megközelítési viszonyok, a három témakörben érvényesülő mozgásformák, a különböző igényű és méretű közösségek szabad térrel kapcsolatos elvárásairól. Az egyes teamek az alapelvek megfogalmazása után átfogó helyszínrajzokat készítettek, ahol a térbeli összefüggéseket is érzékeltetni tudták. Ezután az egyes teamek minden tagja egy-egy kiválasztott részterületre készített tájépítészeti, kertészeti terveket.

Rendkívül változatos megközelítések születtek:

- tájépítészeti, szabad tér építészeti szempontból azok a tervek tartalmazták a legtöbb zöldítési lehetőséget, amelyek viszonylag több bontást terveztek;
- ott is megkeresték a koncentrált lehetőségeket kertészeti jellegű beavatkozásokra, ahol csak kis méretű szabad terek álltak rendelkezésre;
- a tájépítészeti tervek vonatkozásában sokféle eszközzel éltek a hallgatók:
 - nagyobb, összefüggő zöldfelületek kialakítása;
 - szegélyek zöldítése különböző eszközökkel;
 - zöldhomlokzatok létesítése;
 - tetőkertek, zöldtetők kialakítása.
- a funkcionális igényekhez alkalmazkodva logikusan és a területen tervezett mozgásformáknak megfelelően alakították ki a burkolt felületek nagyságát, az alkalmazott anyagokat;
- tájépítészeti eszközökkel határozták, erősítették meg a közönség mozgását, a haladást és a közösségi alkalmak helyigényét, de az intimebb jelenlét tereit is.

A részlettervekben rendkívül érdekes és izgalmas megoldások születtek, közöttük saját tervezésű elemek és részletek is.

Összességében megállapítható, hogy a Tájtervezési feladatok megoldása az alapfeladat tervezésére is pozitív hatással volt.

RESTART

ÁTRIUM ÉS KÖRNYEZET

készítette: Szenner Hanna _ VMFV0Q

Az épületegyüttes belső terében egy átriumszerű belső kert alakítottunk ki, amely nemcsak a közlekedési tengely központi eleme, hanem a funkcionális kapcsolatok kiindulópontja is. A belső magot egy fokozatosan csökkenő magasságú növényzet tölti ki: a központi kisebb fák csoportosulnak, amelyeket bokrok, majd alacsonyabb növények és fűves területek követnek. A kert legkülső szegélye pedig burkolt felületként zárja le.

dekor világítás

lépcsőzetes létszervezés

"növényfa" részletes falon

FORMABONTÓK

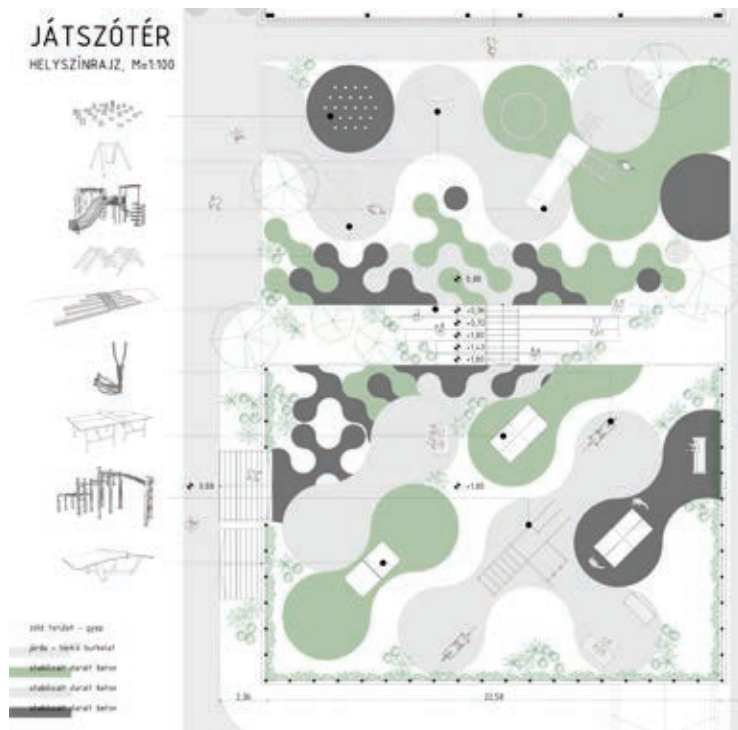

KÖZÉP.

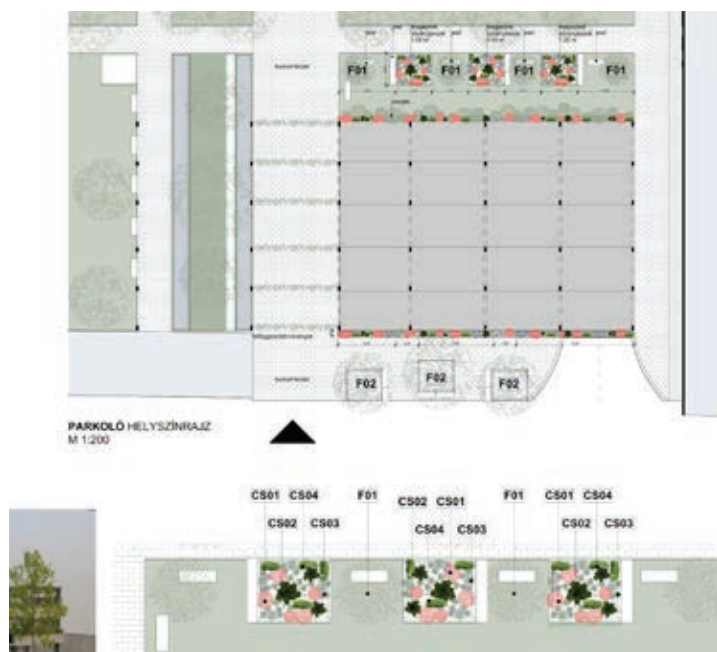
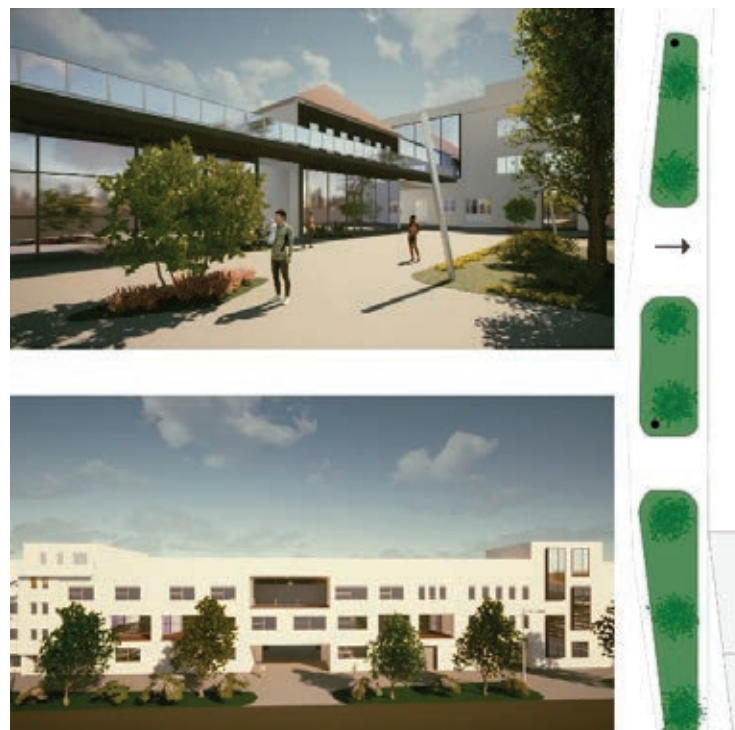

ÁTTÖRÉS

PILLÉR

TÉRALKOTÓK

■ 13_FORMATERVEZÉS

KONZULENS:

Zölley Ági

belsőépítész, kurzusvezető

TERVEZÉSI PROGRAM

A Formatervezés kurzus keretében a hallgatók betekintést nyertek a design és tárgytervezés alapkérdéseibe, a designtörténet legjelentősebb tervezőinek munkásságába.

A kurzus során 2 feladatot kaptak a hallgatók. Az egyik közvetlenül kapcsolódott a „Re” Komplex tervezési feladathoz, a másik az újrahasznosítás/zero waste jegyében, a fenntarthatóság gondolata mentén fogalmazódott meg. Mindkettő feladat csoportmunkában valósult meg.

Az első feladat: világítás koncepcióterv

Előzetes gyűjtőmunka után a csoportok válasszanak egy ikonikus, design világítási eszközt, melyet hangulatában, formavilágában kapcsolni tudnak a választott Komplex tervezési témájukhoz. Ezt a lámpát írják át, készítsenek egyfajta parafrázist a „re” koncepció jegyében. A tervezés során figyeljenek arra, hogy az így létrejött tárgy, illeszkedjen a Komplex tervezési feladathoz, az adott épületegyüttes egyik választott teréhez. (pl. büfé, lobb, ...) A megoldásoknál fontos az ötletesség/humor jelenléte a tárgyokban.

Ennél a feladatnál nagyon sokszínű megoldásokat hoztak a hallgatók, nemcsak a különböző Komplex tervezési funkciókból adódóan, hanem itt a csoportok igazán izgalmas válaszokat adtak a feladatra. Mind a választott ikonikus világítótestek, mind a parafrázis tervek igen változatosak, ötletesek voltak.

FORMABONTÓK

Bácsi Dorottya, Csorba Tamás,

Füzi Noémi, Szenner Hanna

Választott lámpa:

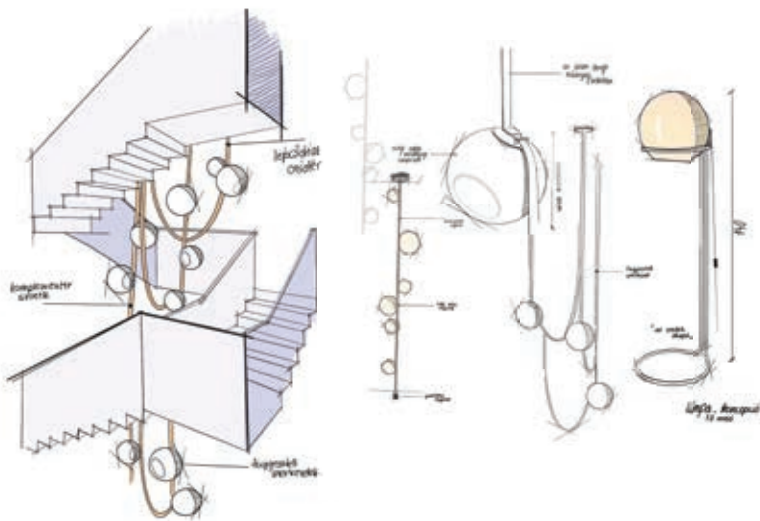
Házi Tibor – Gömblámpa sorozat, állólámpa, 1973

A csoport számára az egyik fontos szempont az volt, hogy magyar tervezőtől válasszanak lámpát és arra készítsenek parafrázist. Az általuk tervezett világítótestet a Komplex feladatban a „Kilátó” terébe helyezték.

A koncepciójuk része volt, hogy a belső tér olyan designt kapjon, mely szinte vetekszik a külső környezet látványával. Ezáltal a kilátó funkció kapott egy „csavart”.

Házi Tibor – Gömblámpa sorozat, állólámpa, 1973

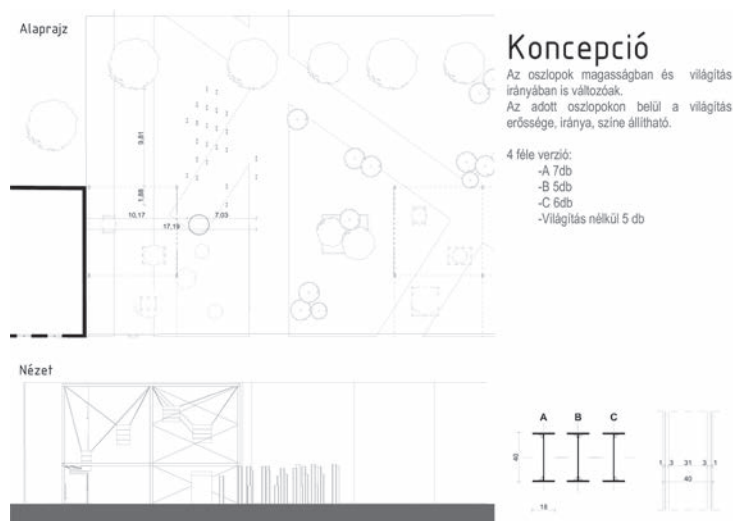
FORMABONTÓK csoport

KÖZÉP.

**Grátzer-Páhoki Renáta, Grátzer Szabolcs,
Molnár Márta, Szótsné Nagy Enikő**

Lámpa: Philippe Starck – Goodnight (Kartell), 2021

A tervezés során a fő szempontok a következők voltak: az anyaghasználatnál az újrahasznosítás, az inspirációul szolgált Starck Goodnight lámpánál pedig a léptékváltás és a funkcióváltás volt a kiindulás. Kültéri installációban gondolkodtak, így bejárható, interaktív lett a tervezett objekt.

KÖZÉP csoport

RE-KREÁCIÓ

Kmetz Fanni, Masek Ferenc, Zelenka Zoltán

Lámpa: Tom Dixon – Spring Pendant, 2018

A hallgatók a Komplex feladatnál a Sportközpont funkciót választották. A választott lámpájuk is dinamikus megjelenésű. Az alapkoncepció a kosárlabdán lévő vonalak rajzolatának kibontása, kiterítése volt. Az így létrejött spirális forma adja a sportközpont éttermének központi megvilágítását.

Philippe Starck – Goodnight (Kartell) 2021

Tom Dixon – Spring Pendant, 2018

a jellegzetes formájától, a lényegétől fosztották meg és vitték el egészen a véletekig. Egy igazi „geg” lett a tervezett tárgy.

Achille és Pier Giacomo Castiglioni – Arco állólámpa, 1962

RE-KREÁCIÓ csoport

REZONE

Frendl Norbert, Harsányi László, Lachner Norbert, Szuhanyik Marcell

Lámpa: Achille és Pier Giacomo Castiglioni – Arco állólámpa, 1962

A csoport a Komplex feladatnál a Kreatív ipar funkciót dolgozta fel. A választott lámpájuk az Arco, talán az egyik legikonikusabb design tárgy. Az átírás során a lámpát

REZONE

A második feladat: ülő alkalmatosság tervezése

Minden csoportnak egy ülő alkalmatosság tervezése és kivitelezése a feladat. Formailag szabadon alakítható a tárgy, funkcionális, esztétikai, ergonómiai szempontok figyelembevételével. A feladat meghatározó eleme a kötött anyaghasználat, a megoldás során karton/papír alkalmazása megengedett. Egyéb kiegészítő anyagtársítás nem lehetséges, az esetleges illesztések megoldását kivéve.

A csapatoknak válaszokat kell találni arra, hogy az anyaghasználat miatt jellemzően ideiglenesen használt szék hogyan válhat ergonomikussá, teherbíróvá, stabilá. Ehhez vizsgálatokat kell végezni (ülőrész mélysége, szélessége, háttámla dőlése, szerkezeti megoldások, pl. hajtogatás stb.) és az eredmények függvényében történhet a forma alakítása.

Funkciót változtatni nem lehet, tehát ezentúl is ülő alkalmatosság kell legyen a tervezett tárgy.

Ennél a feladatnál is sokféle, különböző koncepció alapján készült munka született. Volt csoport, akik újrahasznosított karton/papír elemekből építkeztek és volt csoport, akik például a hajtogatott szerkesztési elvek mentén haladtak. Az elkészült tárgyak igényes, magas színvonalú kivitelezésben készültek el.

FORMABONTÓK

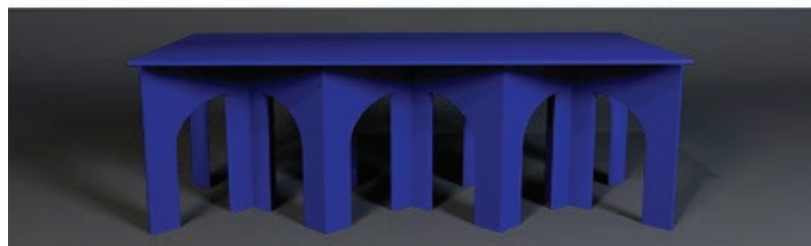
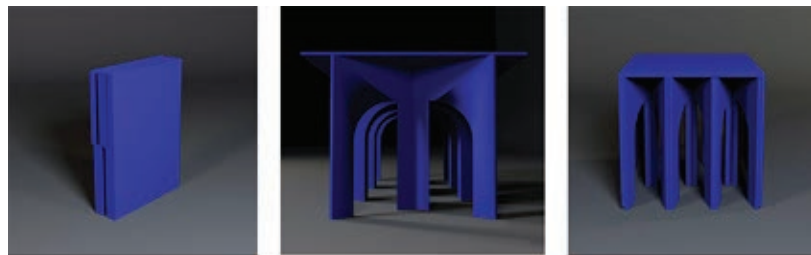
**Bácsi Dorottya, Csorba Tamás, Füzi Noémi,
Szenner Hanna**

A csoport a Padpack elnevezést adta a tervüknek.

A tervezési koncepciójuk a következő volt:

„Egy letisztult, moduláris rendszer létrehozása volt a cél, mely könnyedén alakítható. Fontos volt, hogy bővíthető legyen. A „pad” összehajtott állapotában kompakt, hordozható méretű.”

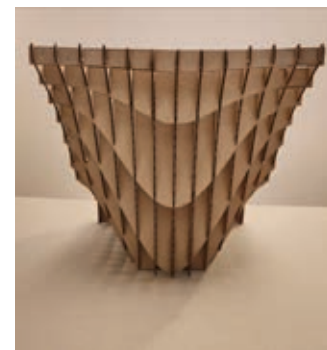
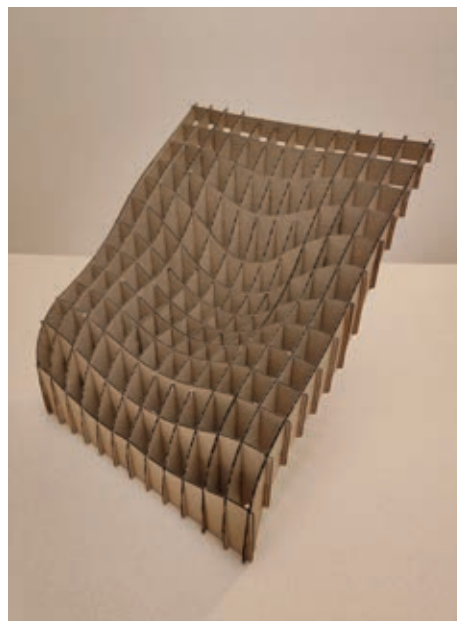
RE-KREÁCIÓ

RE-KREÁCIÓ

Kmetz Fanni, Masek Ferenc, Zelenka Zoltán

A csoport ezt a feladatot is a Komplex tervezési feladat témájához kötötte, ahol is a Sport központ volt a választott funkció. A szék formai megjelenését a kapuba, hálóba érkező labda pillanata ihlette/inspirálta. A végleges forma sokszínű megjelenésű és egy izgalmas, mozgalmas térhálót alkot.

PILLÉR

Vörös Luca, Mészáros Rebeka,

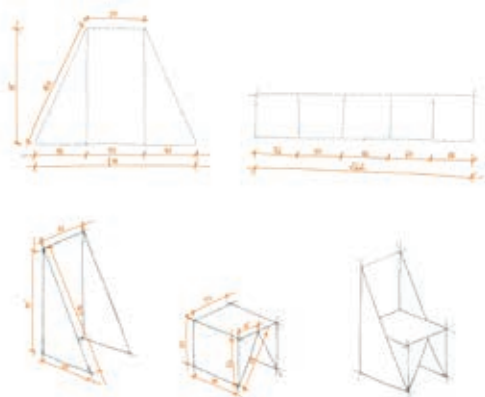
Tito Mezares Dina Paulina

Választott szék: Nazara Lazaro – Crooked Lounge Chair, 2020

A csoport tagjai a következő kritériumokat állította maguk elé: hajtogatott, minél kevesebb elemből összeállítható, háttámlával rendelkező szék legyen a végleges, tervezett tárgy. Ennél a feladatnál is kerestek inspirációs forrást, egy kortárs német designer egyik székét választották. Rendkívül letisztult, alap geometriai formákból álló, stabil széket alkottak meg. Mind a formavilágát, mind a kivitelezését illetően példaértékű munka.

Nazara Lazaro – Crooked Lounge Chair, 2020

PILLÉR

A félév során egy lámpa átírás koncepció tervet és egy papír/karton ülő alkalmaság tervet, készítettek a hallgatók. Csak úgy, mint a Komplex tervezési feladatnál itt is csoportban dolgoztak.

A kurzus során a hallgatók egy kicsit kiléptek a komfortzónájukból, más perspektívából közelítettek az adott problémához. Ez az első pillanatban meglepte őket, de a tervezési-kivitelezési folyamat során élvezték a munkát. A funkció, forma játékos megközelítése

végig kísérte a félév során az órákat, konzultációkat és ez a kipakoláson is érezhető volt.

A magam részéről is új kihívás volt ez a kurzus. Nagyon élveztem a munkát a hallgatókkal, kollégákkal. Köszönettel tartozom ezért az élményért!

Zölley Ági

belsőépítész, kurzusvezető

■ 14_PREZENTÁCIÓK

DR. FORGÁCS JÓZSEF

**Jármű Zrt. vezérigazgató
számára**

/ 2024. december 16-án /

Meggyőződésem, hogy egy egyetemnek a tárgyi tudás átadásán kívül az egyik legfőbb feladata, hogy gondolkodásmódot tanítson a hallgatónak. E meggyőződésemet erősítette meg az a szó jó értelmében vett megdöbbenő pillanat, amikor az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar hallgatóinak tanulmány-terveit felsorakoztató terembe beléptem.

Az élményt megelőző néhány hónappal korábban László Tamás polgármester úr jó pár hallgatójával együtt felkeresett gyárunkban, hogy diákjai felmérést végezhessenek záró vizsga munkájuk elkészítéséhez. Jogászként a reál tudományok környezetétől kissé távol álló a gondolatvilágom, éppen ezért az eseményeket végig követve biztos állíthatom, az a sok csillogó szemmel és csibészes mosollyal fürkésző fiatal

kellemes meglepetést okozott nekem. Az eléjük állított feladatot számtalan ötletes és kreatív tanulmányterv elkészítésével oldották meg, amelyeknek a részletekbe menő bemutatása tökéletes képet adott számomra – és bízom benne mindenki számára, aki e kiadványt forgatja – arról, meddig szárnyalhat a képzelet, különösen, ha építészetről és építészekről van szó.

Köszönöm ezt az élményt!

dr. Forgács József

vezérigazgató

Járműszerelvényt Gyártó Zrt.

SIPOS GÁBOR

**Bp. XV. kerület főépítésze
számára**

/ 2024. december 17-én /

Főépítési vélemény

A Jármű Zrt. telep revitalizációja. Már a feladat kiírás is dicséretes: a mai világban jellemző a mindent elbontás-lebontás szemlélete. A „fenntartható fejlődés” kifejezést az elmúlt évtizedben túl sokszor használtuk, mára szinte lejáratás szintjére süllyed, de én úgy gondolom, hogy a valódi tartalmának ma is irány-mutatónak kellene lennie. Meg kell vizsgálni, hogy a kialakult beépítés épületállománya milyen új funkciókkal tölthető meg, hogy azok a település szerves részeivé tudjanak válni.

E tekintetben mindhárom téma: Kreatív ipari együttes, Agóra, Sport- és Rendezvényközpont fenti szemlélet valódi értékeire alapuló feladat. A csapatok mindegyike sokoldalú probléma megoldási képességről tett tanúbizonyságot.

JELKY ANDRÁS IPARMŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUM

hallgatói számára

/ 2025. január 6–7-én /

A hallgatók a félév során olyan tervezési feladattal foglalkoztak, mely nem csak a nevében komplex, hanem a különböző tervezési területeket is érintette és egyfajta összművészeti projektté állt össze. Ennek során új területeken is kipróbálták magukat, más szempontok szerint alkottak, más típusú anyagokkal dolgoztak, pl. a Környezettervezés kurzus során növényekkel is. A Formatervezés kurzus során más perspektívából, más léptékben közelítették meg a feladatot. Azt gondolom, hogy ez a komplex feladat azt a lehetőséget adta a hallgatóknak, hogy a félév során egy nagy témán dolgozhattak, azt több oldalról is megközelítették, egészen mély részletekig megismerték, feldolgozták.

A Formatervezés órák során ki/betekintést nyertek a kortás design világába, a kapcsolódó képzőművészeti ágakba, projektekbe. Az ikonikus design lámpa átírás feladat során a hallgatók, csoportok játékos tervezői énje is megjelent. A „lámpa feladat” prezentációja digitális formában valósult meg, előtanulmányt és koncepciótervet tartalmazott. A tervezett világítótestek a Komplex tervezési feladathoz kapcsolódtak, a világítótestek funkcióját, anyaghasználatát, elhelyezését illetően. A tervek egy részénél konkrétan megjelentek az ipari újrahasznosított elemek.

A kartonszék tervezése, kivitelezése során a szerkesztési elvek voltak mások, aminek során a karton, mint anyag tulajdonságaira, például terhelhetőségére kellett figyelniük.

A „szék feladat” prezentációja két részből állt. Az egyik digitálisan került bemutatásra, ez elő-

Ki kell emelni a feldolgozások magas színvonalat. Több mint húsz éve vagyok főépítész, több oktatási intézmény féléves feladatait volt szerencsém ez idő alatt megnézni, de messze ezen féléves feladatok voltak a legjobbak, amiket láttam, mind gondolatiságban, mind feldolgozás minőségében. Szakmai szemmel élvezetes volt végig nézni és végig hallgatni egy decemberi délelőttön a témavezetők prezentálásában valamennyi alkotást.

Az Agóra témában született elképzelések igen nagyívűek, de megvalósítása a mai önkormányzati gazdasági valóságban szerény. Egy tehetősebb önkormányzat esetében tán szóba jöhet több központi elhelyezkedésű ingatlan városi köztér jellegű hasznosítás, esetünkben a közelben megvalósult Palota Park is jelentős források felhasználásával tudott megvalósulni.

A munkák tekintetében nekem a Kreatív ipari együttes témában született alkotások nyerték meg leginkább a tetszésemet, tán ennek van a legnagyobb realitása a megvalósítás terén.

Sipos Gábor

okl. építészmérnök
Budapest, XV. kerület
főépítésze

tanulmányt, kézzel készült vázlatokat és a tárgy tervét, fotóját tartalmazta.

A másik maga a tárgy volt, M1:2 méretarányban, valós anyagból készült. Volt csoport, akik új kartonból dolgoztak, a szerkesztésnél figyelve arra, hogy nulla vagy minimális hulladék keletkezzen, míg más csoportok újrahasznosítottak máshol keletkezett hulladékot, pl. kartondobozt vagy papírhengert. Mindkét feladatnál sokféle, teljesen különböző koncepció alapján létrejött tárgyak születtek, melyek jól tükrözik a csapatok tagjainak személyiségét.

A félévet záró kipakolással/prezentációval azt a komplexitást mutattuk be, mely az egész szemeszter során jelen volt, összekötötte a különböző kurzusokat, azok kapcsolódási pontjaira irányítja a figyelmet.

Az Egyetem C épületében lévő közösségi tér adott helyet a kiállításnak. A tér sajátossága, mérete pont megfelelt a kiállított anyagok, tárgyak elrendezésének. A hallgatókkal közösen alakítottuk a záró prezentációt. A végeredmény számukra is jó visszaigazolás volt.

A kipakolást kettő középiskolás csoporttal is megéneztük. Ők művészeti képzésben vesznek részt, textilműves, illetve grafika szakos diákok.

Mindkét csoport számára újdonság volt maga az építész prezentáció és a különböző kurzusok közötti szoros kapcsolat. A textilművesek számára a „RE” koncepció, újrahasznosítás téma egy új szemszögből mutatkozott meg. Ezt kifejezetten érdekesnek találták. Ők maguk is foglalkoznak ezzel a témával, más, kisebb léptékben. A grafikusok a prezentációk

kiviteléhez jobban tudtak kapcsolódni, de inspiráló volt számukra is az építészeti téma.

A diákoknak egyértelműen az építész makettek tetszettek a legjobban, a különböző technikai megoldások, amelyekkel készültek. Mindkét csoport elmondta, hogy követendő példának tartják a „RE” koncepciót.

Zölley Ági

belsőépítész, kurzusvezető

LÁNSZKI REGŐ

építészeti államtitkár, országos főépítész számára

/ 2025. január 22-én /

INTERJÚ:
Lánszki Regő államtitkárral

László Tamás: Államtitkár úr 2025. január 22-én járt nálunk, az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karán, ahol az MSc évfolyam rákospalotai Jármű Zrt. telephelyének revitalizációs terveit mutattuk be. Hogy emlékszik vissza a látogatására?

Lánszki Regő: Különleges élmény volt látni, ahogy a fiatal tervezők keze alatt egy elfeledett ipari tér új értelmet kap. A makettek mögött nemcsak szakmai ambíciót, hanem felelősségteljes gondolkodást éreztem: megértették, hogy a barnamezős területek megújítása nem csupán építészeti feladat, hanem városi önvizsgálat is. Ezek a helyek arról mesélnek, hogyan gondolkodik egy társadalom a múltjáról és a jövőjéről.

A hallgatók terveiben ezt a kettősséget – a történet és az újrakezdés feszültségét – szépen láttam kirajzolódni. Öröm volt megtapasztalni, hogy a fiatal generáció már nem a romlás, hanem az újjászületés képeit látja meg ezekben a terekben.

LT: A Jármű Zrt. területére készített revitalizációs tervekről beszélgetünk. Az első kérdésem az, hogy miért tartja fontosnak a barnamezős területek revitalizációját?

LR: Számomra a barnamezős területek mindig a város mélyrétegeit jelentették – azt, ahol a történelem, az ipar és az emberi erőfeszítés lenyomata sűrűsödik. Már több mint húsz éve foglalkozom velük: dolgoztam egy 32 hektáros ipari terület megújításán Budafokon, majd az Óbudai Gázgyár fejlesztési lehetőségeit vizsgáltam. Mindkettő megerősített abban, hogy a város nemcsak az új területekből és házakból, hanem az újraértelmezett múltból épül. A barnamezős területek revitalizációja a városi ökológia része: új életet adni annak, ami már egyszer szolgált bennünket. Az ilyen helyek megújítása nem csak városszöveti, hanem mindig erkölcsi kérdés is – mit kezdünk azzal, amit egyszer már feléltünk.

LT: Hogy vélekedik a szakma a barnamezős területekről?

LR: A szakma egyetért a célban, de gyakran megakad a cselekvésben. Könnyebb és gyorsabb „tisztá lappal” dolgozni: egy üres, zöldmezős telek olcsóbb, mint egy szennyezett múlt. Csakhogy ez az olcsóság hosszú távon drága. A bontás, a kármentesítés, a rekultiváció mind költséges, de ezek a költségek valójában a városi felelősség ára.

A gond az, hogy sok fejlesztő nem látja meg az értéket a romok között. Pedig a barnamezős területek a város rejtett kincsei: a struktúrájuk, térszervezésük, anyaguk mind hordozza azt az ipari kultúrát, amiből a modern város megszületett. Ezt nem pótolja semmilyen új építési parcella.

LT: Ez a jelenség általános probléma, nem?

LR: Igen, és nem is kicsi. Világszinten is ugyanazzal küzdünk: a városok terjeszkedése közben eltűnik a zöld, miközben a belső, elhagyott területek pusztulnak. Magyarországon 1990 óta a zöldterületek közel tíz százaléka tűnt el ilyen módon. Ez nemcsak statisztika, hanem szemlélet kérdése is.

A városaink belsejében ott állnak a lehetőségek: régi gyárak, vasúti telepek, üres raktárak – a múlt ipari tájképei. Ezeket nem teherként, hanem lehetőségként kell látnunk. Mert ha ezeket a területeket nem élesztjük újra, akkor a városok kifelé menekülnek, és a természetből vesznek el újabb és újabb darabokat.

LT: Súlyosbító tényező az, hogy ezen területek közvetlen és tágabb környezetében élők szenvednek ezen zárványoktól, már ami a szennyezettséget, a romokat illeti...

LR: Így van, ezek a városi sebhelyek nemcsak térben, hanem életminőségben is érezhetők. A barnamezős területek gyakran épp a lakónegyedek szomszédságában vannak – zárványként akadályozzák a város szövetének egészséges működését. A közlekedési hálózatokat is széttörik, és pszichológiailag is terhelt zónák: elhagyott, elzárt, sötét helyek a város szívében.

Közben a városi lakosság egyre kijebb költözik, az ingázás nő, a zöldterületek fogynak. A város szétterülése nemcsak környezetvédelmi, hanem szociális kérdés is. Ha a belső, elhagyott területeket újra be tudjuk kapcsolni az életbe, azzal a városi regeneráció legmélyebb értelmét valósítjuk meg.

LT: Milyen eszközökkel sikerül egyrészt megakadályozni a városok további szétterülését, másrészt a barnamezős területek fejlesztése felé irányítani a figyelmet?

LR: A szabályozásnak itt kulcsszerepe van. Három éve tudatosan dolgozunk azon, hogy az építési törvényekben a városok szétterülését korlátozzuk. Megtiltottuk a további

belterületbe vonásokat, ezzel is jelezve: a városnak nem nőnie, hanem gyógyulnia kell.

Emellett gazdasági eszközökkel is igyekszünk ösztönözni a jó irányt. A kijelölt barnamezős területeken az 5 százalékos áfa visszaigényelhető, hogy a fejlesztők számára is valós alternatíva legyen az újrahasznosítás. Ez nemcsak gazdasági döntés, hanem üzenet is: érték az, ami már létezik – csak újra kell tudni olvasni. Ha most nem foglalkozunk ezekkel a területekkel, évtizedekre bebetonozzuk a városi problémákat. De ha most cselekszünk, a város újra összeforrhat önmagával.

LT: Láthatók-e már valamilyen eredmények e téren?

LR: A változás lassú, de az iránya biztató. Az elmúlt években több fejlesztő is felismerte, hogy a barnamezős területek nem kockázatot, hanem hosszú távú értéket jelentenek. A nagyvárosokban – főleg Budapesten – már elindultak olyan beruházások, amelyek példát adnak: a város újra befelé építkezik.

A legfontosabb eredmény talán nem is az új épület, hanem a szemléletváltás. Az, hogy egyre többen értik: az igazi fenntarthatóság nem a külvárosok terjeszkedésében, hanem a belső megújulásban rejlik.

LT: A hallgatói tervekben a rákospalotai Jármű Zrt. területének revitalizációjával foglalkoztunk. Véleménye szerint alkalmasak-e az ilyen jellegű ipari együttesek városközponti funkciókra?

LR: A városok története tele van olyan pillanatokkal, amikor a gazdasági élet helyei idővel a közösségi élet színtereivé váltak. A nagy ipari együttesek térbeli logikája – az udvar, a csarnok, a ritmus – eleve alkalmas arra, hogy központtá alakuljon.

Másoddiplomám ingatlanfejlesztéssel foglalkozik, és a diplomatervemben a lakótelepek központi tereinek újrágondolásával foglalkoztam. Ott értettem meg, mennyire hiányzik sok városrészből a „szív”, ahol az élet közösségi ritmust kap. Rákospalotán a Jármű Zrt. területe ilyen lehetőség: egy múltbeli ipari központ, amely városi központtá válhat.

A mai kor egyik legizgalmasabb építészeti feladata ez: megőrizni, ami érték, és új funkcióval megtölteni, ami üres. Az ipari épületekben ott rejtőzik a kortárs városi élet következő fejezete.

LT: Hogyan látja az egyetemi szintű építészettanítást és az önkormányzatok, vállalkozások együttműködését?

LR: Ha az oktatás elszakad a valóságtól, akkor az építészet pusztán elmélet marad. A tervezés értelme a valós helyzetekben, az emberi igények és a tér viszonyában derül ki. Amikor én a Műegyetemen tanultam, az alkotás örömét hamarabb ismertem meg, mint a fejlesztések társadalmi és gazdasági hátterét. Később értettem meg, hogy a kettő elválaszthatatlan. Ezért tartom fontosnak, hogy az egyetemi műhelyek kapcsolódjanak az önkormányzatokhoz, a fejlesztőkhöz, a valós városi folyamatokhoz.

A hallgatói komplex tervek nemcsak tanulmányok – gyakran frissebb, bátrabb, szabadabb gondolatokat hoznak, mint a piaci rutin. Az Ybl Karon azt tapasztaltam, hogy ez a fajta együttműködés már élő gyakorlat: az ok-

tatás, a közélet és az építészet valóban közös nyelven kezd beszélni.

JAKAB ZSÓFIA

a kreatívipar fejlesztéséért és ágazati koordinációjáért felelős miniszteri biztos számára

/ 2025. január 22. /

A miniszteri biztos asszony nagy érdeklődéssel szemlélte a bemutatott terveket. Meglátta a tervek által kínált komplex és széles spektrumú megközelítést, különösen a KREATÍV programot feldolgozó négy team, az ÁTTÖRÉS, a FORMABONTÓK, PALOTA SEGWAY, a RE-ZONE terveit. Amennyiben a komplex tervezés folytatásaképpen konkrét cselekvésben a KREATÍV programra esik a választás, úgy a Jakab Zsófia vezette kreatívipari szervezet támogatására számítani lehet.

■ 15_AJÁNLÁSOK_A_JÁRMŰ_ZRT_ÉS_ AZ_ÖNKORMÁNYZAT_SZÁMÁRA

Alapvető megállapítások

A komplex tervek alapján megállapítható, hogy a Jármű Zrt. Fő út 63–65. sz. alatti telephelyén lévő épületegyüttes alkalmas mindhárom tervezési program befogadására. A tervezési program nyitottsága – vagyis az, hogy nem határoztunk meg pontos tervezési programot, csak funkcionális irányokat – sokféle megközelítést tett lehetővé. Ez bizonyítja a meglévő épületegyüttes magas térértékét, ezzel együtt az építészeti értékét.

A 12 terv mindenekelőtt azt bizonyítja, hogy az együttes bontása helyett a minél észszerűbb megtartása indokolt lehet, nagyobb közjó származik ebből a megközelítésből, mint a teljes körű bontásból.

A Jármű Zrt. telephelyének városközponti ingatlana nagy kihívás mind az önkormányzatnak, mind a cég vezetésének. Az önkormányzat számára ez egy olyan helyszín, amely alkalmas városközponti funkciók befogadására. A Jármű Zrt. vezetésének döntenie kellett a telephely fokozatos felszámolásáról, mivel mind a gyártási, de mindenekelőtt a logisztikai problémák ellehetetlenítik a működését. A két megállapítás kiegészíti egymást.

Az önkormányzat és a Jármű Zrt. egymásra utaltsága nyilvánvaló: az önkormányzat számára az, hogy a felszabaduló helyszínt városközponti funkciókra kell felhasználni.

A háromféle tervezési program mindegyike alapvetően városközponti funkciókat tartalmaz, emiatt mindegyik

alkalmas arra, hogy ekként hasznosítsák az ingatlant a jövőben. A **KREATÍV** – kreatív ipari együttes létrehozása alapvetően az üzem tradícióját szélesíti és átfogó jellegű ingatlanhasznosításra nyit lehetőséget.

Az **AGÓRA** – az önkormányzat számára fontos, elmaradt intézményegyüttes létrehozásának lehetőségét teremtheti meg, amiket a kerület vezetése több helyen már korábban tervezett. A **SPORT/REKREÁCIÓ** – együttes nemcsak sportcélú elemeket tartalmaz, hanem közösségi és rendezvény jellegű helyszíneket is, így ez a funkciócsoport is az önkormányzat jövőbeli elképzeléseivel találkozhat. A háromféle program bizonyos elemei – pl. a rezidenciális, lakhatással összefüggő, vagy a kereskedelmi/vendéglátó/szolgáltató jellegű elemek – más-más hangsúllyal, variációs jelleggel közel azonosak.

A tervezési programok mindegyike olyan együttesek létrehozását célozza, amelyek jellegüknél fogva, komplexitásuk révén egy differenciált városközponti együttes létrehozását teszik lehetővé.

A háromféle program – KREATÍV, AGORA, SPORT

A **KREATÍV** ipari együttes a kreatív ipar olyan széles spektrumát kívánja elhelyezni, ami egy egészen újszerű intézményegyüttes létrehozását célozza. Helyet kaphat a kiállítás, az előadóművészet számos ága, a hozzájuk kapcsolódó díszletépítés; a helyi kábel tv, rádió stúdiója; a reklám- és hirdetési ipar szolgáltatásai, elektronikus és nyomtatott sajtó, helyi információk, közösségek megjelenítése; vizuális művészeti műhelyek, újmédia

műhelyei; a különböző kreatív műhelyek: a formatervezés, iparművészet, belsőépítészet műhelyei, a legmodernebb anyagmegmunkálással és 3D nyomtatással együtt, divattervezés, ékszerkészítés, kézműves műhelyek (fa- és fémmegmunkálás, üvegművészet, kerámiakészítés); a kreatív/kulturális ipar oktatási-kutatási-fejlesztési terei; különböző méretű és irányultságú kiállítások szervezésére alkalmas terek. Négy team választotta ezt a témát: az ÁTTÖRÉS, a FORMABONTÓK, a PALOTA SEGWAY és a RE-ZONE.

Ez a funkcionálisan nagyon széles spektrum olyan szinergiákat jelenthet, ami a KREATÍV ipari funkció életképességét hosszú távon igazolhatja.

A rákospalotai **AGORA** egy olyan épületegyüttest eredményezne, ami az önkormányzati intézménypaletta hiányzó elemeit képes egy helyre összegyűjteni. A Jármű Zrt. ingatlanán – a meglévő épületegyüttesben elhelyezhető intézmények: a Rákospalotai Múzeum

és Rendezvényközpont terei, kortárs művészeti galéria, rendezvényzóna: házasságkötő terem, táncház, táncpedagógia, XV. kerületi Közösség- és Család Intézet, könyvtár stb.

Az intézményegyüttes sokszínűségével olyan térbeliséget hoz létre – kiegészülve a szabad terekkel, amik Rákospalota számára egy valódi városközponti helyszínt kínálnak. Az önkormányzat számára ez hosszú távon fejlesztési feladatot jelent, amit ütemezetten valósíthat meg. Ezt a témát választotta a KÖZÉP, az OPENING, a RECONNECT, a RESTART és a TÉRALKOTÓK teamjei.

Az AGORA program Rákospalota számára az 1923-as várossá válástól eltelt időszakban az első lehetőség volna arra, hogy valódi és sajátos városközponti együttest hozzon létre.

A **SPORT** és rekreációs célú intézményegyüttes a sportágak széles spektrumát kívánja befogadni a különböző sportpályákkal – multifunkcionális jelleggel (röplabda,

kosárlabda, 3 x 3-as kosárlabda, tollaslabda, fallabda, asztalitenisz, teqball – a mindennapos testnevelés támogatásával, továbbá konditermekkel, mászófallal, fitnessz szalonnal, küzdősportok szekciójával, táncstúdióval, táncteremmel, szaunablokkal. Ez a téma nemcsak a sportról szól, hanem a helyi közösségekről is, éppen ezért nagyon is beleillik egy városközpont programjába. A sport és a rekreáció számos olyan közösségi alkalmat teremt, amiknek révén a SPORT tematikát választó BLOCKFITT, PILLÉR és REKREÁCIÓ csapatok által készített komplex tervek valódi városközponti igénnyel léptek fel.

A SPORT és rekreáció programmal Rákospalota egy olyan intézményi együttessel gazdagodhat, ami a helyi közösségeket a lehető legtagabban megszólítva városközponti értékkel bír.

Kiegészítő funkciók

• lakhatás

Mindhárom témában vannak rezidenciális jellegű programelemek: a KREATIV programban az itt működő kreatív közösségek tagjai részére bérlemények – 40-60 fő számára; az AGORA program fiatalok első lakáshoz jutását és idősek lakhatását szolgálja, mintegy 60-80 fő részére szintén bérleményként; a SPORT programban 60-80 fős 3*-os szálloda szerepel. A csapatok ezeket a lakhatási tereket a Fő úti és a belső, merőleges szárny emeleti szintjein képelték el. Többben a Fő úti szárnyban az utca felé oldalfolyosót képzeltek el. A belső szárny esetében a közlekedők az oldalhatáron húzódnak, néhány terven a közlekedő bezártságát nagy méretű aknákkal oldották fel. A lakhatással kapcsolatos terveket összehasonlítóképpen ki kell emelni a tervekben és meg kell vizsgálni, hogy ezek térbeliségükben, térkihasználásukban, közlekedő rendszerükben milyen megoldásokat alkalmaztak.

A lakhatással összefüggő igények szorosan összefüggnek az KREATIV, AGORA, SPORT alapfunkciókkal.

El kell végezni a lakhatással összefüggő tervrészletek összehasonlítását, elemzését.

• kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás

Mindegyik témakörben szerepelnek kereskedelmi, vendéglátó, szolgáltató egységek. A kereskedelmi és szolgáltató egységeket a csapatok túlnyomórészt a Fő úti szárny földszintjén helyezték el. A RE-ZONE a KREATÍV program keretében a Fő útról nyíló piacot tervezett, ami a belső udvarra is kinyúlhat. A vendéglátást az AGORA esetében a házasságkötő terem közelében helyezték el. A RE-ZONE egy nagy központi teret formált a terület középső részében zárt és nyitott vendéglátó terekkel, amik így közösségi helyszíneként – kiállítás, rendezvény számára – is alkalmasak lehetnek.

A kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás számára igénybe vett tereket össze kell hasonlítani, kapcsolatrendszerüket a többi funkcióval, elhelyezkedésüket, alapterületüket egyaránt.

A kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás terei az alapfunkciókat jótékonyan egészítik ki, biztosítva egy városközponti komfortot is. El kell végezni a kereskedelemmel, szolgáltatással, vendéglátással összefüggő terek összehasonlító elemzését.

A rezidenciális és a kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó terek biztosítják azt, hogy a Jármű Zrt. ingatlanán kialakítandó együttesek ne váljanak monokulturális – hétvégenként és esténként kiürülő – terekké, hanem folyamatosan élettel telítődjenek.

Városszerkezeti, városfejlesztési megfontolások

A komplex tervek mindegyike beleütközött abba a problémába, hogy a Jármű Zrt. telephelyének revitalizációja során a fő megközelítési pont a Bácska utca felől alakítható ki. Így a Polgármesteri Hivatal és a gyalogos zónává alakítandó Bácska utca városközponti jelentőségű térré változtatható. Azonban a Bácska utcai telek nincs a Jármű Zrt. tulajdonában, így ez csak a tulajdonos önkormányzattal együttműködésben kezelhető. Hasonlóképpen jelentős probléma a parkolás megoldatlansága, amire a tervekben kiforrotlan megoldások születtek. A RECONNECT terve a Fő út felől indított lejárathoz mélygarázzsal oldotta meg a kérdést, több tervben a Bocskai út felől indítottak mélygarázst (ezzel is biztosítva a Bácska utca gyalogos jellegét), néhány terv Bácska utcai fronton épített különféle kialakítású parkolót. Megjegyzés: ezek az ingatlanok ennél többet érdemelnek.

A tervezési programban fontos szempont volt a Fő út és a Bácska utca közötti átvezetés – ezt elsősorban az egész tömb nagy hosszmérete, de elsősorban a városközponti jelleg erősítésének igénye indokolta.

Ezt a feltételt a csapatok túlnyomórészt biztosították. A legnagyobbvonalúbb megoldás a RECONNECT-é, akik a Fő út felől szélesen indítottak, a Fő úti szárnyba bontással és a tömbbelsőben lévő csarnokot kibontották, csak a fő tartókereteket meghagyva. A legtöbb terv a Bácska utca felől képzelte el a terület főbejáratát oly módon, hogy az épületegyüttes fő megközelítési pontját a tömbbelsőbe helyezték.

A hajdan a Jármű Zrt. tulajdonában lévő épületben működő Kormányhivatal beszorult helyzetét is oldani kell, a földszinti ügyfélforgalmi tér bővítése érdekében a telkét további résszel ki kell egészíteni. Ennek révén nyílik olyan megoldás, ami ezt az épületet is bevonja

az együttes formálásába, funkcionális rendjébe (bővítés befelé, illetve oldalt, tűzfaltakarással).

A Jármű Zrt. Fő útról nyíló ingatlanát együtt kell kezelni a Bácska utcai önkormányzati tulajdonú telkekkel, az együttes szoros összefüggései miatt. Ezt egyrészt a megközelítési, bejáratok, másrészt a parkolási igények indokolják. Emiatt a XV. ker. Önkormányzat és a Jármű Zrt. szoros együttműködése nélkül a projekt nem valósítható meg.

A parkolás lehetőségeire egy koncepciót kell kidolgozni. Erre vonatkozóan a csapatok tervei bizonyos javaslatokat tartalmaznak.

A projekt területének megközelítési lehetőségeit, a belső közlekedés rendszerét az egyes tervekben össze kell hasonlítani.

Építészeti megfontolások, javaslatok

• térszerkezet

A Jármű Zrt. telephelyén lévő épületek sokfélék: a nagy belmagasságú és szélességű, egyszintes, egyterű acél csarnokoktól kezdve, a vasbeton vázas nagycsarnokon át a Fő úti és a belső szárny többszintes vasbeton vázas kéttraktusos épületeig.

Ezzel a sokféleséggel a csapatok sikeresen megbirkóztak, a térigényeknek megfelelően helyezték el a funkciókat. Szellemes megoldások születtek a nagyterekre, a RE-ZONE például a legnagyobb csarnokban egy flexibilisen használható színház/rendezvényzónát hozott létre. Szintén kedvező megoldásokkal helyezték el ugyanezen nagy csarnokokba a **SPORT** és a **KREATÍV** tereket. (Megjegyzés: a legnagyobb csarnok belmagassága nem biztosította a kosárlabdapálya szabványos belmagasságát, ezt a problémát a tervekben a belső térszint lesüllyesztésével oldották meg.) A két többszintes szárny földszintjén közösségi funkciók, az emeleteken

lakhatással összefüggő funkciók kaptak helyet a legtöbb esetben.

Összességében megállapítható, hogy a meglévő terek alkalmassága a programok meghatározta funkciókra bebizonyosodott.

Az egyes jelenlegi tereknek a háromféle témakörben különböző megoldásokat javasoltak a tervezők:

- teljes, vagy részleges bontását javasolták;
- belebontást javasoltak;
- jelen állapotában tettek javaslatot a hasznosításra;
- átalakított állapotban tettek javaslatot a hasznosításra;
- új épületrésszel, -elemmel tettek javaslatot a hasznosításra.

A következő terek összehasonlító elemzését kell elvégezni:

- Fő úti szárny földszint;
- Fő úti szárny I. és II. emelet;
- belső épületszárny földszint;
- belső épületszárny I. és II. emelet (esetleg emeletráépítés?);
- nagy acélcsarnok;
- kisebb acélcsarnok;
- vasbeton csarnok;
- festőműhely.

Az előzőekben felsorolt épületrészekre vonatkozó összehasonlító elemzéseket el kell végezni.

RECONNECT – AGÓRA az új átjárás részlete

• homlokzatok

A tervezési kiírásban elsősorban a Fő úti homlokzat ipari jellegének oldására tettünk javaslatot, ezen túlmenően a csarnokok nem városközpontba illő architektúrájával kapcsolatosan is kaptunk az ipari hangulatot felülíró szép és egyszerű megoldásokat.

Az ipari együttes őszinte szemléletének megtartásával is lehetett olyan építészeti, homlokzat- és tömegképzési megoldásokat alkalmazni, amik a terület városközponti jellegét biztosítják. Ezek összehasonlító elemzését el kell végezni.

Konkrét operatív javaslatok

A **KREATÍV** ipari együttes létrehozása meghaladja a Jármű Zrt. kompetenciáit. Éppen ezért, amennyiben erre a programra, fejlesztési irányra esik a választás, akkor ennek megvalósítására egy szervezetet kell létrehozni, amely összefoglalja az ÁTTÖRÉS, FORMA-BONTÓK, PALOTA SEGWAY teamek terveit. Ezek segítségével egy „konceptiótervet” kell kidolgozni, amelyet széles intézményi, vállalkozói vitára kellene

bocsátani. Ezután lehetséges egy hasznosítási terv készítése, amely ütemezett megvalósítást tenne lehetővé, az megüresedő épületek azonnali bérbeadási lehetőségével, hiszen az épületegyüttes jó állapotban van, karbantartott, azonnali funkcióváltásra kész.

Az **AGÓRA** és a **SPORT/rekreáció** és Rendezvényközpont megvalósítása egyaránt az önkormányzat kompetenciájába tartozik. Az erőforrások függvényében bármelyik program csak ütemezetten valósítható meg. Mindehhez első lépésként

az önkormányzatnak meg kellene vásárolnia a Jármű Zrt. ingatlanát, ezzel biztosítva a Jármű Zrt. és az önkormányzat terveinek megvalósítását.

Első lépésként a komplex tervek széles körű szakmai és lakossági ismertetésére van szükség. Ezután lehet kiválasztani a leginkább megfelelő irányt. A Jármű Zrt. és az Önkormányzat szoros és hatékony együttműködése nélkül a projekt nem hajtható végre. Éppen ezért egy vegyes bizottság létrehozását javaslom, amely kidolgozza a végrehajtás lépéseit, a forrás-allokációt, a projekt társadalmasítását.

Budapest–Rákospalota
2025. szeptember

Az Ajánlásokat
összeállította:

László Tamás

címzetes egyetemi docens